

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

2023.gada aprīlis

ISSN 2592-852X

© 2023 | Ekonomikas ministrija
Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:
Ekonomikas ministrijai
Brīvības ielā 55
Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 109
E-pasts: macro@em.gov.lv
Interneta vietne: <https://em.gov.lv>

ISSN 2592-852X

2023 | 1

SATURS

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES	4
PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA	7
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS	8
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS	8
PATĒRIŅŠ	9
INVESTĪCIJAS	10
EKSPORTS	12
IMPORTS	15
NOZARU IEGULDĪJUMS	16
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	18
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA	25
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA	25
BŪVNICĪBA	26
TIRDZNIECĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA	27
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	28
KOMERCPAKALPOJUMI	29
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI	29
DARBA TIRGUS	30
NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	30
DARBA SAMAKSA	34
EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	36
CENAS	36
MAKSĀJUMU BILANCE	38
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS	39
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI	40
KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS	41
BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI	41
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	42
BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS	44
LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS	45

2023 | 1

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Atkopjoties no Covid-19 krīzes, 2021.gadā ekonomika sāka atkal pieaugt. Apjomīgie valdības un ES fondu atbalsta pasākumi, kā arī epidemioloģiskās situācijas uzlabošanās veicināja Latvijas ekonomikas atveseļošanos, un IKP 2021.gadā pieauga par 4,1%.

Pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā ekonomiskā izaugsme Latvijā 2022.gadā palēninājās līdz 2%. Ekonomikas attīstību 2022.gadā būtiski ietekmēja kara izraisītie piegāžu ķēžu pārrāvumi, energoresursu un pārtikas dārdzības izraisītais inflācijas kāpums, kā arī globālā pieprasījuma samazināšanās. 2022.gada 1.pusgadā vēl pilnā apmērā nebija jūtamas kara sekas. Ekonomika pieauga par 3,9%, salīdzinot ar 2021.gada 1.pusgadu.

Kāpumu ietekmēja zemā bāze 2021.gada sākumā un pakāpeniska Covid-19 ierobežojumu atcelšana. Tomēr 2.pusgadā izaugsme gada griezumā samazinājās līdz 0,3%, pasliktinoties eksporta importa saldo bilancei un samazinoties privātā patēriņa un investīciju pieauguma tempiem.

Sagaidāms, ka ģeopolitiskā nenoteiktība un augstās cenas turpinās ietekmēt ekonomisko attīstību arī 2023.gadā.

Visticamāk 2023.gada pirmajā pusē būs vērojami ļoti mēreni ekonomikas izaugsmes tempi. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2023.gadā IKP saglabāsies tuvu 2022.gada apjomiem, ja esošajā ģeopolitiskajā situācijā nenotiks būtiskas izmaiņas.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2018	2019	2020	2021	2022	2023p
Iekšzemes kopprodukts, faktiskajās cenās, mljrd. eiro	29,2	30,7	30,3	33,6	39,1	42,8
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos						
Iekšzemes kopprodukts	4,0	2,6	-2,2	4,1	2,0	0,8
Privātais patēriņš	3,0	0,2	-4,6	8,1	8,1	1,3
Valsts patēriņš	1,7	3,9	2,4	4,4	2,8	1,2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	11,7	6,9	-2,6	2,9	0,7	1,0
Eksports	4,4	2,1	-0,3	5,9	9,1	2,2
Imports	6,3	3,1	-0,3	15,3	11,6	2,8
Patēriņa cenas	2,5	2,8	0,2	3,3	17,3	9,8
procentos						
Nodarbināto skaita izmaiņas	1,6	0,1	-1,9	-3,2	2,6	-0,1
Nodarbinātības līmenis	64,5	65,0	64,2	62,5	63,9	64,0
Bezdarba līmenis	7,4	6,3	8,1	7,6	6,9	6,7
procentos pret iekšzemes kopproduktu						
Vispārējā valdības sektora balance	-0,8	-0,6	-4,3	-7,0	-4,7	-4,2
Vispārējās valdības parāds	37,0	36,5	42,0	43,6	42,0	43,0
Eksporta-importa saldo	-0,7	-0,7	1,0	-3,4	-5,9	-6,6

p-prognoze

Cenu pieauguma tempi apsteidz algu kāpumu, negatīvi ietekmējot iedzīvotāju pirktpēju. Tomēr Covid-19 pandēmijas ierobežojumu bāzes efekta un situācijas uzlabošanās darba tirgū dēļ mājāsaimniecību patēriņa dinamika 2022.gadā saglabājās pozitīva – privātais patēriņš pieauga par 8,1%.

Valsts patēriņš turpina pieaugt lielā mērā uz valsts budžeta deficīta rēķina, lai varētu finansēt valdības īstenotos atbalsta pasākumus Covid-19 negatīvās ietekmes un Ukrainas kara seku mazināšanai. 2022.gadā valsts patēriņš pieauga par 2,8%.

Ģeopolitiskā nenoteiktība ietekmē investīcijas. 2022.gadā ieguldījumi bruto pamatkapitāla veidošanā pieauga tikai par 0,7%. Straujo izmaksu pieauguma dēļ investīcijas ēkās un būvēs samazinājās par 11%. Tajā pašā laikā ieguldījumi mašīnās un iekārtās palielinājās par 9% un intelektuālā īpašuma produktos – par 21,2%.

Neskatoties uz ģeopolitisko situāciju Latvijā piesaistīto ĀTI neto plūsmas turpina palielināties. 2022.gadā Latvijā piesaistītās ĀTI neto plūsmas veidoja 3,7% no IKP, bet uzkrātās ĀTI 2022.gada beigās sasniedza gandrīz 22 mljrd. eiro, t.i. 60% no IKP.

Eksportam ir nozīmīga loma izaugsmes nodrošināšanā.

Preču un pakalpojumu eksporta apjomi 2022.gadā pieauga par 9,1%. Ņemot vērā Covid-19 pandēmijas ierobežojumu atcelšanu, strauji atkopjas pakalpojumu eksports, kas 2022.gadā bija par 20% lielāks nekā pirms gada. 2022.gadā strauji auga transporta pakalpojumu, datorpakalpojumu un citas saimnieciskās darbības pakalpojumu eksports. Preču eksports 2022.gadā pieauga par 5,6%. Galvenās eksporta preces bija koks un koka izstrādājumi, elektroierīces un elektroiekārtas. Straujākos tempos nekā eksports 2022.gadā palielinājās importa apjomi (par 11,6%) un eksporta-importa saldo faktiskajās cenās bija negatīvs – 5,9% no IKP.

2022.gadā tekošā kontā deficīts pieauga līdz 6,4% no IKP, ko visbūtiskāk ietekmēja preču tirdzniecības bilances pasliktināšanās enerģētikas cenu pieauguma dēļ. Turpmākajos gados sagaidāms, ka tekošais konts nedaudz uzlabosies.

Nozaru griezumā attīstības tendences ir ļoti atšķirīgas.

Strauji pieauguma tempi 2022.gadā saglabājas nozarēs, kuras vismagāk skāra Covid-19 pandēmijas ierobežojumi. Izmitināšanas un ēdināšanas nozare pieauga par 57,5%, mākslas izklaides un atpūtas nozare – par 16,5% un citi komercpakalpojumi – par 15,2%. Stabils kāpums 2022.gadā bija IKT nozarē – par 14%. 2022.gads bija sekmīgs arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarei (kāpums par 7%).

Neraugoties uz izmaksu pieaugumu, traucējumiem piegāžu ķēdēs un lielo nenoteiktību, pozitīva izaugsme 2022.gadā saglabājās apstrādes rūpniecībā (+2,7%). Kokapstrādē un pārtikas rūpniecībā izlaides apjomi nedaudz atpalika no 2021.gada līmeņa. Tajā pašā laikā pozitīvas tendences bija elektrisko iekārtu, nemetālisko minerālu, mēbeļu, metālizstrādājumu ražošanas nozarēs. Atsevišķās nozarēs 2022.gadā ražošanas un pakalpojumu apjomi saruka. Strauji cenu kāpuma un patēriņa samazinājuma dēļ samazinājums bija elektroenerģijas, gāzes apgādes un siltumapgādes nozarē (par 14,3%). Straujo izmaksu pieauguma dēļ turpinājās kritums būvniecības nozarē (par 11,3%). ES noteikto sankciju rezultātā ir sarucis preču apgrozījums ar Krievijas un Baltkrievijas tirgiem, ietekmējot tirdzniecības nozari, kura 2022.gadā saruka par 6,3%.

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenotajā fiskālā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta „Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula”, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu 2020.-2022.gadā tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsauktā ekonomikas kaitejuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula būs spēkā arī 2023.gadā. Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2020.gadā pieauga līdz 4,3% no IKP jeb 1,3 mljrd. eiro, bet 2021.gadā – līdz 7% no IKP jeb 2,4 mljrd. eiro. Atbilstoši FM novērtējumam vispārējās valdības budžeta deficīts 2022.gadā bija 4,7% no IKP.

Saeima budžeta deficītu 2023.gadam ir apstiprinājusi 1,8 miljardu eiro jeb 4,2% no IKP apmērā.

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados, vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Covid-19 uzliesmojums izraisīja nepieciešamību ievērojamā apmērā nodrošināt finansējumu Covid-19 izraisītās krīzes ietekmes mazināšanai. Valsts parāda apjoms 2021.gadā pieauga līdz 43,6% no IKP jeb 14,7 mljrd. eiro. Atbilstoši FM novērtējumam 2022.gadā valsts parāds bija 42% no IKP. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, sagaidāms, ka parāda apjoms turpmākajos gados stabilizēsies attiecībā pret IKP.

Banku sektors ir spējīgs saglabāt stabilitāti, neskatoties uz Covid-19 pandēmijas un ģeopolitiskās spriedzes radīto ekonomisko satricinājumu. Banku sektors darbojas ar peļņu. Tomēr kredīšanas attīstība joprojām vērtējama kā vāja, īpaši uzņēmējdarbības kredīšana.

Inflāciju 2022.gadā visbūtiskāk ietekmēja pasaules cenu kāpums energoresursiem un pārtikai. 2022.gada decembrī patēriņa cenas Latvijā bija par 20,8% augstākas nekā pirms gada, bet gada vidējā inflācija pieauga līdz 17,3%. Decembrī gada griezumā pārtikas cenas bija palielinājušās par 29,3%, elektroenerģijai, gāzei un cietajam kurināmajam – par 63,9% un degvielai – par 17,9%.

2023.gadā patēriņa cenas stabilizēsies. Galvenā ietekme uz cenu izmaiņām joprojām būs saistīta ar energoresursu un pārtikas cenu svārstībām pasaulē, būs vērojama arī to pakārtotā ietekme uz rūpniecības preču un pakalpojumu cenām. Ņemot vērā ģeopolitisko spriedzi un inflācijas dinamikas bāzes efektu, 2023.gadā kopumā vidējā gada inflācija sagaidāma 9% robežās.

Neraugoties uz ekonomikas satricinājumiem, darba tirgus saglabājas stabils. Nodarbināto skaits Latvijā 2022.gadā palielinājās par 2,6%. Gada griezumā tas ir bijis straujākais nodarbināto skaita pieaugums kopš 2007.gada, ko daļēji noteikusi gan darba tirgus atgūšanās no Covid-19 pandēmijas, gan arī arvien plašāka Ukrainas civiliedzīvotāju nodarbinātība Latvijā. Līdz ar nodarbinātības pieaugumu turpina samazināties bezdarba līmenis. Tas 2022.gadā samazinājās līdz 6,9% (salīdzinot ar 2021.gadu – par 0,7 procentpunktiem).

Tomēr neskatoties uz ievērojamiem uzlabojumiem darba tirgū, nodarbināto skaits joprojām jūtami atpaliek no pirms pandēmijas līmeņa – 2022.gada 4.ceturksnī nodarbināto skaits bija par 22,5 tūkst. jeb 2,5% mazāks nekā attiecīgi 2019.gada 4.ceturksnī.

Neraugoties uz saspringto ģeopolitisko situāciju, kā arī prognozējamo ekonomikas izaugsmes tempu palēnināšanos, darba tirgus 2023.gadā būtiski nepasliktināsies, jo pieprasījums pēc darbaspēka joprojām ir augsts. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā bezdarba līmenis 2023.gadā varētu samazināties līdz vidēji

6,7%, savukārt nodarbināto skaits saglabāties tuvu 2022.gada līmenim.

Mēneša vidējā bruto darba samaksa 2022.gadā turpināja palielināties, taču tās pieauguma tempi bija zemāki par inflācijas pieauguma tempu, izraisot pirktpējas samazināšanos. Vidējā neto darba samaksa bija 1 006 eiro jeb par 7,1% augstāka nekā 2021.gadā. Savukārt, ņemot vērā patēriņa cenu kāpumu, neto darba samaksa 2022.gadā samazinājās par 8,7%, kas liecina par algoto darbinieku pirktpējas straujo krišanos. Sagaidāms, ka šāda tendence īstermiņā turpināsies, kamēr straujais inflācijas pieaugums nemazināsies.

Vienlaikus pozitīvu spiedienu uz darba algām turpinās uzturēt gan algu konverģences process tuvāk ES ekonomiski attīstīto valstu algu līmenim, gan ar vien pieaugošā kvalificēta darbaspēka nepietiekamība – darba tirgus sašaurināšanās, kas rada nepieciešamību uzņēmējiem aktīvāk domāt ne tikai kā piesaistīt jaunus

speciālistus, bet arī kā noturēt esošos, t.sk. pārskatot darba atalgojuma likmes.

Ekonomikas tālākā attīstība vidēja termiņa periodā ir atkarīga no situācijas ārējā vidē un reformu gaitas. Lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību, īpaši ģeopolitisko situāciju. Tāpat svarīga ir ES kopējās ekonomikas telpas turpmākā attīstība. Latvijas ekonomiskās priekšrocības vidējā termiņā galvenokārt balstīsies uz panākto makroekonomisko stabilitāti, kā rezultātā ir uzlabojušies Latvijas kredītreitingi, kā arī uz plānoto ES atbalsta programmu efektivitāti un uzlabojumiem uzņēmējdarbības vidē.

Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā balstās uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitātes uzlabošanu un inovācijām, mazākā mērā uz lētu darbaspēku un zemām resursu cenām. Vidēja termiņa periodā Latvijas izaugsmes tempi var sasniegt 4-5% pieaugumu gadā. Ieilgstot karam Ukrainā, ekonomikas atveseļošanās tempi varētu būt lēnāki.

2023 | 1

PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA

Pasaules ekonomika maksā augstu cenu par Krievijas neizprovocēto, nepamatoto un nelikumīgo agresijas karu pret Ukrainu. Covid-19 pandēmijas ietekmei joprojām saglabājoties, karš bremzē izaugsmi un rada papildu spiedienu uz cenām, galvenokārt pārtikas un enerģijas cenām. Prognozēts, ka 2023. un 2024.gadā globālais IKP, neskaitot ES, pieaugs par 3,0% un 3,3%(EK).

Globālā iekšzemes kopprodukta pieaugums
procentos

	2022	2023p	2024p
Pasaule (neskaitot ES)	3,1	3,0	3,3
Eirozona	3,5	0,9	1,5
ASV	2,1	1,0	1,6
Ķīna	3,0	5,0	4,7
Vācija	1,8	0,2	1,3

Avots: European Commission Economic Forecast (Winter 2023)
p – prognoze

Ķīnas ekonomika 2022.gadā pieauga par 3%. Prognozēts, ka Ķīnā 2023. un 2024.gadā IKP pieaugs par attiecīgi 5% un 4,7% (EK). Tomēr Ķīnas ekonomiku joprojām apgrūstina lielle uzņēmumu un pašvaldību parādi, demogrāfisko rādītāju samazināšanās, kā arī nekustamo īpašumu sektora traucējumi. Indijas ekonomika 2022.gadā pieauga par 6,8%. Savukārt 2023. un 2024.gadā prognozēts, ka IKP pieaugs par attiecīgi 6,1% un 6,8% (IMF).

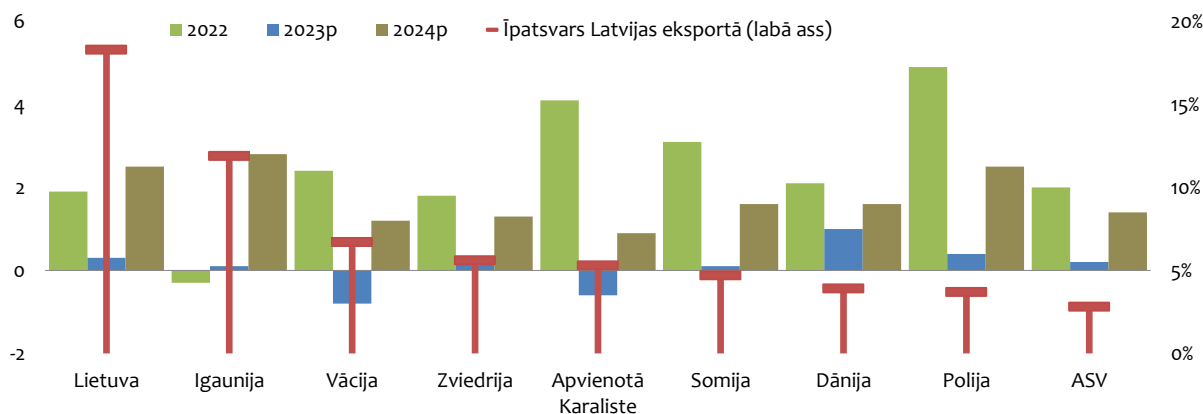
ASV IKP 2022.gadā pieauga par 2,1%. Šobrīd ekonomiskās aktivitātes augsta biežuma rādītāji liecina par samazinājumu apstrādes rūpniecības, pakalpojumu un būvniecības sektoros. Tiek prognozēts, ka 2023. un 2024.gadā IKP pieaugs par attiecīgi 1% un 1,6% (EK).

Kopš rudens ES ekonomikā ir vērojamas vairākas pozitīvas tendences. Eiropas TTF gāzes etalona vidējā cena ir noslīdējusi zem pirmskara līmeņa, ko veicinājis straujš gāzes patēriņa kritums un nepārtrauktā piegādes avotu diversifikācija. Neskatoties uz energošķo un tā izraisīto rekordaugsto inflāciju, 2022.gadā eirozonā IKP pieauga par 3,5%. Tiek prognozēts, ka 2023. un 2024.gadā IKP pieaugs par attiecīgi 0,9% un 1,5% (EK).

Apvienotajā Karalistē IKP 2022.gadā pieauga par 4,1%. Sagaidāms, ka 2023.gadā IKP samazināsies par 0,6%, savukārt 2024.gadā IKP pieaugs par 0,9% (IMF).

2022.gadā IKP Vācijā pieauga par 1,8% (EK). Enerģijas cenu izraisītās inflācijas mazināšanās, pielāgošanās piegāžu ķēžu diversifikācijai, kā arī stabilas uzņēmumu finanses veicinās pakāpenisku investīciju atjaunošanos 2023.gada sākumā. Tiek prognozēts, ka IKP 2023. un 2024.gadā pieaugs par attiecīgi 0,2% un 1,3%. 2022.gadā Zviedrijā IKP sasniedza 2,4% (EK). 2023.gada 1.pusē saglabāsies vājāka izaugsme, būvniecības nozares apjomus būtiski ietekmēs augstās būvniecības izmaksas. Sagaidāms, ka IKP kopumā 2023.gadā samazināsies par 0,8%, bet 2024.gadā – pieaugs par 1,2%. 2022.gadā Igaunijas IKP samazinājās par 0,3%. Neskatoties uz privātā patēriņa samazinājumu, darba tirgus saglabājās spēcīgs. Prognozēts, ka 2023. un 2024.gadā IKP pieaugs par attiecīgi 0,1% un 2,8% (EK). 2022.gadā Lietuvas IKP pieauga par 1,9%. Sagaidāms, ka 2023. un 2024.gadā ekonomisko aktivitāti vājinās ģeopolitiskā nenoteiktība un privātā patēriņa samazinājums, IKP augot par attiecīgi 0,3% un 2,5% (EK).

Lielāko Latvijas tirdzniecības partnervalstu ekonomiskā izaugsme
IKP izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu – kreisā ass; īpatsvars procentos 2022.gadā – labā ass

Avots: CSP, EK (2023), IMF (2023); p – prognoze

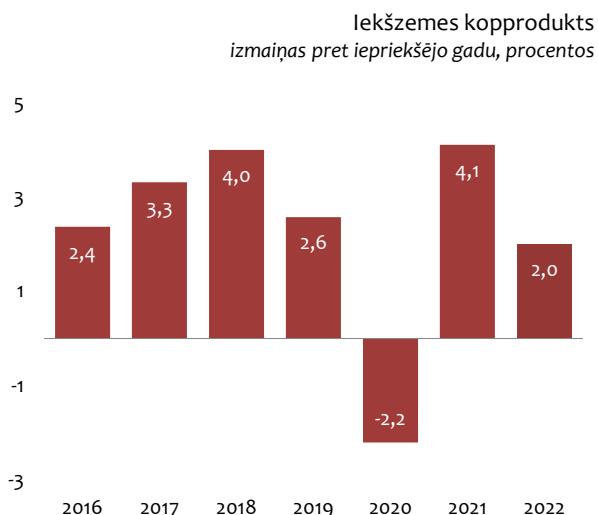
¹ Šajā nodaļā dati ņemti no izdevuma European Commission Economic Forecast (Winter 2023) (turpmāk – EK) un IMF World Economic Outlook, January 2023 (turpmāk – IMF)

2022 | 2

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS

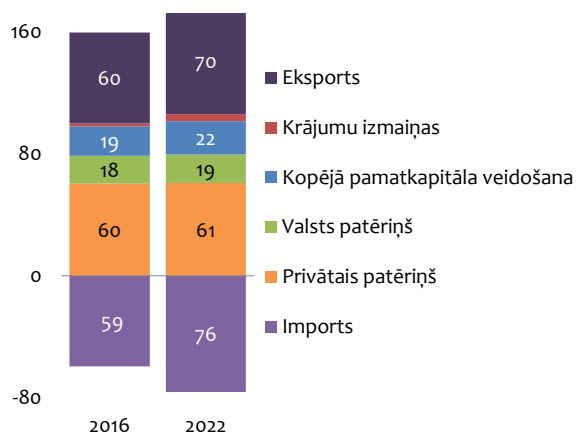
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

2022.gadā IKP pieauga par 2%, kas bija lēnākais kāpums kopš 2014.gada, izņemot 2020.gada kritumu Covid-19 pandēmijas dēļ.

Ekonomikas attīstību 2022.gada pirmajā pusē ietekmēja zemā bāze 2021.gada sākumā un pakāpeniska Covid-19 ierobežojumu atcelšana, bet nenoteiktība ģeopolitiskajā situācijā Krievijas iebrukuma Ukrainā dēļ, kas ietekmēja izejmateriālu piegāžu ķēdes, un strauji pieaugušās enerģijas un pārtikas cenas sabremzēja ekonomikas pieauguma tempus gada otrajā pusē.

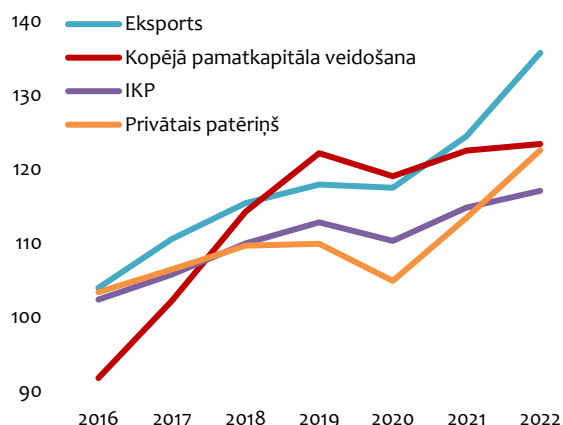
Iekšzemes kopprodukta izlietojuma komponentes procentos pret IKP

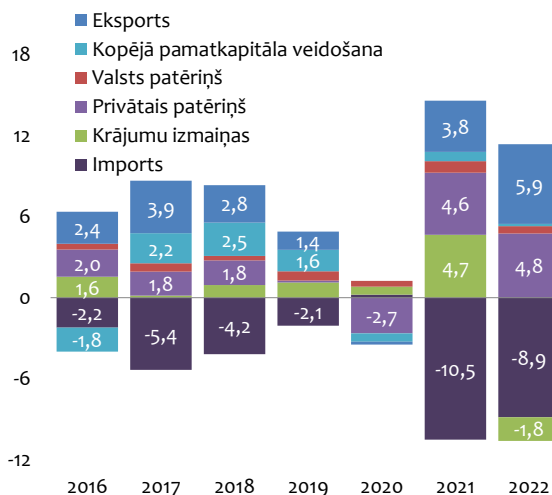
Lielākā ietekme bija eksporta un privātā patēriņa kāpumam. Straujāk pieauga pakalpojumu eksports,

savukārt preču eksports pieauga mērenāk augstā bāzes efekta dēļ. Lai arī ir vērojams būtisks patēriņa cenu kāpums, privātais patēriņš pieauga ļoti strauji. Pieaugumu veicināja gan situācijas uzlabošanās darba tirgū, gan pilnībā atceltie Covid-19 izplatības ierobežojumi. Neraugoties uz lielo nenoteiktību, mērens pieaugums saglabājās investīcijās. Straujo izmaksu pieauguma dēļ samazinājās investīcijas ēkās un būvēs, savukārt pieauga ieguldījumi mašīnās, iekārtās un transportlīdzekļos un intelektuālā īpašuma produktos. Arī valdības patēriņš turpināja pieaugt, bet mērenāk kā iepriekšējā gadā.

Iekšzemes kopprodukts un tā izlietojums 2015.gads = 100

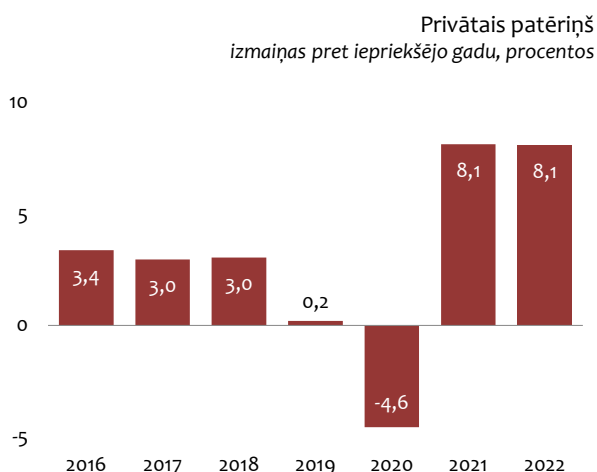

Iekšzemes kopprodukta izlietojuma ieguldījums izmaiņās procentpunktos

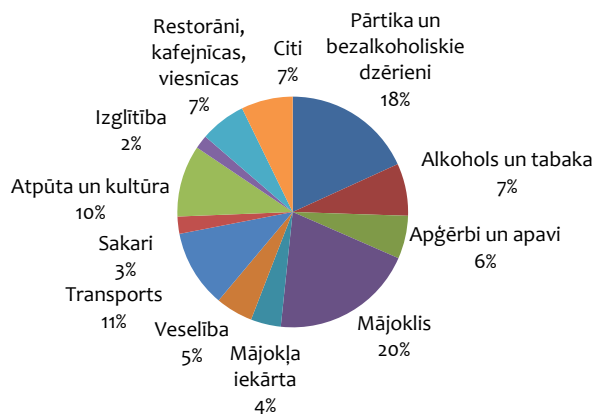
PATĒRIŅŠ

Privātais patēriņš pieaug ļoti strauji. Ekonomikai atlabstot, 2021.gadā bija vērojams straujš privātā patēriņa kāpums. Lai gan cenu pieauguma tempi apsteidza algu kāpumu, kas negatīvi ietekmē iedzīvotāju pirktspēju, Covid-19 ierobežojumu bāzes efekta un situācijas uzlabošanās darba tirgū dēļ mājāsaimniecību patēriņš arī 2022.gadā turpināja strauji kāpt.

Mājāsaimniecību patēriņa struktūrā lielāko daļu veido izdevumi mājoklim. 2022.gadā ar Covid-19 izplatības mazināšanu saistīto ierobežojumu atcelšana sekmēja strauju izdevumu pieaugumu atpūtai un kultūrai, kā arī restorāniem un viesnīcām. Neliels kāpums bija mājāsaimniecību izdevumiem transportam, savukārt izdevumu apjoms pārtikai praktiski nemainījās. Strauji augošās cenas energoresursiem ir mudinājušas mājāsaimniecības taupīt un ar mājokli saistītie izdevumi strauji samazinājās. Samazinājumu ietekmēja arī siltāki laika apstākļi apkures sezonas sākumā.

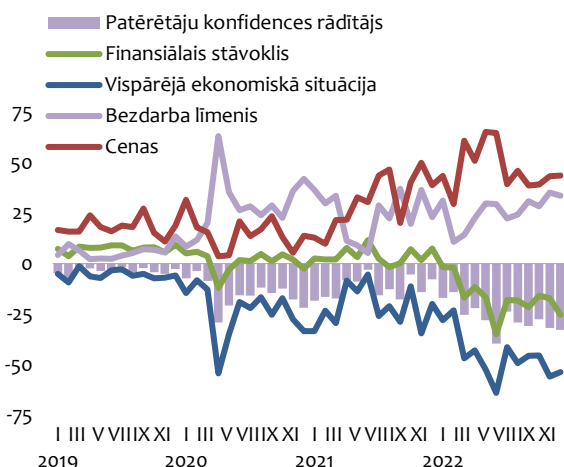
Mājāsaimniecību patēriņa struktūra
2022.gadā, procentos

2022.gadā patērētāju noskaņojums ir palicis būtiski pesimistiskāks. Pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā patērētāju konfidence martā sāka pasliktināties, un šo tendenci pastiprināja pieaugošā inflācija.

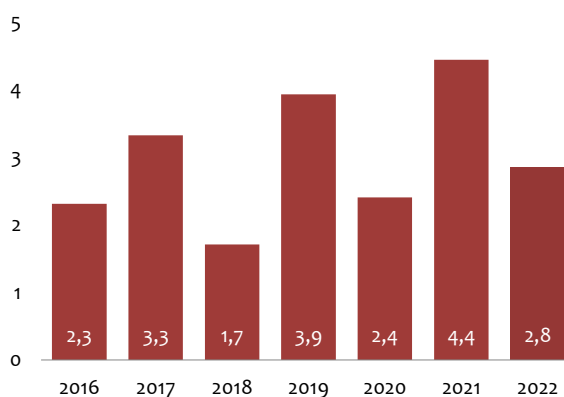
Augšminēto faktoru dēļ 2022.gada 2.ceturksnī notika visu konfidences rādītāja galveno posteņu lejupslīde. Pesimistiskākais nākotnes izredžu vērtējums tika sasniegts 2022.gada jūnijā. Gan finansiālā stāvokļa, gan vispārējās ekonomiskās situācijas vērtējums noslīdēja līdz zemākajam līmenim kopš finanšu krīzes 2009.gadā, savukārt inflācijas gaidu līmenis sasniedza pirmskrīzes 2007.gada līmeni. Patērētāji negaidīja lielus satricinājumus darba tirgū, bezdarba gaidām saglabājoties iepriekšējā gada līmenī. Patērētāju optimisms 3.ceturksnī pieauga, kuru gada nogales mēnešos mazināja pieaugušie apkures rēķini.

Patērētāju konfidences rādītājs
patērētāju novērtējums turpmākajiem 12 mēnešiem,
atbilstu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

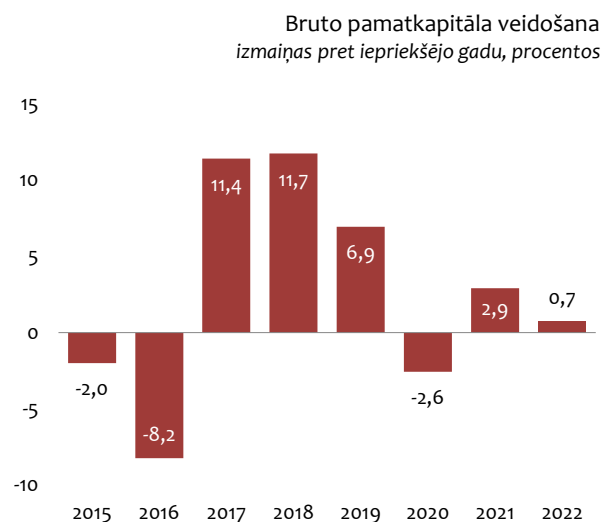
Valsts patēriņš turpina augt. Valdības īstenotie atbalsta pasākumi Covid-19 negatīvās ietekmes un energoresursu straujā cenu kāpuma mazināšanai saglabāja pozitīvu valsts patēriņa pieaugumu pēdējos gados.

Valsts patēriņš
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

INVESTĪCIJAS

Investēšanas aktivitātes kopš 2020.gada būtiski ir palēninājušās. Pēdējos trijos gados izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanā pieauga vidēji gadā par 0,4%, kas ir daudz mērenāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas 2017.-2019.gados (pieauga par 10% vidēji gadā).

Covid pandēmijas izraisītā šoka ietekmē 2020.gadā izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanā samazinājās par 2,6%. Ekonomikai stabilizējoties, palielinājās arī ieguldījumu apjomi. 2021.gadā izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanai par 2,9% bija lielāki nekā pirms gada.

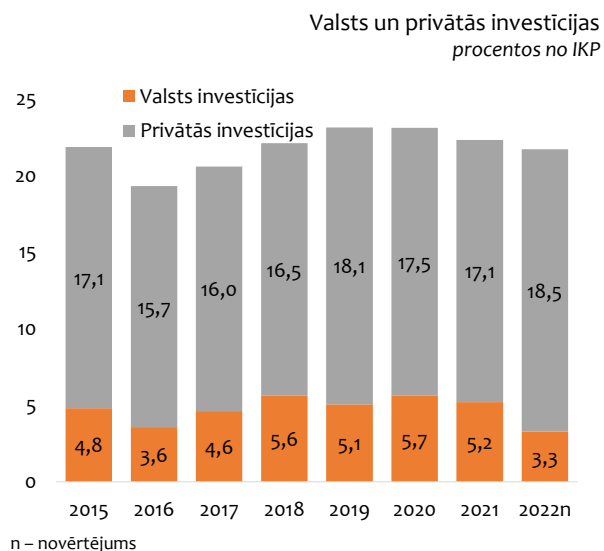
Karš Ukrainā ir saasinājis stāvokli un ir palielinājusies nenoteiktība, un tas atspoguļojas investēšanas aktivitāšu dinamikā. 2022.gadā investīcijas pieauga tikai par 0,7% un veidoja 21,7% no IKP.

Privātās investīcijas jūtīgi reaģē uz ārējiem un iekšējiem šokiem. 2020.gadā privātā sektora investīciju apjoms samazinājās par 5,3%. Tomēr 2021.gadā to apjoms atkal pieauga un par gandrīz 4,6% pārsniedza 2021.gada līmeni. Pozitīvā, bet daudz lēnāka dinamika saglabājas arī 2022.gadā – privāto investīciju apjoms bija tikai 0,7% lielāks nekā gadu iepriekš.

Ilgtermiņa skatījumā privātās investīcijas joprojām ir zemā līmenī, ko lielā mērā ietekmē vājā kredīvēšana, zems pieprasījums un lielā nenoteiktība. Šo faktoru negatīvo ietekmi būtiski pastiprināja Covid-19 izraisītā krīze un Ukrainas karš.

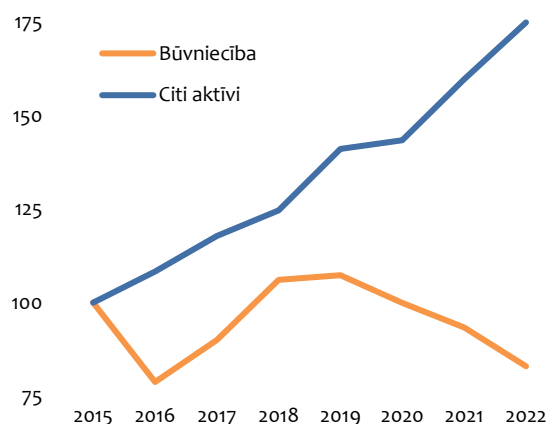
Valsts investīcijas Latvijā ir salīdzinoši augstā līmenī. Tās veido gandrīz 1/5 daļu no kopējām investīcijām Latvijas tautsaimniecībā un to dinamika lielā mērā ir saistīta ar ES struktūrfondu apgušanas cikliskumu. Periodā no 2017. līdz 2019.gadam valsts investīcijas vidēji gadā pieauga par 16%. ES finansējumam sasniedzot maksimumu, valsts investīciju apjomi 2019.gadā būtiski saruka un bija par 8% zemākā līmenī nekā gadu iepriekš. Lai arī piedzīvojam Covid-19

krīzi, valsts investīcijas 2020.gadā palielinājās par 9%. Savukārt 2021.gadā un 2022.gadā (vērtējot salīdzināmās cenās) tās saruka un bija attiecīgi par 2,4% un 35% mazākā apjomā nekā pirms gada.

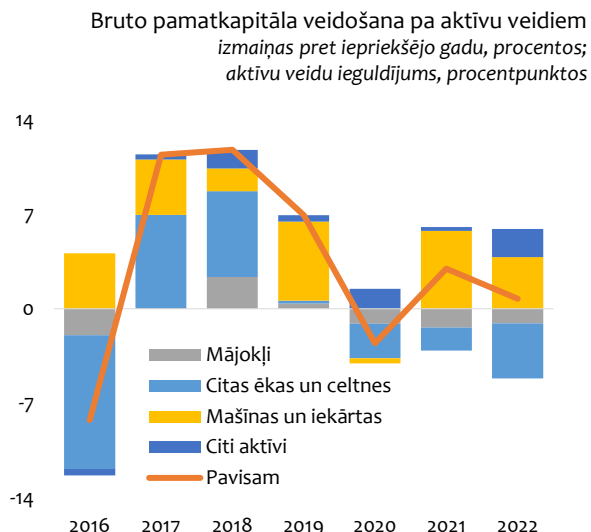

Kopējā investīciju apjomā lielāko daļu veido ieguldījumi būvniecības aktīvos. Galvenokārt tie ir ieguldījumi ēkās un būvēs, kas pēdējos trīs gados pirms Covid-19 krīzes veidoja gandrīz 45% no izdevumiem kopējā pamatkapitāla veidošanai. Kopš 2020.gada ieguldījumi būvniecības aktīvos (vērtētos salīdzināmās cenās) sarūk. 2020.gadā un 2021.gadā tās bija attiecīgi par 6,9% un 6,5% mazākā apjomā nekā pirms gada. Savukārt 2022.gadā ieguldījumi būvniecības aktīvos samazinājās par 11%, ko noteica investīciju samazinājums inženierbūvēs un ēkās – par 11%, un ieguldījumu samazinājās mājokļos par 11,1 procentiem.

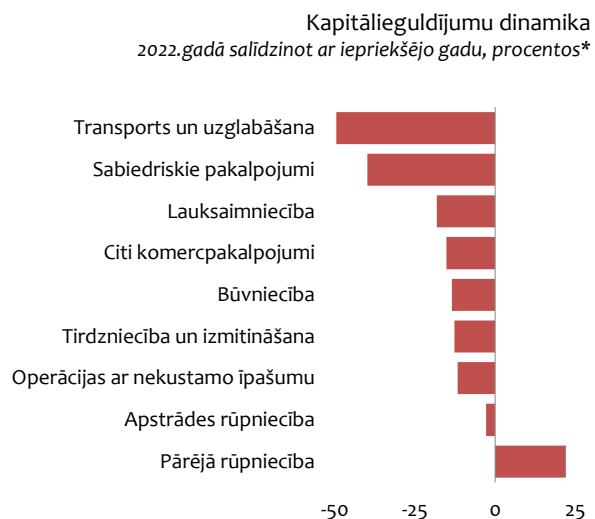
**Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem
2015.gads = 100**

Investīcijas mašīnās un tehnoloģiskajās iekārtās (bez transportlīdzekļiem) 2017.-2019.gados nepārsniedza 40% no kopējām investīcijām un to dinamika bija lēnāka nekā citos aktīvos. 2021.gadā mašīnās un iekārtās kopumā bija investēts par 12,9% vairāk nekā pirms gada. Arī 2022.gadā šādi ieguldījumi turpināja pieaugt, par 9% pārsniedzot iepriekšējā gada līmeni.

Investīciju kāpumu pēdējos gados lielā mērā noteica ieguldījumi transportlīdzekļos, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju iekārtās, kas ir nepieciešams aprīkojums attālināta darba nodrošināšanai.

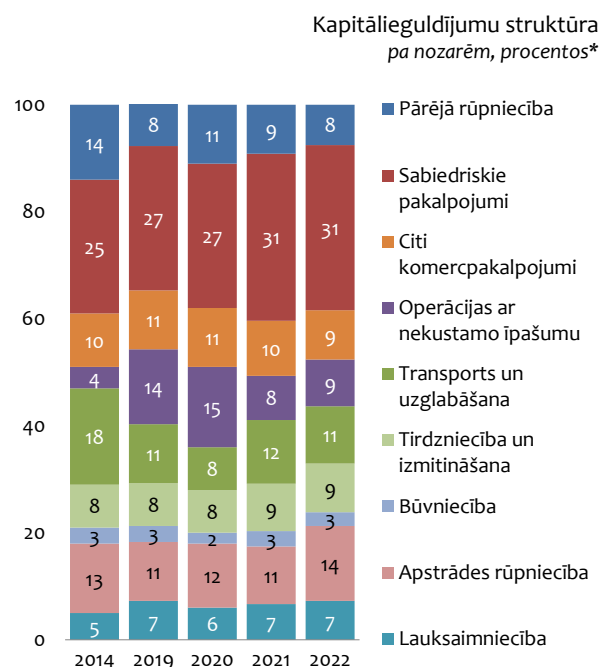
* aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus, faktiskajās cenās

Investīcijas intelektuālā īpašuma aktīvos veido aptuveni 7% no kopējām investīcijām. Tām raksturīga noturība ekonomikas recesijas gados un kopumā vērojama augoša dinamika. Kopš 2020.gada ieguldījumi šajos aktīvos ik gadu palielinājās vidēji par 15,4%. 2022.gadā intelektuālā īpašuma produktos bija investēts par 21,2% vairāk nekā gadu iepriekš un veidoja 2,4% no IKP.

Kapitālieguldījumi materiālajos pamatlīdzekļos preču ražošanas nozarēs 2022.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu (vērtējot faktiskajās cenās), bija gandrīz par 17,3% lielākā apjomā. Savukārt pakalpojumu nozarēs kapitālieguldījumi pieauga 6,9 procentiem.

Lielākais devums bija ieguldījumu palielinājumam apstrādes rūpniecības nozarē (par 42,8%), lauksaimniecības nozarē (par 20,3%), kā arī darījumos ar nekustamo īpašumu (par 16,9%). Savukārt kapitālieguldījumi izglītības nozarē, kā arī komunālās saimniecības nozarēs bija par 30,1% un 24,9% mazākā apjomā nekā pirms gada.

Eiropas Investīciju bankas (EIB) veiktie apsekojumi liecina, ka investīciju jomā Latvijas uzņēmēji par nozīmīgākajiem ilgtermiņa šķēršļiem uzskata kvalificētā personāla nepietiekamību un nākotnes nenoteiktību. Investīcijas ierobežo arī energoresursu dārdzība un nepilnības uzņēmējdarbības regulēšanā.

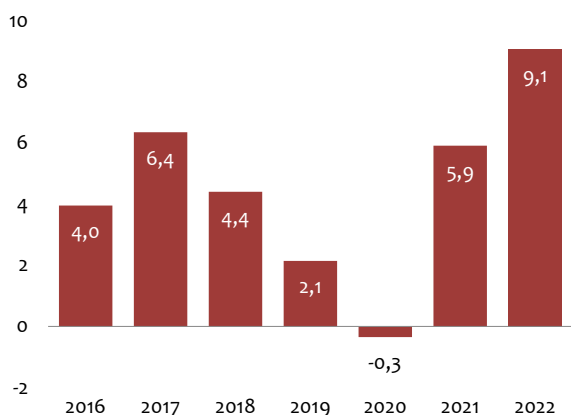
* Bruto kapitālieguldījumi materiālajos aktīvos. Aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus.

Investīciju dinamiku turpmāk ietekmēs starptautiskās vides nenoteiktība. Pozitīvi investēšanas dinamiku ietekmēs ES finansējums, kas ir nozīmīgs investīciju līmeņa kāpināšanas stimuls. Paredzams, ka būtisks ieguldījums investīciju aktivizāšanā būs *Rail Baltica* projektam un vairākiem citiem projektiem, kurus paredzēts finansēt *Atjaunošanas un noturības mehānisma* ietvaros. Liela nozīme ir arī kredītportfeļa palielināšanai, kas ilgstoši ir ļoti mazs. Tomēr jāatzīmē, ka tuvākajos gados investīcijas būtiski ierobežos gan straujais inflācijas kāpums, gan kredīšanas sadārdzināšana, ECB īstenojot ierobežojošo monetāro politiku.

EKSPORTS

Eksports ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības dzinuljiem. Eksporta izaugsme ir cieši saistīta ar ārējo pieprasījumu un galveno partnervalstu ekonomiskās attīstības tempiem.

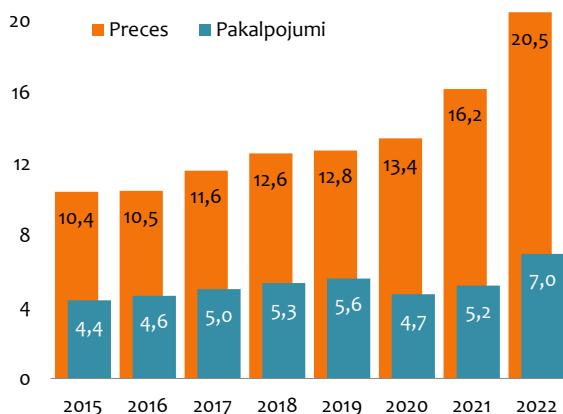
Preču un pakalpojumu eksports
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

2020.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi samazinājās, galvenokārt Covid-19 pandēmijas dēļ. 2021.gadā pateicoties straujam ārējam pieprasījumam, gan arī daļēji bāzes efekta dēļ, eksporta pieaugums atsāka augt.

2022.gadā, augot ārējam pieprasījumam, eksporta apjomi turpināja strauji augt. Eksporta izaugsme vienlīdz strauja bija 1.-3.ceturksnī, savukārt gada pēdējā ceturksnī tā nedaudz piebremzējās.

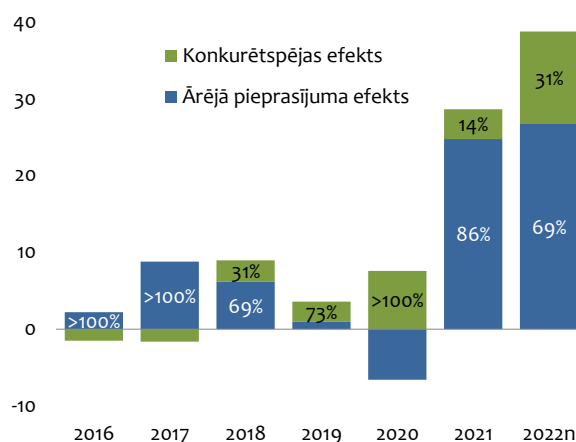
Preču un pakalpojumu eksports
faktiskajās cenās, mljrd. eiro

2016.-2018.gadā eksporta pieaugumu pamatā noteica ārējais pieprasījums, savukārt cenu konkurētspējas loma

eksporta pieaugumā bija mazāka vai pat negatīva. 2019.gadā eksporta izaugsmi veicināja konkurētspējas efekts, kas saistīts ar veiksmīgu jaunu tirgu apgūšanu. 2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē, strauji saruka ārējais pieprasījums, ko gandrīz pilnībā kompensēja konkurētspējas pieaugums atsevišķās nozarēs. Gan 2021.gadā, gan arī 2022.gadā eksporta izaugsmi veicināja gan straujš ārējā pieprasījuma pieaugums, gan arī konkurētspēja.

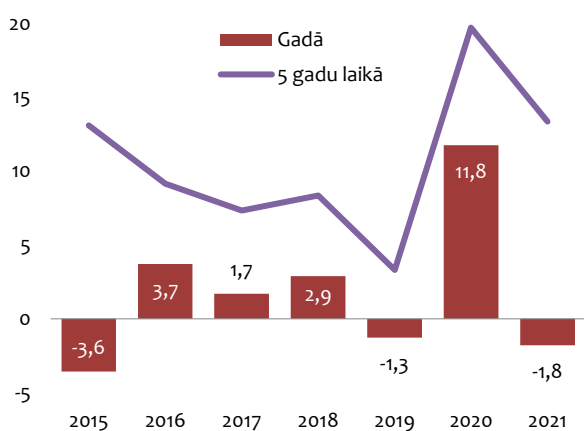
Eksporta patstāvīgās tirgus daļas analīze
Latvijas preču eksporta uz ES valstīm izmaiņu struktūra, procentos

n – Ekonomikas ministrijas novērtējums

Kopš 2016.gada Latvijas eksporta daļai pasaules tirgū ir tendence pieaug, izņemto 2019. un 2021.gadu, kad Latvijas eksporta izaugsmes tempi bija zemāki nekā vidēji pasaulē. Tas liecina, ka Latvija saglabā konkurētspēju, neraugoties uz strauju darbaspēka izmaksu pieaugumu.

Eksporta tirgus daļa pasaules eksportā
izmaiņas procentos

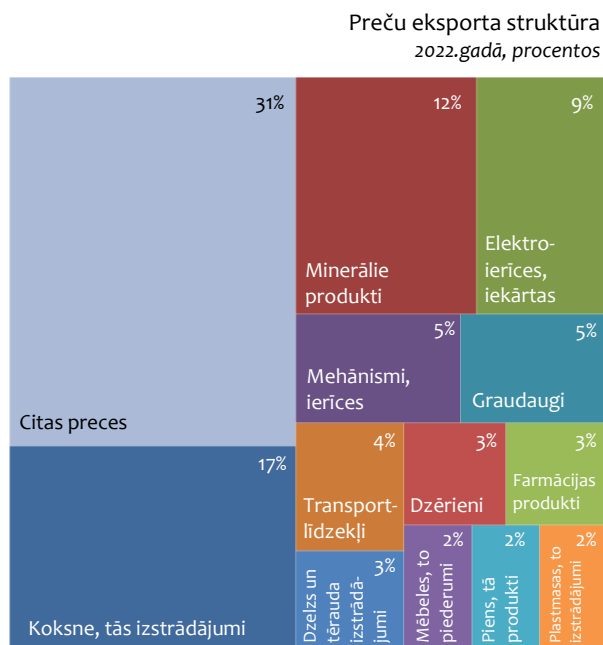

Preču eksports

Preču eksporta īpatsvars kopš 2020.gada nav būtiski mainījies un veido aptuveni 3/4 daļas no kopējā Latvijas eksporta.

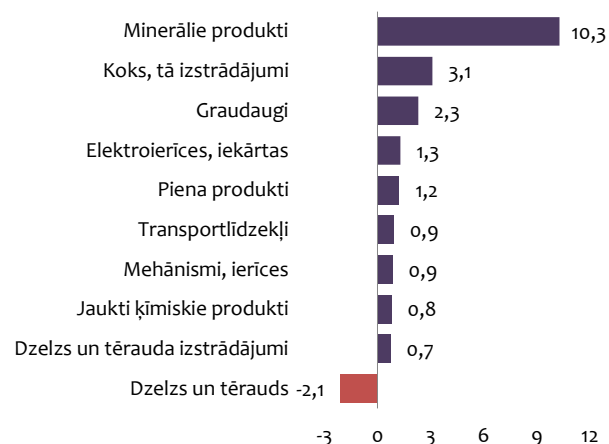
2020.-2022.gadā preču eksporta izaugsme bija salīdzinoši strauja. 2022.gadā salīdzināmās cenās eksports pieauga par 5,6%, pie tam būtiski palielinoties eksporta cenām, pieaugums faktiskajās cenās bija daudz straujāks – par 29,7 procentiem.

2022.gadā preču eksporta izaugsmi būtiski sekmēja minerālo produktu, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī graudaugu eksporta vērtības pieaugums. 2023.gada janvārī preču eksports faktiskajās cenās pieauga par 8,9%. Straujāk auga elektroierīču un iekārtu, graudaugu un dzērienu eksports. Savukārt samazinājās dzelzs un

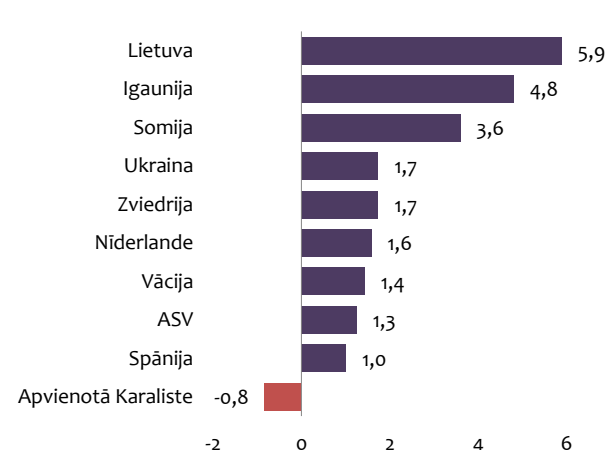
tērauda, koksnes un tās izstrādājumu, un minerālproduktu eksporta vērtība.

Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2022.gadā, procentpunktos

2022.gadā preču eksports pieauga uz gandrīz visām galvenajām partnervalstīm. Faktiskajās cenās straujāk tas auga uz ES un pārējām valstīm (izņemot ES un NVS). Nedaudz tas pieauga arī uz NVS valstīm (eksporta cenu pieauguma dēļ).

Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas preču eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2022.gadā, procentpunktos

Svarīgākās Latvijas preču eksporta partnervalstis 2022.gadā bija Lietuva, Igaunija, Vācija, Krievija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste, Somija, Dānija, Nīderlande un Polija. Uz šīm valstīm Latvija eksportēja gandrīz 70% no visām precēm.

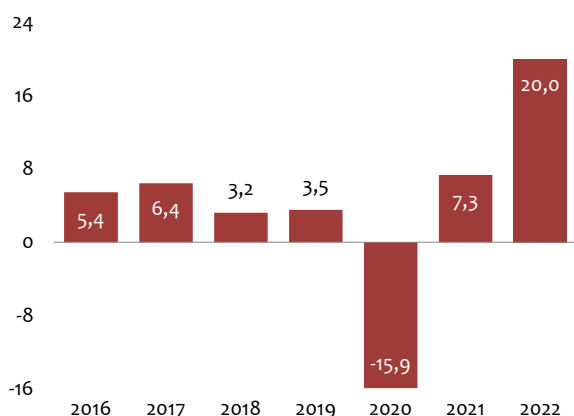
2022.gadā galvenās eksporta preces uz ES valstīm bija minerālie produkti, koksne un tās izstrādājumi un elektroierīces un iekārtas. Eksportā uz NVS valstīm lielu daļu sastādīja alkoholiskie dzērieni, farmācijas produkti un mehānismi un ierīces. Savukārt uz pārējām valstīm lielākās eksporta grupas bija koksne un tā izstrādājumi (Apvienotā Karaliste), graudaugi, kā arī elektroierīces un iekārtas.

Pakalpojumu eksports

2016.-2021.gadam Latvijas pakalpojumu eksports auga līdzīgos tempos kā preču eksports. Izņēmums bija 2020.gads, kad noteikto Covid ierobežojumu ietekmē pakalpojumu eksports būtiski saruka. **2021.gadā pakalpojumu eksports atsāka augt un 2022.gadā tā tempi būtiski pārsniedza preču eksporta izaugsmi.**

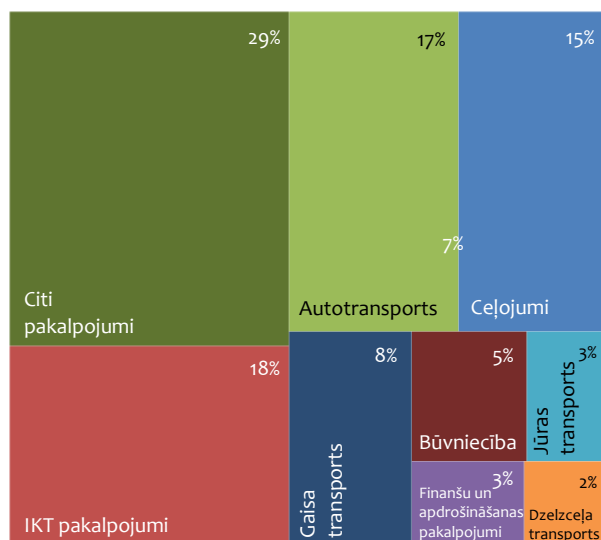
2022.gadā pakalpojumu eksports faktiskajās cenās pieauga par 34,8%. Lielu ieguldījumu tā izaugsmē veidoja vairāki pakalpojumu posteņi – transporta pakalpojumi, tirdzniecības starpniecības pakalpojumi, ceļojumi un IKT pakalpojumi. Savukārt būvniecības pakalpojumu eksporta vērtība. Straujāk pakalpojumu eksports pieauga 2022.gada pirmajos trīs ceturkšņos, bet mērenāk – 4.ceturksnī.

Pakalpojumu eksporta dinamika
salīdzināmās cenās, izmaiņas pret iepriekšējā gadu, procentos

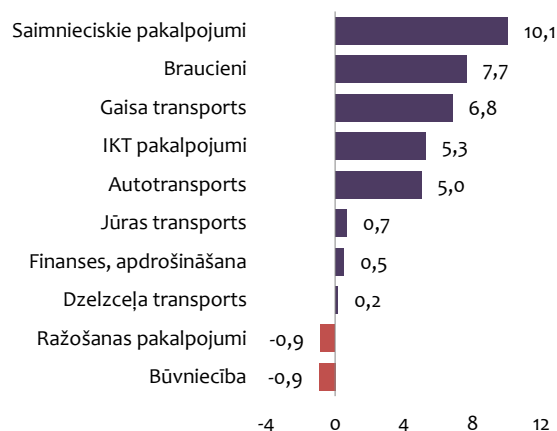

Pakalpojumu eksports aug arī 2023.gadā. Janvārī tas bija par 30,7% (faktiskajās cenās) lielāks nekā pirms gada.

Pakalpojumu eksporta struktūra pa posteņiem
2022.gadā, procentos

Pakalpojumu posteņu eksporta attīstība
ieguldījums izmaiņās 2022.gadā, procentpunktos

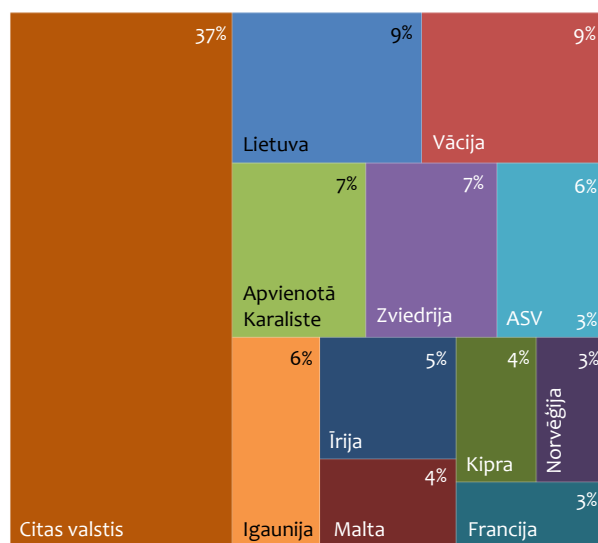

Pakalpojumu eksportā pa valstu grupām arvien lielāku īpatsvaru veido eksports uz ES valstīm. 2019.gadā tas sastādīja 61%, bet 2022. – 65% no visa pakalpojumu eksporta. Būtiski pieauga pakalpojumu eksports uz Lietuvu, Igauniju, Īriju, Maltu un Kipru, bet samazinājās uz Vāciju un Slovēniju.

Arvien mazāku pakalpojumu eksporta daļu sastāda eksports uz NVS valstīm, kas pārsvarā saistīts ar tranzītpakalpojumiem un tā attīstību. Jāatzīmē, ka pakalpojumu eksporta īpatsvars uz NVS valstīm ir samazinājies no 12% 2019.gadā līdz 4% 2022.gadā.

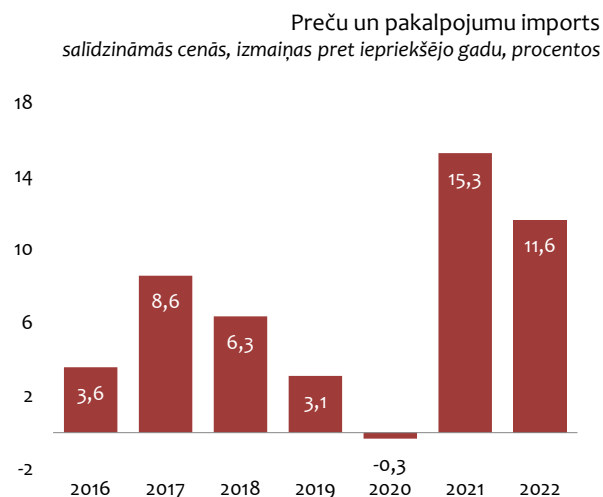
Pārējo valstu grupā, izņemot ES un NVS, pakalpojumu eksports attīstās dinamiski. 2022.gadā tas straujāk auga uz Apvienoto Karalisti, ASV un Norvēģiju, savukārt samazinājās uz Hongkongu.

Pakalpojumu eksporta struktūra pa valstīm
2022.gadā, procentos

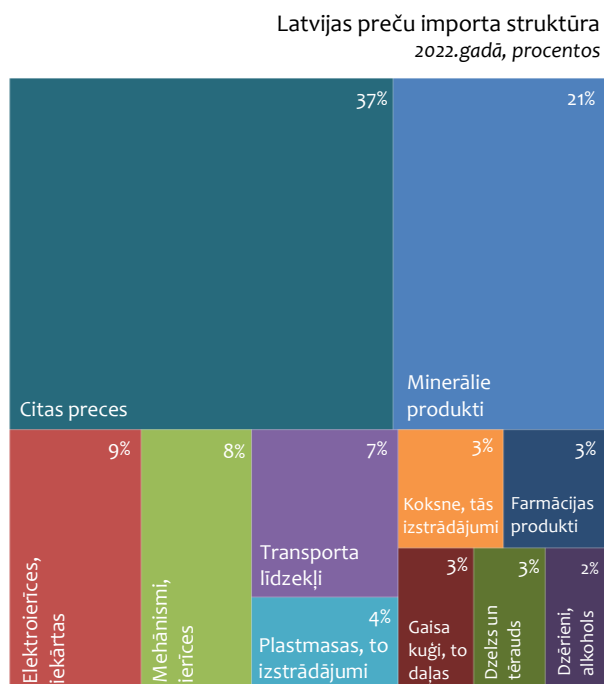

IMPORTS

Preču un pakalpojumu importa izaugsme līdz 2019.gadam bija līdzīga eksporta izaugsmei. 2020.gadā Covid-19 ietekmē būtiski samazinājās pakalpojumu imports, bet preču imports nedaudz pieauga. Savukārt 2021.gadā, ievērojami pieauga gan preču, gan pakalpojumu imports. Arī 2022.gadā turpinājās importa izaugsme, straujāk augot pakalpojumu, mērenāk – preču importam.

2022.gadā preču importa vērtība, cenu pieauguma dēļ, faktiskajās cenās pieauga daudz straujāk nekā salīdzināmās cenās – par 35,8%. Lielu daļu preču importa pieaugumā veidoja minerālo produktu importa vērtības palielinājums. Pieauga arī transportlīdzekļu, elektroierīču un iekārtu, mehānismu un ierīču un dažādu ķīmisko produktu imports.

2023.gada janvārī preču imports pieauga par 14,5%, salīdzinot ar 2022.gada janvāri.

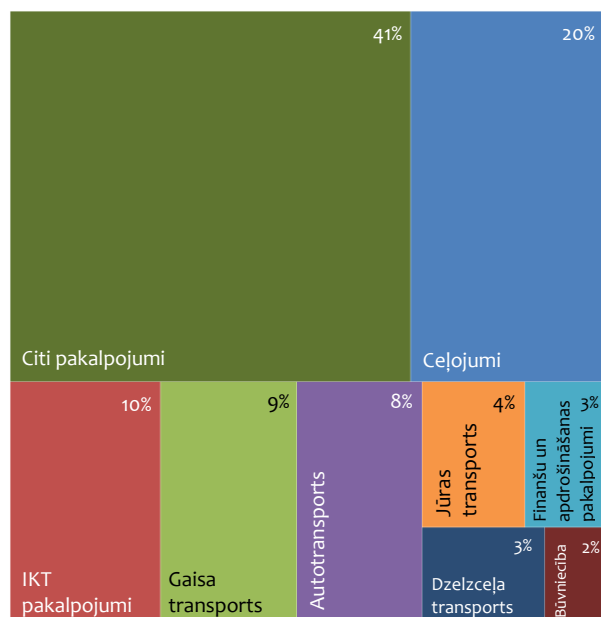
Galvenās Latvijas preču importa partnervalstis ir Lietuva, Igaunija, Vācija, Polija, Krievija, Nīderlande, Ķīna un Somija. Importa vērtība no šīm valstīm 2022.gadā veidoja 71% no Latvijas preču importa. Jāatzīmē, ka laikā būtiski pieauga importa īpatsvars no Lietuvas un Igaunijas, bet samazinājās no Krievijas un Baltkrievijas.

2022.gadā galvenās importa preču grupas no ES valstīm bija minerālie produkti, mehānismi, transportlīdzekļi un elektroierīces. Importā no NVS valstīm lielu daļu sastādīja minerālie produkti, koksne un tās izstrādājumi un dzelzs un tērauds. Jāatzīmē, ka 95% importā no NVS valstīm sastāda imports no Krievijas un Baltkrievijas, bet 3% no Kazahstānas.

Latvijas pakalpojumu imports 2017.-2019.gadā attīstījās dinamiski, bet 2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē un ar to saistīto ierobežojumu dēļ, pakalpojumu imports būtiski saruka. 2021.gadā pakalpojumu imports atsāka augt. **Straujš pakalpojumu importa pieaugums bija vērojams 2022.gadā.** To būtiski veicināja saimnieciskās darbības, transporta pakalpojumu un ceļojumu importa vērtības kāpums. Pieauga arī IKT pakalpojumu imports.

Pakalpojumu importa struktūrā 2/3 daļas sastāda ES valstis. 2022.gadā straujāk pieauga imports no Lietuvas, Igaunijas, ASV, Īrijas un Vācijas, savukārt samazinājās no Krievijas un Baltkrievijas.

Pakalpojumu importa struktūra pa posteņiem
2022.gadā, procentos

2023.gada janvārī pakalpojumu imports pieauga par 28,4% salīdzinot ar 2022.gada janvāri.

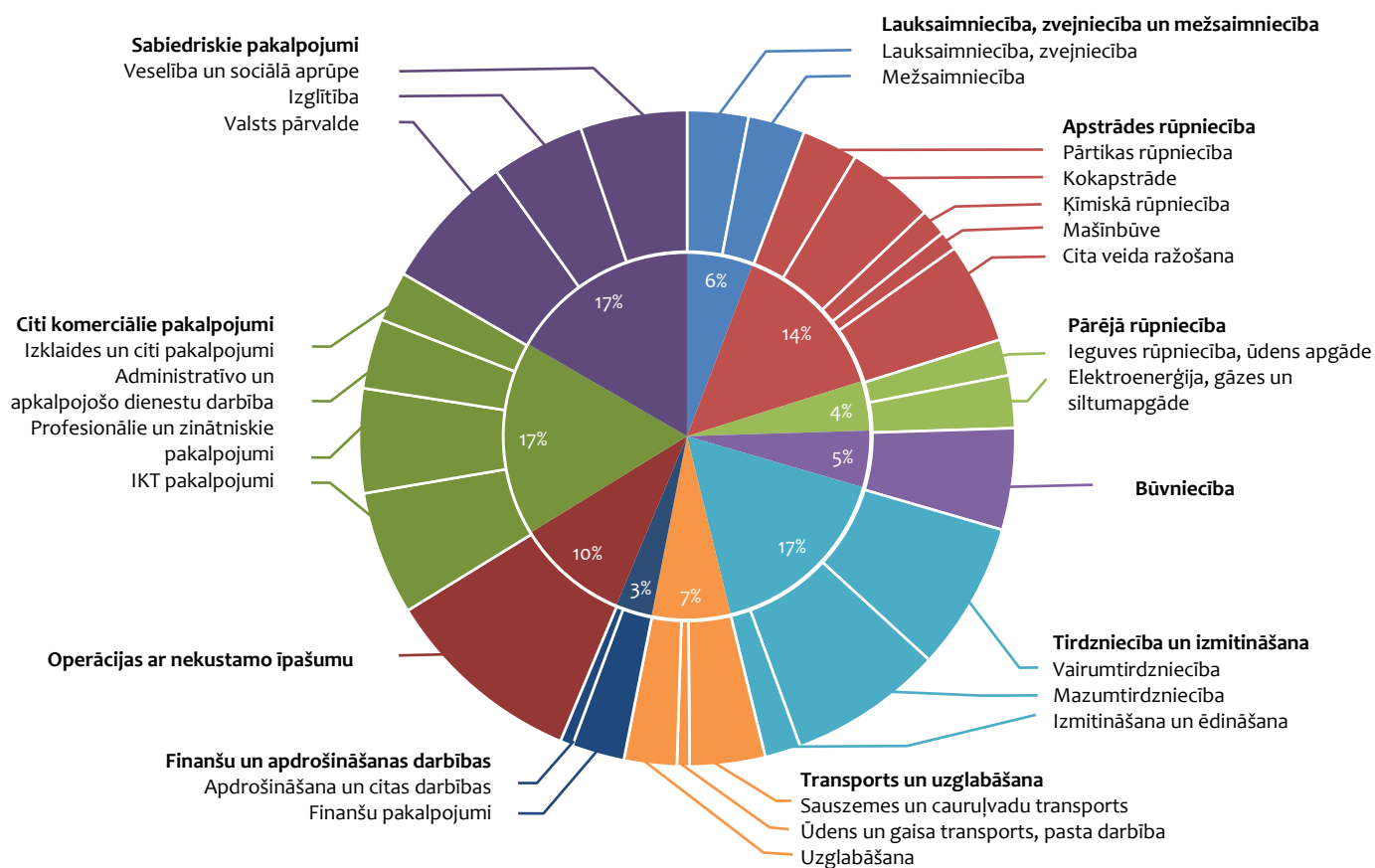
2023 | 1

NOZARU IEGULDĪJUMS

2009.-2010.gadā, samazinoties darbaspēka izmaksām, uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam un līdz ar to arī tirgojamo nozaru attīstībai. Mainījās tautsaimniecības struktūra. 2010.gadā šo nozaru īpatsvars sasniedza 33,1% no kopējās pievienotās vērtības. 2022.gadā šo nozaru īpatsvars bija 31,4%. Analizējot ekonomikas struktūru citā griezumā, redzams, ka 2010.gadā ražojošās nozares (lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība, rūpniecība, kā arī būvniecības) sastādīja 27,6%, bet 2022.gadā – 29,5% no kopējās pievienotās vērtības. 2022.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, tautsaimniecības struktūrā īpatsvars ir pieaudzis lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā, apstrādes rūpniecībā, komercpakalpojumu un sabiedrisko pakalpojumu nozarēs, bet samazinājies transportā, pārējā rūpniecībā un tirdzniecībā.

2015.-2019.gados izaugsme bija visās nozarēs, izņemot elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozari un finanšu darbības. Tirdzniecības un apstrādes rūpniecības apjomu kāpumam bija lielākā ietekme izaugsme. 2020.gadā Covid-19 krīze negatīvi ietekmēja praktiski visas nozares un lielākā ietekme bija apjomu kritumam transporta, izmitināšanas un ēdināšanas, mākslas, izklaides un atpūtas un būvniecības nozarēs. Ekonomikai atlabstot, 2021.gadā izaugsme bija apstrādes un pārējā rūpniecībā, tirdzniecībā, transportā, finanšu darbībās, informācijas un komunikācijas, kā arī sabiedriskajos pakalpojumos. 2022.gadā izaugsme bija vērojama visās nozarēs, izņemot būvniecību, pārējo rūpniecību, tirdzniecību un finanšu darbības. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās.

Pievienotās vērtības struktūra
2022.gadā*, procentos

* Ekonomikas ministrijas aprēķini

Nozaru attīstības tendences
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Iekšzemes kopprodukts	2,4	3,3	4,0	2,6	-2,2	4,1	2,0
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	-4,3	1,9	-3,6	24,7	0,7	-8,9	7,0
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	-2,8	9,1	9,1	-5,2	8,3	5,0	-0,5
Apstrādes rūpniecība	1,7	6,8	7,5	3,7	2,5	7,4	2,7
Pārtikas rūpniecība	1,8	5,2	-2,9	-0,7	-1,7	1,3	1,3
Viegglā rūpniecība	2,1	7,6	-0,8	-2,6	-9,5	11,8	5,1
Kokapstrāde	8,0	2,1	4,5	0,0	4,5	3,7	-1,0
Papīra ražošana un poligrāfija	3,6	4,5	-3,7	5,7	4,7	14,0	-2,7
Ķīmiskā rūpniecība	10,7	11,4	7,0	3,9	-1,8	14,8	4,1
Nemetālisko minerālu ražošana	11,6	11,1	1,3	-2,1	-1,4	4,4	5,4
Metālapstrāde	5,4	12,0	3,6	13,5	-5,6	5,8	16,1
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	12,6	15,8	12,1	11,3	12,1	5,7	3,5
Mašīnu un iekārtu ražošana	8,5	21,5	7,0	-1,9	-2,7	24,1	-12,3
Transportlīdzekļu ražošana	-2,9	22,8	7,3	-7,7	-15,3	17,7	19,5
Pārējās rūpniecības nozares	0,8	4,3	-1,8	2,8	-14,2	11,8	3,8
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	17,5	-1,9	-38,8	2,6	27,7	3,1	-14,3
Būvniecība	-9,6	14,7	12,4	1,3	-7,2	-9,8	-11,3
Ēku būvniecība	-11,1	22,4	25,6	7,8	0,9	-10,5	-9,8
Inženierbūves	-25,7	30,0	11,6	1,0	-1,5	-5,0	-13,1
Tirdzniecība	4,5	2,6	3,9	6,2	1,4	8,0	-6,3
Mazumtirdzniecība	2,3	4,3	3,8	2,3	1,5	2,5	4,3
Transporta un uzglabāšana	1,7	6,6	3,8	3,5	-20,2	9,0	2,3
Kravu pārvadājumi dzelzceļā	-14,1	-8,4	12,5	-15,8	-42,3	-9,5	-2,1
Ostās pārkrautās kravas	-9,3	-2,0	6,9	-5,7	-27,9	-7,2	15,2
Kravu pārvadājumi ar autotransportu	1,3	7,0	12,8	-3,8	2,6	7,8	-0,8
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	4,4	9,3	7,6	-3,9	-33,7	-4,7	57,5
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	5,0	8,7	9,6	4,4	1,1	7,1	14,0
Finanšu un apdrošināšanas darbības	-0,2	-17,7	-2,4	-12,1	-0,5	17,9	-3,1
Operācijas ar nekustamo īpašumu	1,6	-1,6	2,3	-3,6	-1,1	-1,6	1,6
Citi komercpakalpojumi	3,9	4,6	2,7	0,4	0,8	1,2	15,2
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	1,4	3,7	2,7	3,4	2,8	2,8	3,6
Izglītība	1,2	4,4	3,1	2,8	2,7	3,1	4,3
Veselība un sociālā aprūpe	1,2	4,4	9,3	9,6	4,3	25,2	0,7
Māksla, izklaide un atpūta	5,0	5,1	6,1	2,8	-30,2	-3,4	26,6

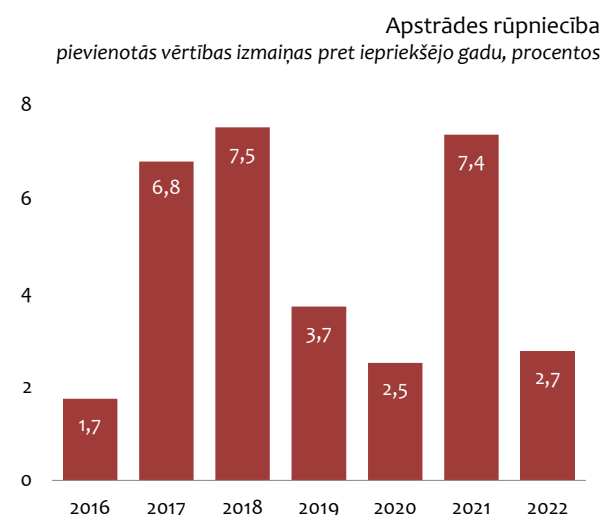
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA

Apstrādes rūpniecības attīstību veicina Latvijas ražotāju konkurētspējas uzlabošanās, kā arī pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos. Īpaši strauji ražošanas apjomi pieauga 2017. un 2018.gadā, mērenāk – 2019.gadā.

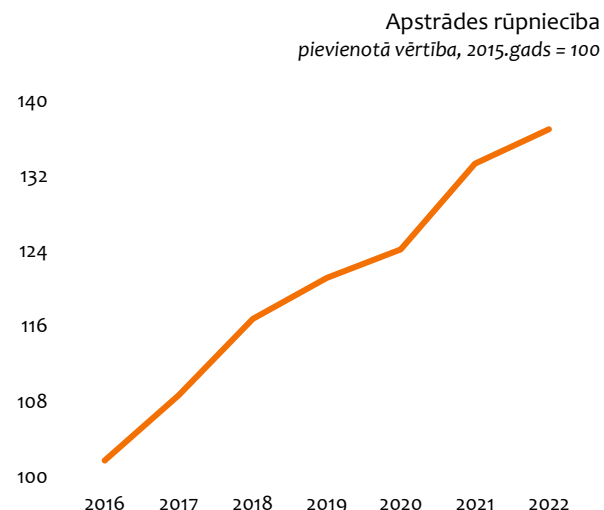
Covid-19 krīzes ietekmē 2020.gadā apstrādes rūpniecības izaugsme piebremzējās – tomēr ražošanas apjomi bija par 2,5% lielāki nekā pirms gada.

2023.gada janvārī apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi bija par 3,5% mazāki nekā pirms gada.

2022.gadā strauji auga apstrādes rūpniecības apgrozījums faktiskajās cenās. Straujāk auga vietējā tirgū realizētās, nedaudz mērenāk – eksportētās produkcijas apjomi.

2021.gadā apstrādes rūpniecībā atsākās straujāka izaugsme. Salīdzinoši strauji nozares izaugsmes tempi saglabājas arī 2022.gada pirmajā pusē. Kopumā gadā nozares izaugsmi sekmēja metālapstrādes, transportlīdzekļu ražošanas un ķīmiskās rūpniecības ražošanas apjomu pieaugumi. Savukārt samazinājās mašīnu un iekārtu ražošanas un kokapstrādes apjomi.

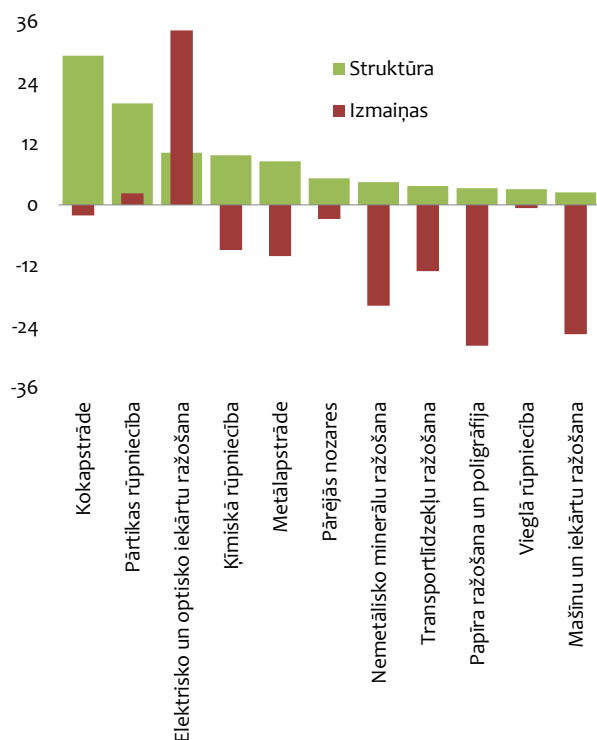

2018.-2019.gadā aizņemto darbavietu skaits apstrādes rūpniecībā būtiski nemainījās. 2020.gadā darbavietu skaits apstrādes rūpniecībā samazinājās par 6,8 tūkst., 2021.gadā tas pieauga par 5 tūkst., bet 2022.gadā atkal nedaudz saruka – par 0,6 tūkst. Gada laikā aizņemto darbavietu skaita pieaugums bija vērojams elektrisko un optisko iekārtu ražošanas un metālapstrādes apakšnozarēs, bet to skaits samazinājās pārtikas un vieglajā rūpniecībā, kā arī kokapstrādē.

Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences procentos

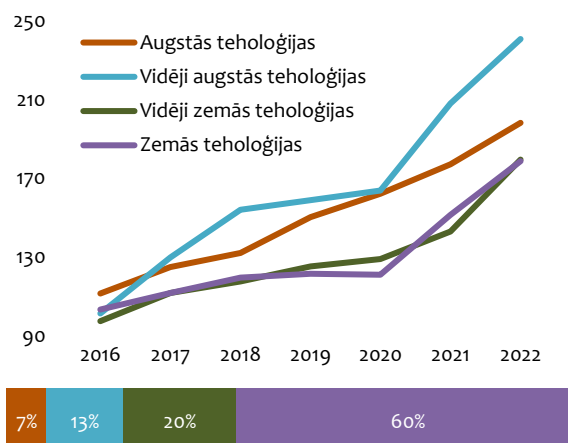
	Struktūra 2022.gadā			Ražošanas apjomu izmaiņas				
	Izlaide	Aizņemtās darbavietas	Eksporta īpatsvars realizācijā	2019	2020	2021	2022	2023 Jan
Apstrādes rūpniecība	100	100	67,1	2,1	-0,9	7,5	2,7	-3,5
Pārtikas ražošana	19,3	18,7	42,3	-0,7	-1,7	1,3	1,3	2,3
Vieglā rūpniecība	2,8	8,0	88,1	-2,6	-9,5	11,8	5,1	-0,6
Kokapstrāde	30,2	20,4	65,8	0,0	4,5	3,7	-1,0	-2,1
Papīra ražošana, poligrāfija	3,7	4,4	64,7	5,7	4,7	14,0	-2,7	-27,7
Ķīmija un farmācija	9,2	7,5	80,1	3,9	-1,8	14,8	4,1	-8,9
Nemetāliskie minerāli	5,7	5,3	60,2	-2,1	-1,4	4,4	5,4	-19,8
Metālapstrāde	9,2	11,2	69,4	13,5	-5,6	5,8	16,1	-10,0
Elektroniskās iekārtas	7,9	5,7	87,5	11,3	12,1	5,7	3,5	34,3
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,8	3,1	89,7	-1,9	-2,7	24,1	-12,3	-25,4
Transportlīdzekļu ražošana	3,8	3,6	94,3	-7,7	-15,3	17,7	19,5	-13,0
Pārējās nozares	5,4	12,1	64,9	2,8	-14,2	11,8	3,8	-2,8

Apstrādes rūpniecības izaugsme
struktūra un ražošanas apjomu izmaiņas 2023.gada janvārī,
procentos

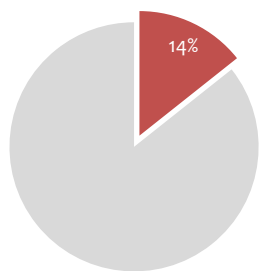
Stabils pieprasījums lielākajā Latvijas preču noieta tirgū ES saglabā apstrādes rūpniecības izaugsmes iespējas. Tiesa tālāku nozares attīstību turpina negatīvi ietekmēt kara darbība Ukrainā, kā rezultātā tiek traucētas līdzšinējās izejvielu piegāžu ķēdes, gan arī uzņēmumus negatīvi ietekmē pasaulē vērojamais cenu kāpums precēm, tai skaitā energoresursiem. Uzņēmumiem, kuri bija saistīti ar šo valstu tirgiem, jāturpina meklēt jaunas piegāžu iespējas un jauni preču noieta tirgi.

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomu indekss un
struktūra pa tehnoloģiju līmeņiem
2015.gads = 100, struktūra 2022.gadā, procentos

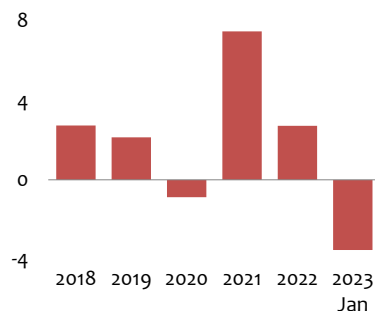

Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji¹

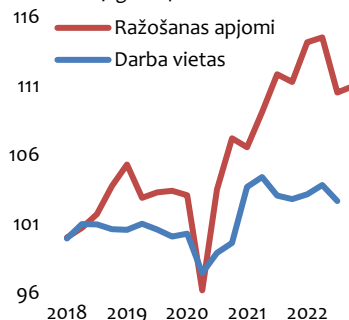
Nozares īpatsvars
kopējā pievienotā vērtībā
2022.gadā

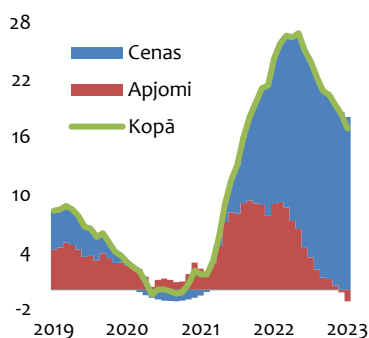
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

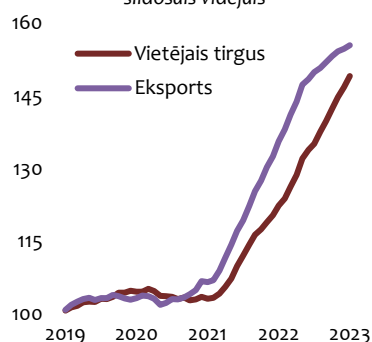
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

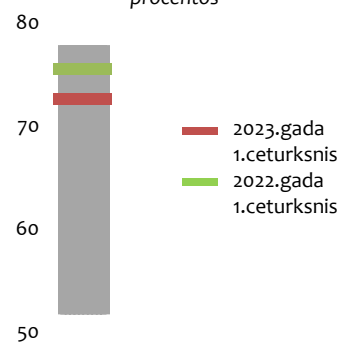
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

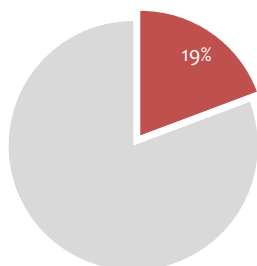
Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

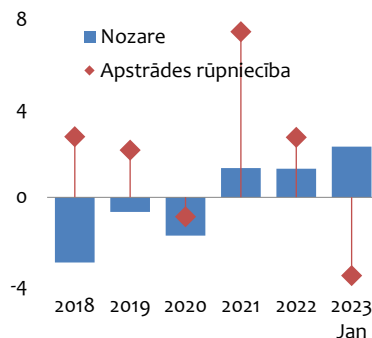
¹ dati par produkcijas realizāciju līdz 2023.gada janvārim

Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

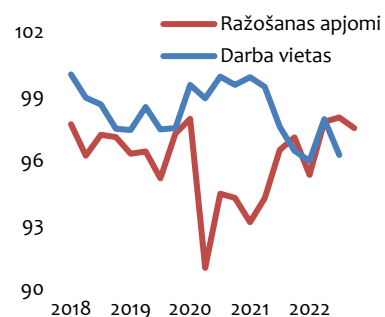
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2022.gadā

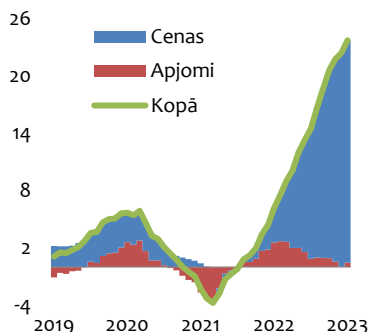
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

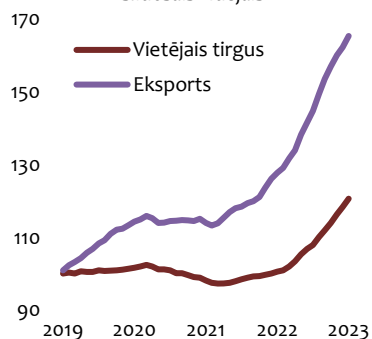
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

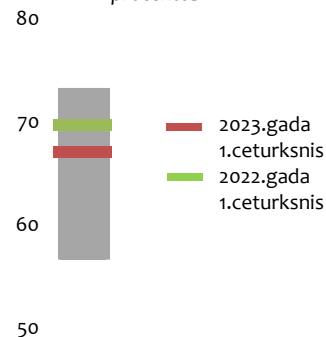
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

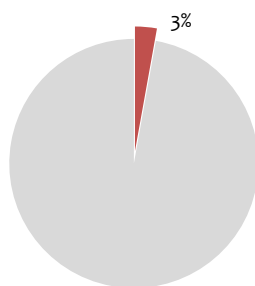

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

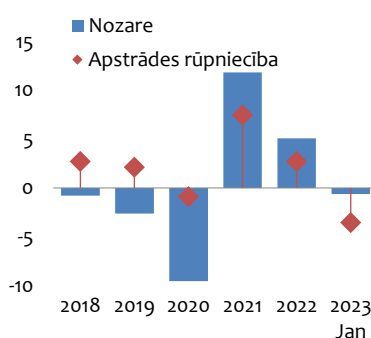

Viegglā rūpniecība

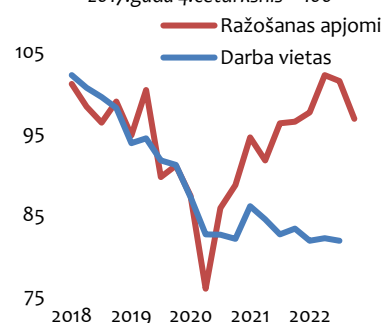
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2022.gadā

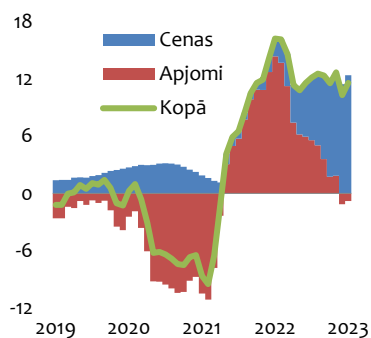
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

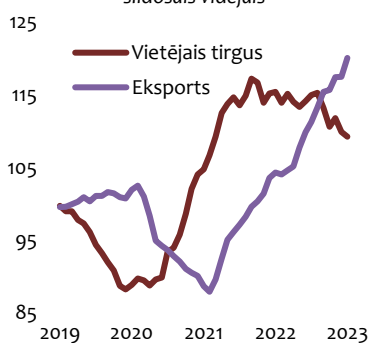
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

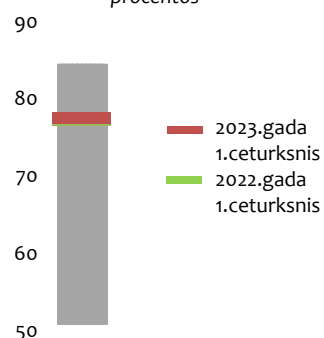
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

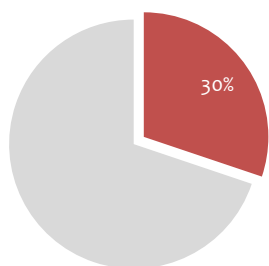

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

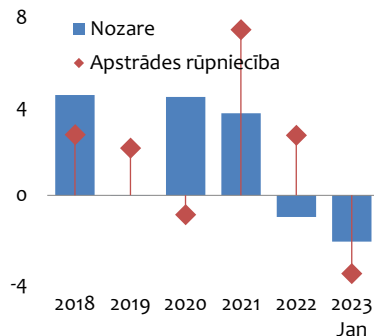

Kokapstrāde

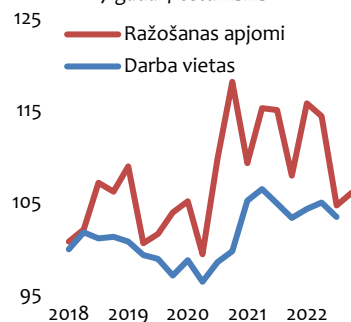
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2022.gadā

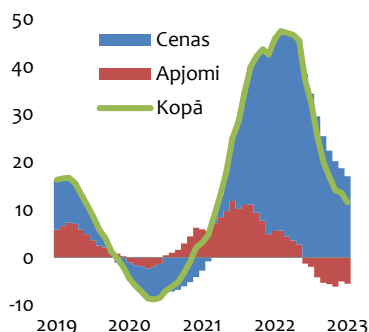
Ražošanas apjumu izmaiņas
procentos

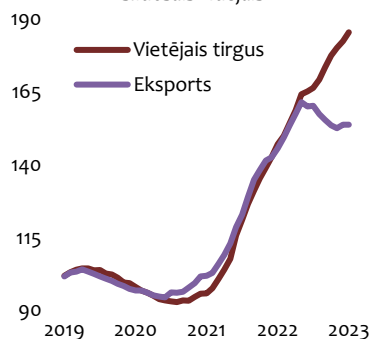
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

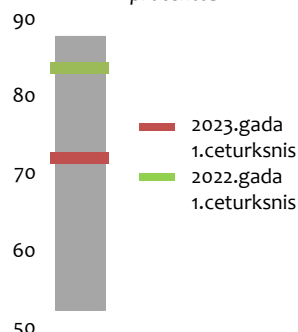
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

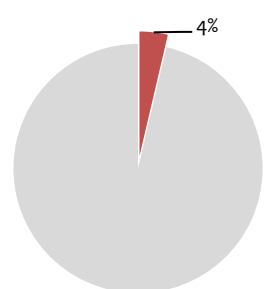

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

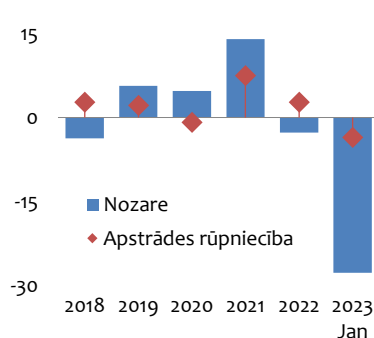

Papīra ražošana un poligrāfija

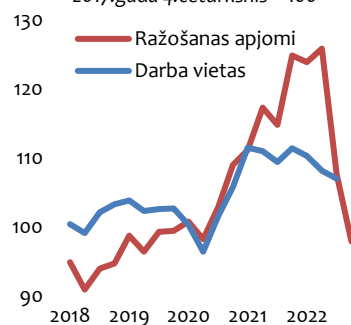
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2022.gadā

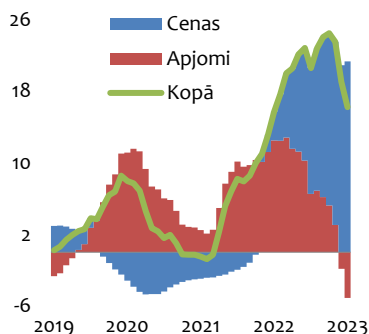
Ražošanas apjumu izmaiņas
procentos

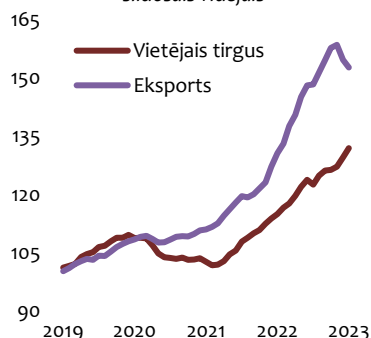
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

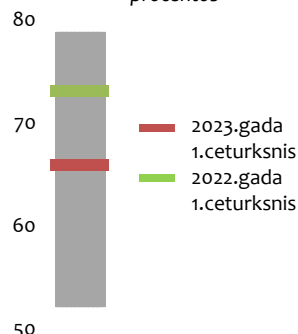
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

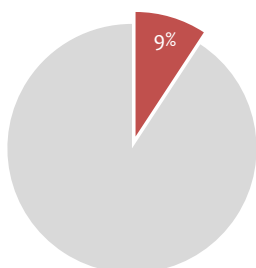

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

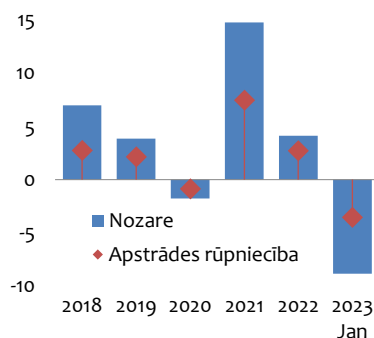

Ķīmiskā rūpniecība

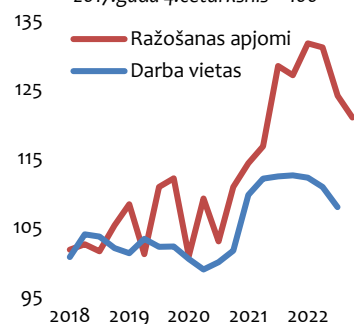
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2022.gadā

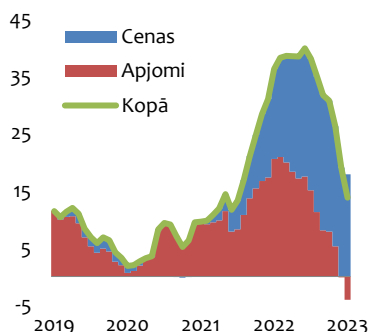
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

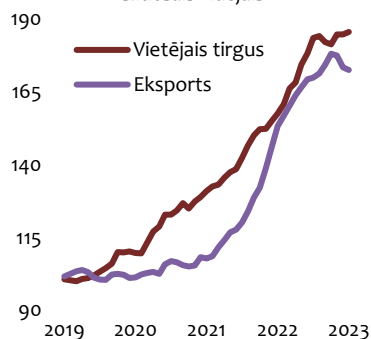
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

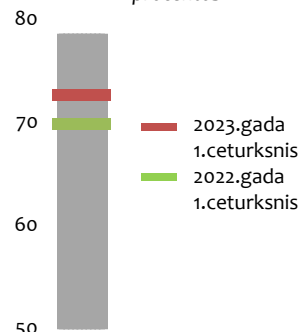
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

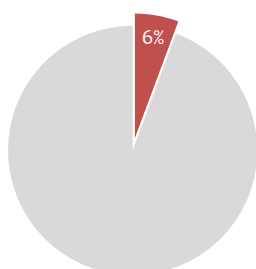

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

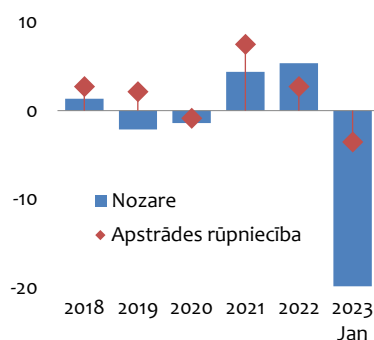

Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

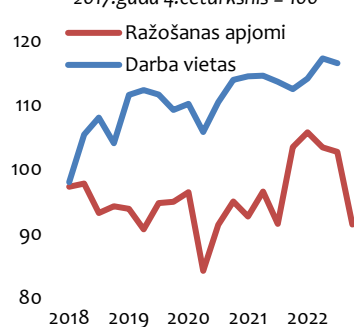
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2022.gadā

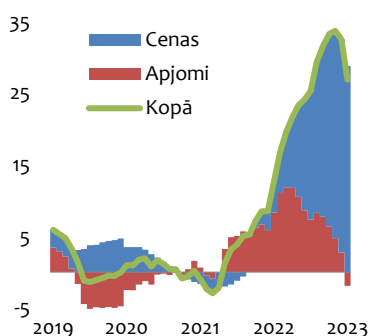
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

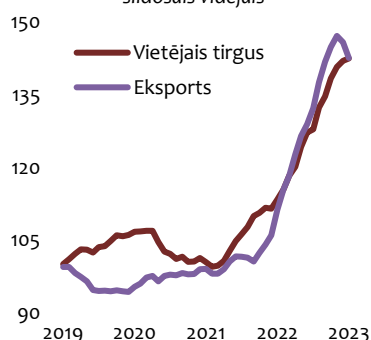
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

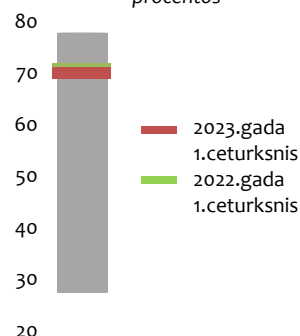
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

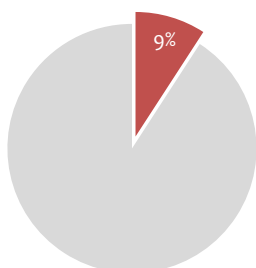

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

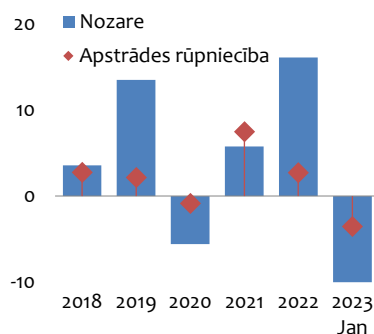

Metālu un metāla izstrādājumu ražošana

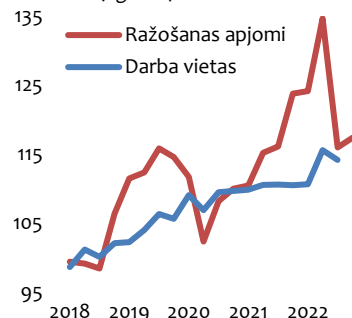
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2022.gadā

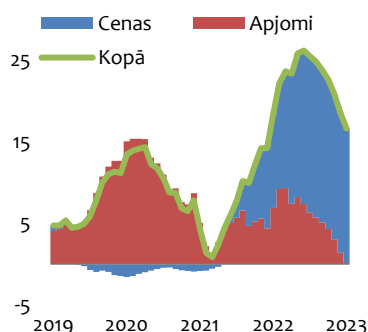
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

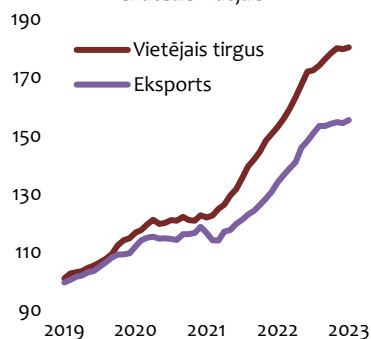
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

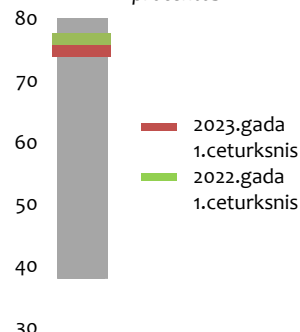
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

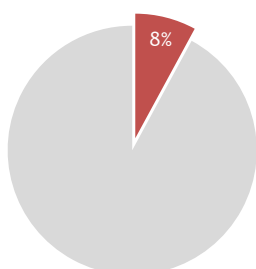

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

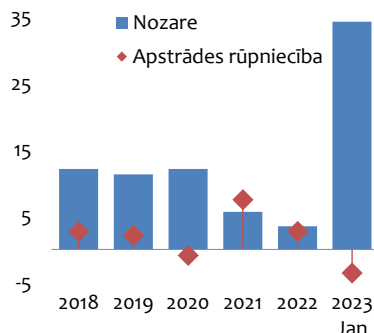

Elektrisko un optisko iekārtu ražošana

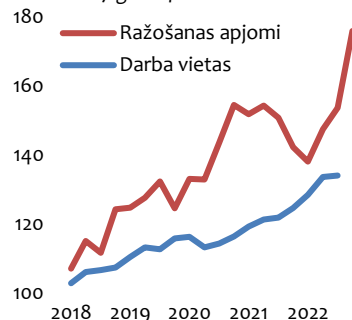
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2022.gadā

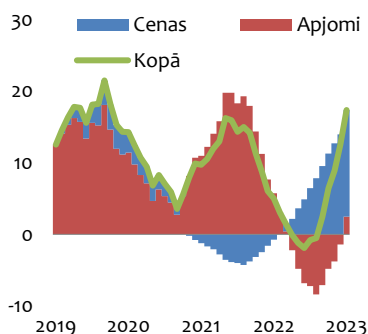
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

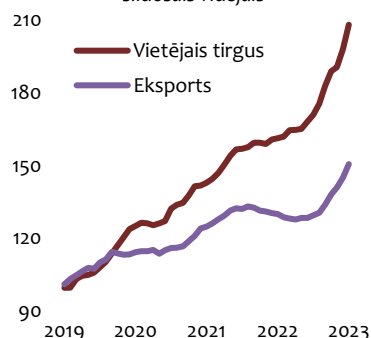
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

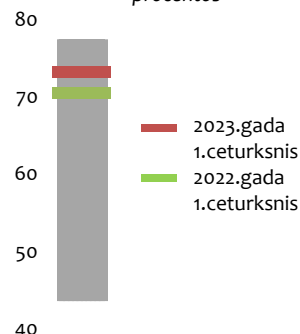
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

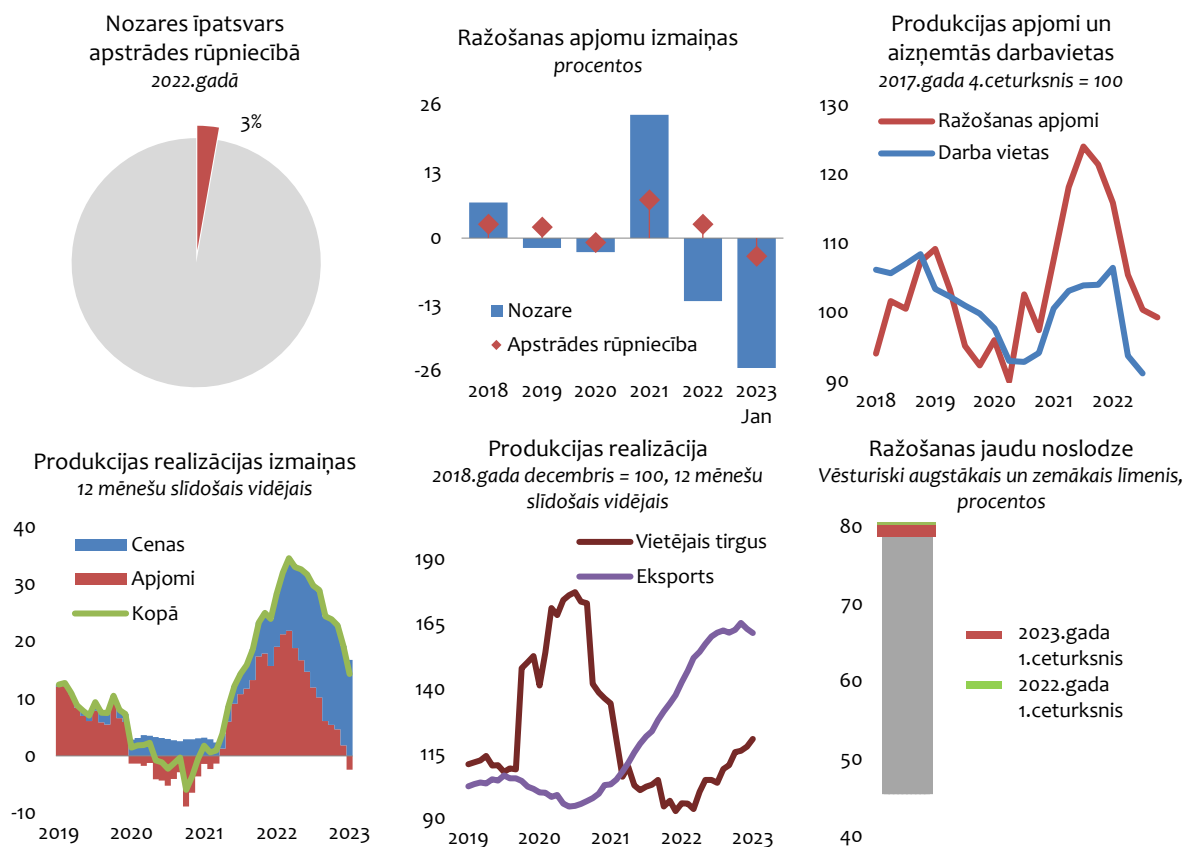
Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

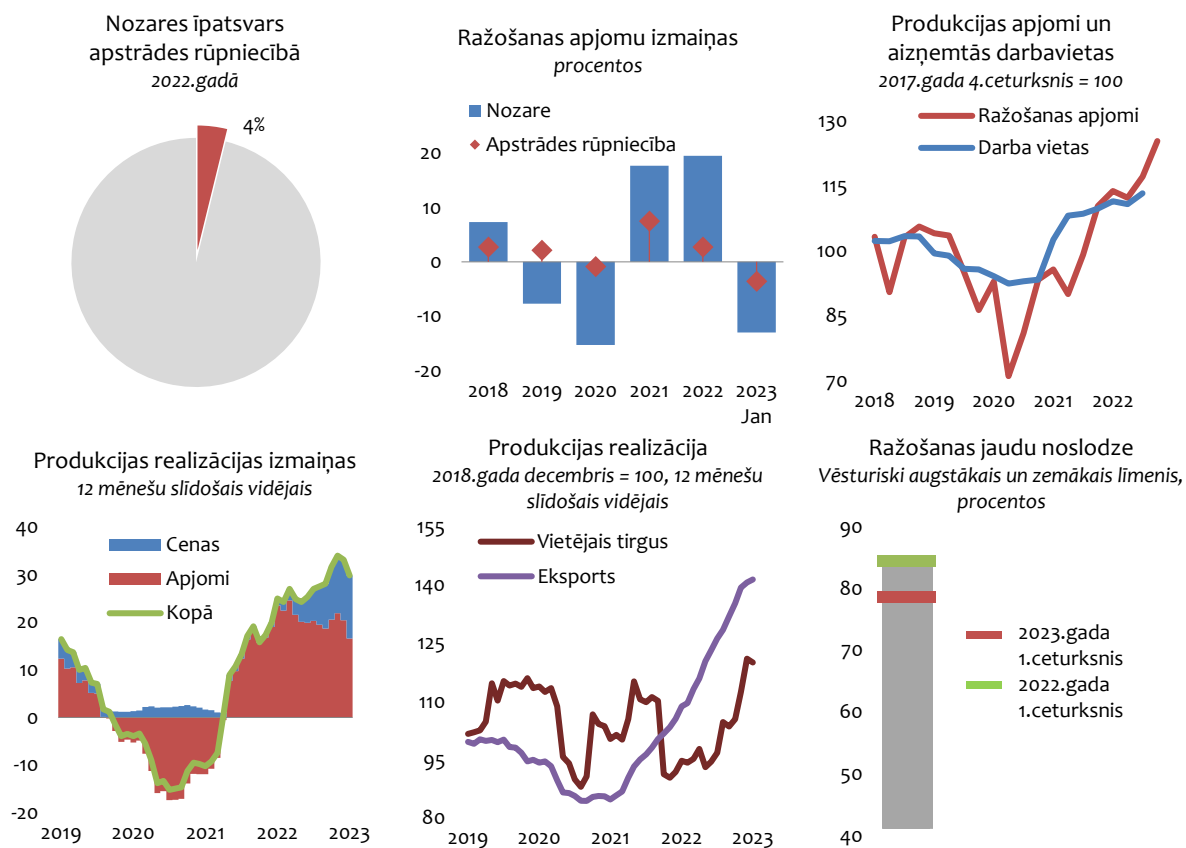
Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

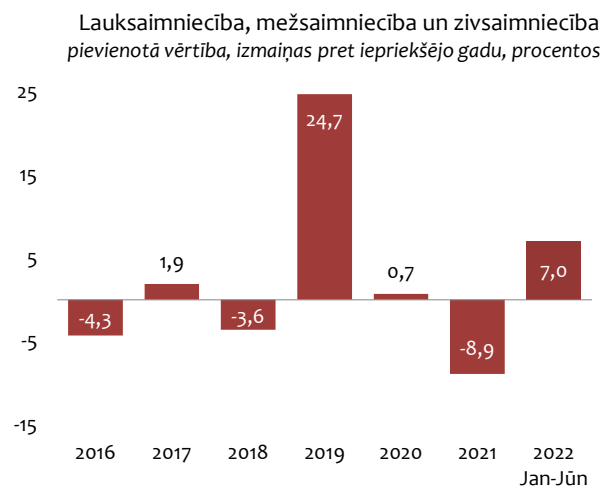
Mašīnu un iekārtu ražošana

Transportlīdzekļu ražošana

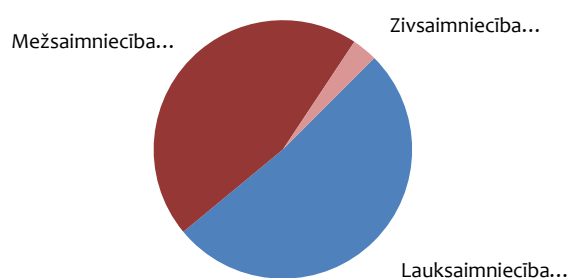

LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA

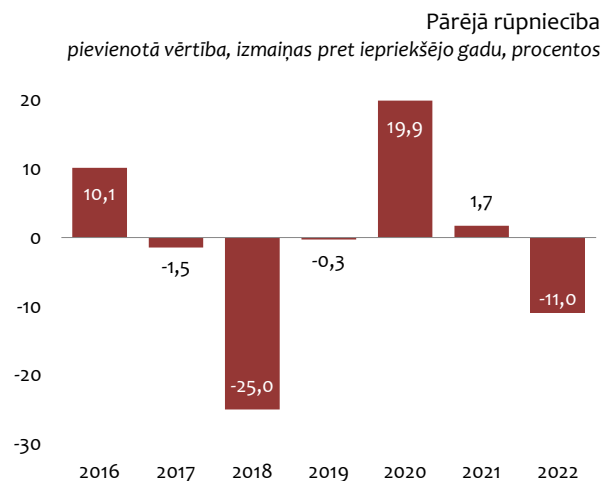
pēdējos gados līdz pandēmijai lēnām pieauga gan nodarbināto, gan arī aizņemto darbavietu skaits, bet 2020.gadā Covid-19 ietekmē darbavietu skaits saruka lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, bet pieauga zivsaimniecībā. 2021.gadā aizņemtās darbavietas saruka visās apakšnozarēs, bet 2022.gadā tās saruka tikai lauksaimniecībā.

Lauksaimniecības, mežsaimniecības
un zivsaimniecības nozares struktūra
2022.gadā, procentos

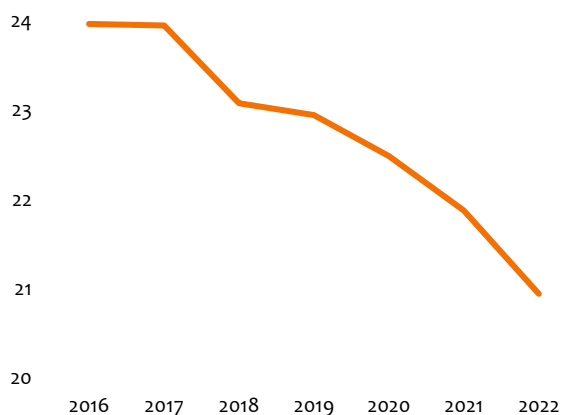
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūrā dominē lauksaimniecība un mežsaimniecība. Nozares darbība ir cieši saistīta ar laika apstākļiem, tādēļ nozarē kopumā vērojama svārstīga izaugsme. Pēc straujā krituma 2021.gadā, 2022.gadā produkcijas apjomi pieauga strauji, ko veicināja produkcijas apjoma pieaugums augkopībā un lopkopībā un mežsaimniecībā un mežizstrādē, bet zivsaimniecības nozarē bija vērojams samazinājums. Kopumā nozarē

PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA

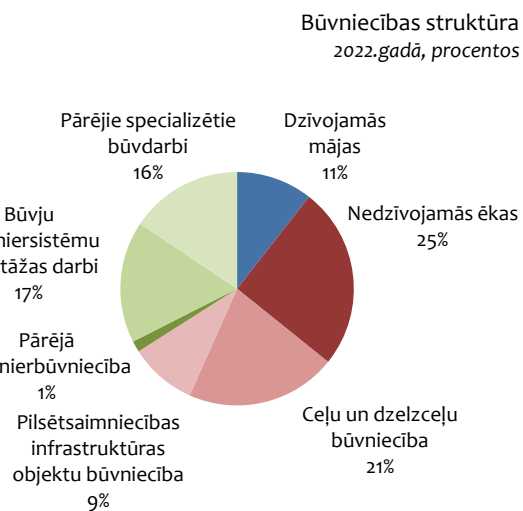
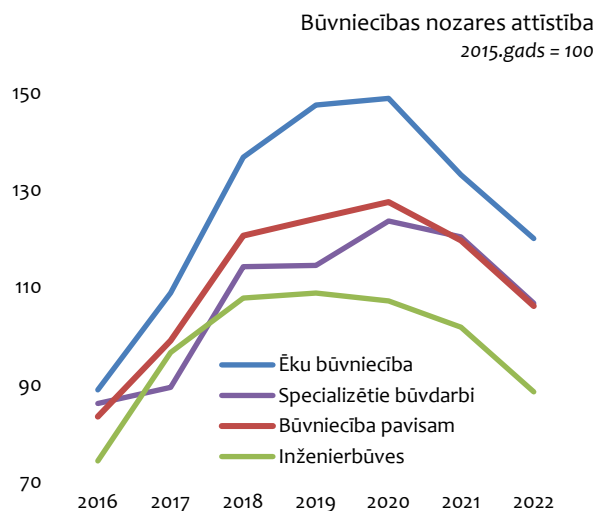
piegādes no Krievijas, turklāt dabasgāzes sadārdzinājuma dēļ mazinājās tās patēriņš. Neliels kritums bija vērojams arī ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozares apjomiem, ko noteica lielāks apjomu samazinājums grants un smilts karjeru izstrādē nekā kāpums kūdras ieguvē un pārstrādē. Aizņemto darbavietu skaits pēdējos gados pieaug ieguves rūpniecībā, bet pārējās nozarēs tas strauji samazinās.

Aizņemtās darbavietas pārējā rūpniecībā
tūkstošos

Pārējās rūpniecības (ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, elektroenerģijas, gāzes apgāde, siltumapgāde un kondicionēšana, ūdens apgāde un atkritumu apsaimniekošana) nozaru struktūrā dominē elektroenerģijas un gāzes apgāde. 2022.gadā pārējās rūpniecības nozaru apjomiem bija vērojams straujš kritums. Lielākā ietekme bija apjomu kritumam elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un kondicionēšanas nozarē, jo tika pārtrauktas dabasgāzes

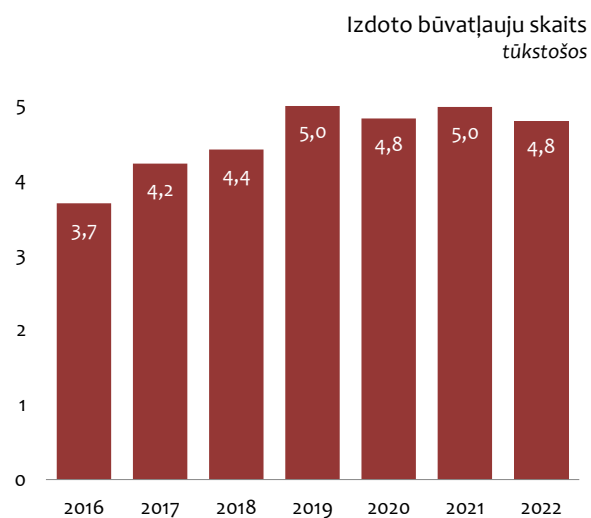
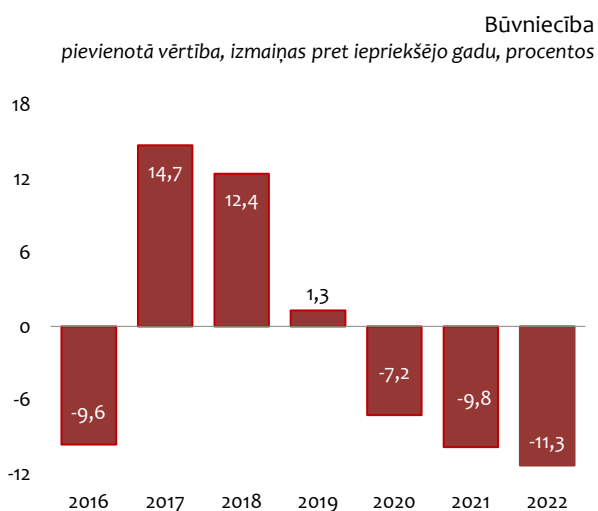
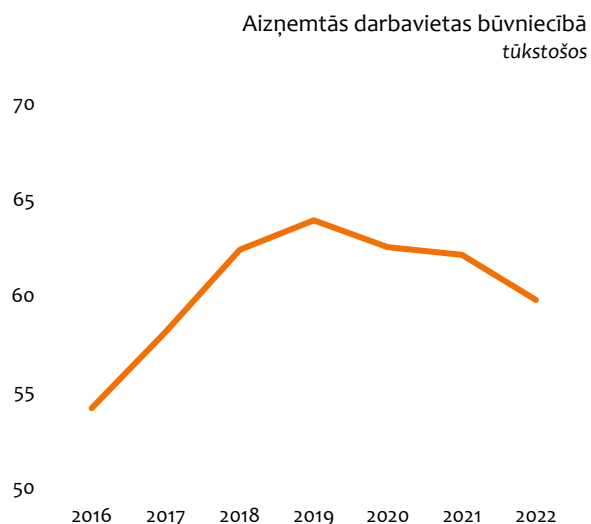
BŪVNIECĪBA

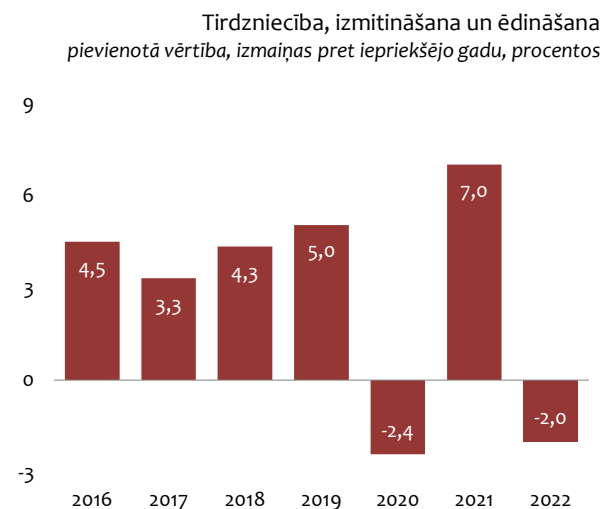
2022.gadā būvniecības produkcijas apjomi saruka par 11,3%. Visos 2022.gada ceturkšņos nozarē bija vērojama lejupslīde, mazinoties investīcijām būvniecībā. Jau 2021.gadā nozari negatīvi ietekmēja pēc Covid-19 izsauktais globālais izmaksu pieaugums, īpaši būtiski palielinoties kokmateriālu un metālu cenām. 2022.gadā spiedienu uz būvniecības izmaksām pastiprināja Krievijas invāzija Ukrainā, kuras rezultātā būtiski saasinājās atsevišķu būvmateriālu pieejamība, kā arī ievērojami sadārdzinājās energoresursi.

Visās būvniecības pamatgrupās bija vērojama lejupslīde. Ēku būvniecība 2022.gada vismazāk – par 9,8%. Pārējās pamatgrupas: inženierbūvniecība un specializētie būvdarbi, saruka attiecīgi par 13,1% un 11,3%.

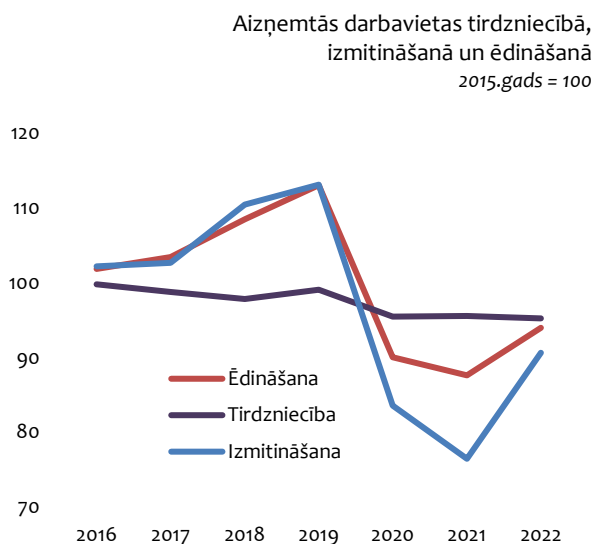
2022.gadā tika izsniegtas 4 784 būvatļaujas, kas bija par 3,8% mazāk kā iepriekšējā gadā. Būvatļaujās paredzamās platības samazinājuma temps ir straujāks, tā bija par 28,6% mazāka.

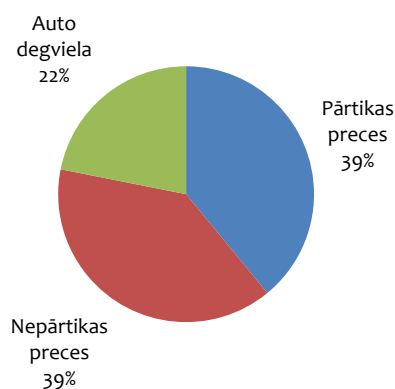
TIRDZNIECĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA

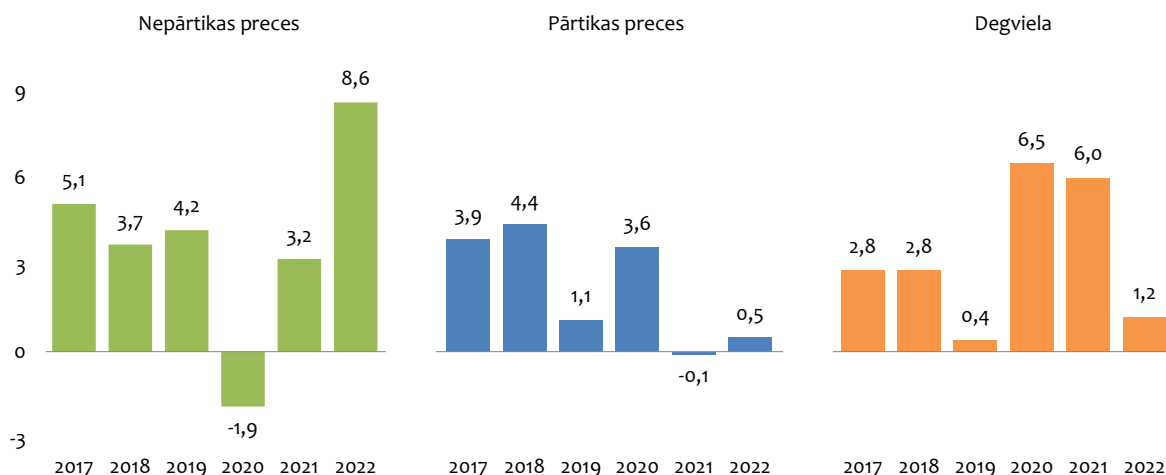
Tirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi 2022.gadā samazinājās. Tirdzniecības nozari negatīvi ietekmēja preču apgrozījuma samazinājums ar Krievijas un Baltkrievijas tirgiem ES noteikto sankciju dēļ, kā rezultātā strauji saruka vairumtirdzniecības apjomi (par 6,3%). Savukārt mazumtirdzniecības apgrozījums 2022.gadā Covid-19 ierobežojumu atcelšanas ietekmē pieauga strauji – par 4,3%. Visstraujāk pieauga nepārtikas mazumtirdzniecības apgrozījums, degvielai tas pieauga mērenāk, bet pārtikai praktiski palika nemainīgs. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozaru izaugsme 2022.gadā bija ļoti strauja (par 57,5%), bet jāņem vērā, ka šīs nozares atkopjas no ļoti dziļas lejupslīdes un joprojām nedaudz atpaliek no pirmskrīzes līmeņa. Vienlaikus arī darbavietu skaits strauji pieauga izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, bet tirdzniecībā nedaudz samazinājās. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir tirdzniecībā.

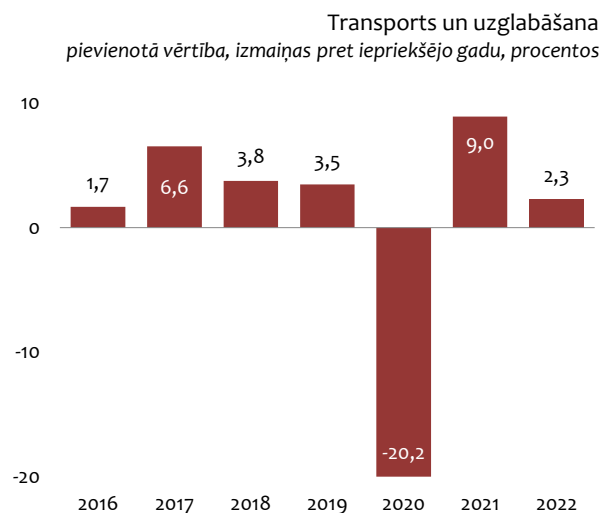
Mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūra
2022.gadā, procentos

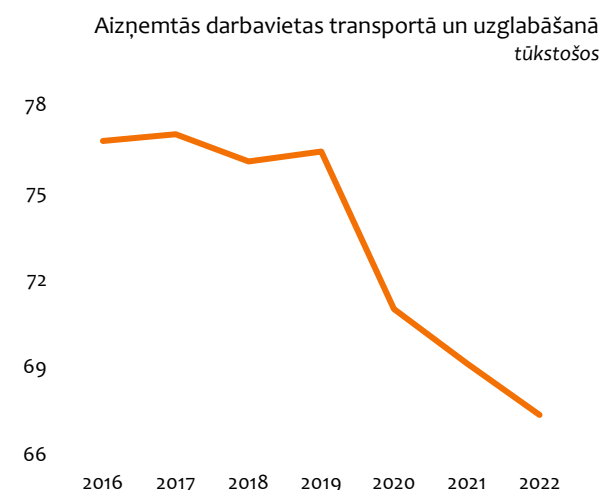
Mazumtirdzniecības apgrozījums
izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu

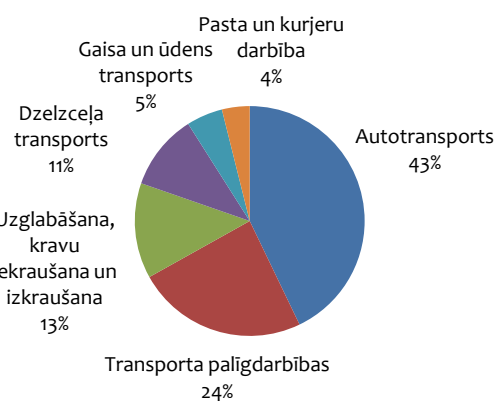
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA

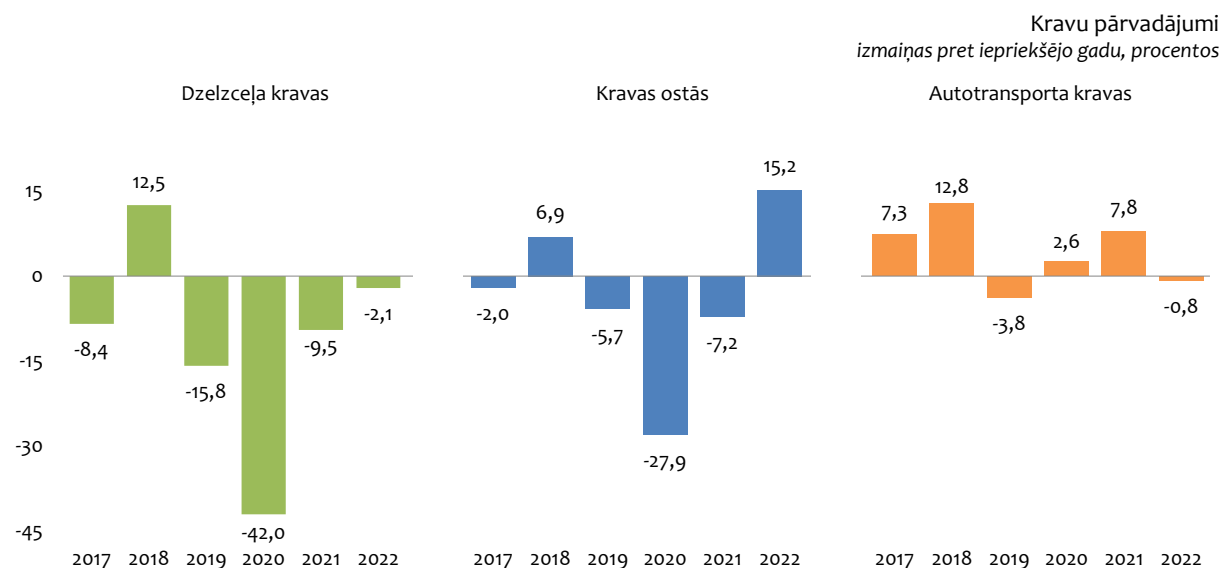
Transporta un uzglabāšanas nozare ir cieši saistīta ar starptautiskajiem pārvadājumiem. Uzlabojoties epidemioloģiskajai situācijai un atceļot ieviestos ierobežojumus, 2021.gadā nozares apjomi strauji pieauga. 2022.gadā nozares apjomi turpināja mēreni palielināties. Pārvadāto kravu apjoms straujš kāpums bija vērojams ostās, savukārt nedaudz samazinājās dzelzceļa kravu apjomi, tiem samazinoties gan iekšzemes, gan starptautiskajos pārvadājumos, un autotransporta pārvadājumu kravu apjomi, ko noteica straujš starptautiskajos pārvadājumos pārvadāto kravu apjoma kritums. Pasažieru pārvadājumi, atjaunojoties plūsmai pēc Covid-19 ierobežojumu atcelšanas, 2022.gadā strauji pieauga ostās – par 48,8% un sauszemes pārvadājumos – par 28%. Savukārt aviopārvadājumos pasažieru skaits pieauga vairāk kā divas reizes, salīdzinot ar 2021.gadu.

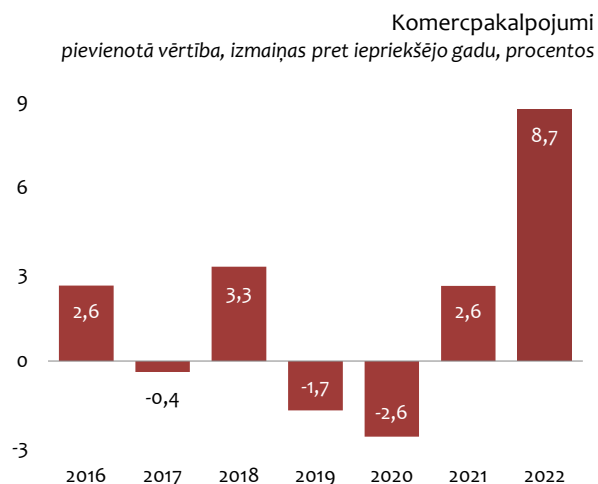
Transporta un uzglabāšanas nozares struktūra
2022.gadā*, procentos

* – EM novērtējums

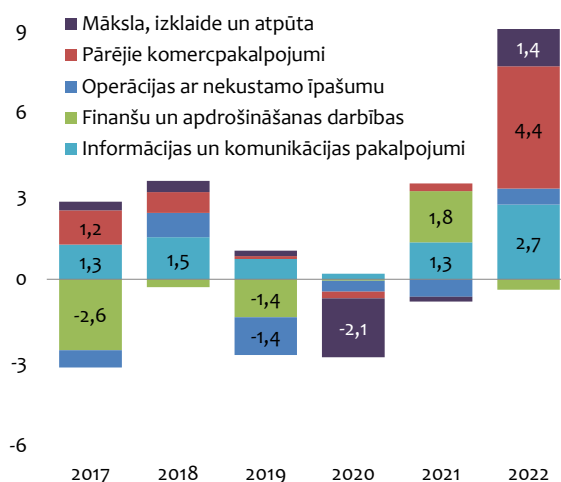
KOMERCPAKALPOJUMI

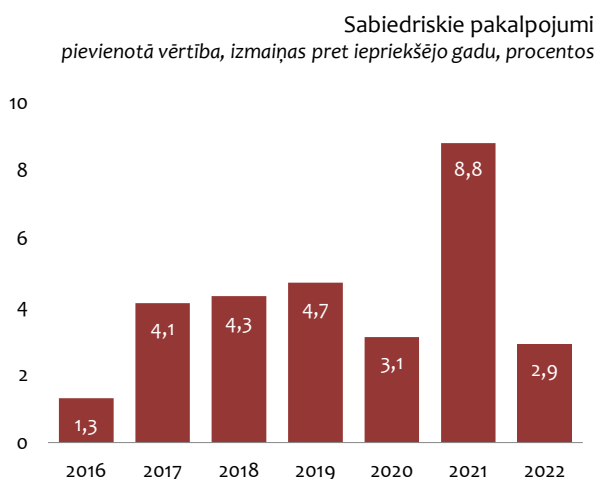
Komerccpakalpojumu (informācijas un komunikācijas pakalpojumi, finanšu un apdrošināšanas darbības, operācijas ar nekustamo īpašumu, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība, māksla, izklaide un atpūta) nozaru struktūrā dominē operācijas ar nekustamo īpašumu. 2021.gadā, atveseļojoties pēc Covid-19 krīzes, komerccpakalpojumu apjomi pieauga. 2022.gadā vērojams straujš apjoma kāpums. Lielākā ietekme bija pakalpojumu apjoma kāpumam profesionālos, zinātniskos un tehniskos pakalpojumos, administratīvo un apkalpojošo dienestu

darbībā, informācijas un komunikācijas pakalpojumos un mākslas, izklaides un atpūtas nozarēs. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir informācijas un komunikācijas pakalpojumos, profesionālos, zinātniskos un tehniskajos pakalpojumos un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās. 2022.gadā darbavietu skaits pieauga informācijas un komunikācijas pakalpojumos, finanšu un apdrošināšanas un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās.

Komerccpakalpojumu nozaru ieguldījums pieaugumā
procentpunktos

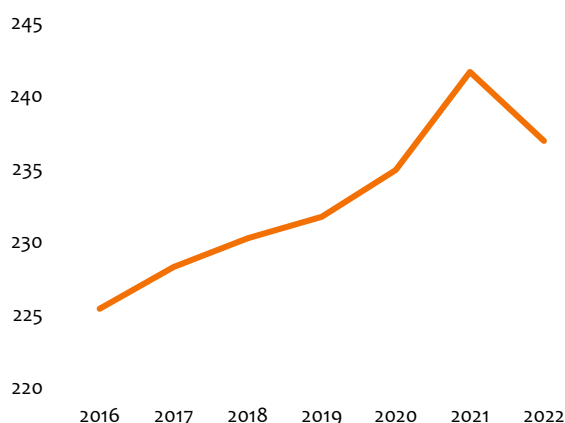
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI

Sabiedrisko pakalpojumu (valsts pārvalde un aizsardzība, izglītība, veselība un sociālā aprūpe) nozaru struktūrā dominē valsts pārvalde un aizsardzība. 2021.gadā kopējiem pakalpojumu apjomiem bija vērojams straujš kāpums, ko noteica apjoma pieaugums veselībai un sociālā aprūpei. Savukārt 2022.gadā straujāk apjomi pieauga izglītībā – par 4,3%, valsts pārvaldes un

aizsardzības pakalpojumu apjomi pieauga par 3,6%, bet veselībai un sociālā aprūpei izaugsme bija ļoti mērena – par 0,7%. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir izglītībā. 2022.gadā darbavietu skaits pieauga tikai veselības un sociālās aprūpes nozarē. Straujākais darbavietu kritums vērojams izglītībā.

Aizņemtās darbavietas sabiedrisko pakalpojumu nozarē
tūkstošos

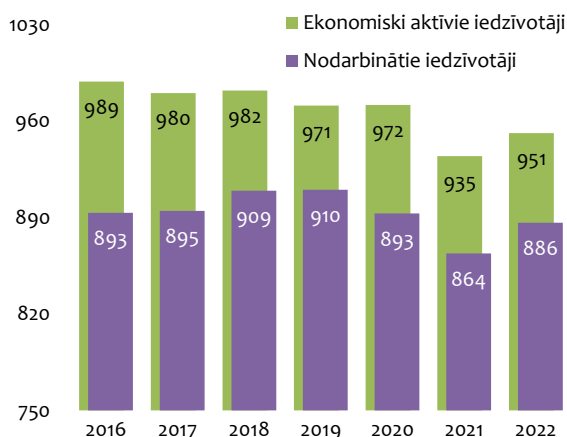
2023 | 1

DARBA TIRGUS

NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

Līdz ar ekonomisko aktivitāšu palielināšanos Latvijā atkal ir vērojams nodarbināto skaita pieaugums. Tāpat, ņemot vērā darba tirgus aktivitātes pieaugumu, stabili turpina kristies arī bezdarbs un ar vien jūtāmāks kļūst darba roku trūkums, uz ko norāda gan bezdarba rādītāju pakāpeniska atgriešanās pirmspandēmijas (2019.gada) līmenī, gan vakanču skaita un darbavietu noslodzes pieaugums. Vienlaikus piedāvājuma puses negatīvo ietekmi uz darba roku trūkumu nedaudz ir mazinājis Ukrainas kara bēgļu pieplūdums Latvijā, kas kopumā ir palielinājis darbaspējīgo iedzīvotāju skaitu valstī.

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits
15-74 gadu vecumā, tūkstošos

Neskatoties uz nodarbinātības pieaugumu, kopējais darbaspēka pieprasījums joprojām saglabājas ierobežots, uz ko norāda arī samazinājums kopējā aizņemto darbavietu skaitā. Pieaugot spiedienam no darbaspēka piedāvājuma puses gan cilvēkresursu pieejamības, gan atalgojumā izteiksmē, darba devējiem ir ar vien grūtāk izveidot jaunas darbavietas un piesaistīt tām darbiniekus.

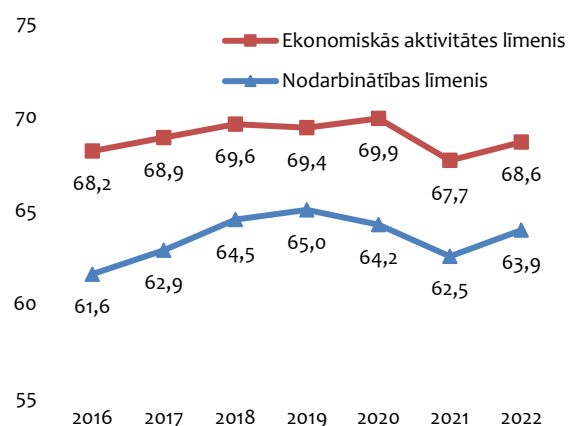
Kopš 2021.gada aprīļa pieaug iedzīvotāju nodarbinātība. 2022.gada 4.ceturksnī nodarbināto skaits pieauga par 3,1% jeb 26,4 tūkst., salīdzinot ar 2021.gada 4.ceturksni, savukārt vidēji 2022.gadā tas palielinājās par 2,6% (22,2 tūkst.), salīdzinot ar 2021.gadu. Gada griezumā tas ir bijis straujākais nodarbināto skaita pieaugums kopš 2007.gada, ko daļēji noteicis gan darba tirgus atgūšanās no Covid-19 krīzes (zemās bāzes efekts), gan arī arvien plašāka Ukrainas bēgļu nodarbinātība.

Kopumā gada 4.ceturksnī bija nodarbināti 890,6 tūkst. iedzīvotāji jeb 64% no visiem iedzīvotājiem vecumā no

15-74 gadiem, savukārt vidēji 2022.gadā nodarbināto skaits pieaudzis līdz 886,2 tūkstošiem, bet nodarbinātības līmenis – līdz 63,9%, kas ir par 1,4 procentpunktiem augstāks rādītājs nekā 2021.gadā.

Tomēr nodarbināto skaits joprojām jūtami atpaliek no pirms pandēmijas līmeņa (2022.gada 4.ceturksnī nodarbināto skaits bija par 22,5 tūkst. jeb 2,5% mazāks nekā attiecīgi 2019.gada 4.ceturksnī) un kopumā darba tirgus attīstība pēdējos gados ir bijusi samērā nevienmērīga. Daudzās Covid-19 krīzes tieši skartajās nozarēs nodarbināto skaits 2022.gadā joprojām bija būtiski zemāks nekā 2019.gadā – mākslas, izklaides un atpūtas nozarē par aptuveni 22%, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumos – par 17%, bet transporta un uzglabāšanas nozarē – 11%, tai pat laikā informācijas un komunikācijas pakalpojumos nodarbināto skaits pieaudzis par aptuveni 2/3. Jāņem vērā, ka šādas krāsas pārmaiņas darbaspēka pieprasījumā būtiski palielina darba tirgus nesabalansētības riskus – saasina darbaspēka nepietiekamību straujāk augošajās nozarēs no vienas puses, bet no otras puses palielinot strukturālā bezdarba riskus.

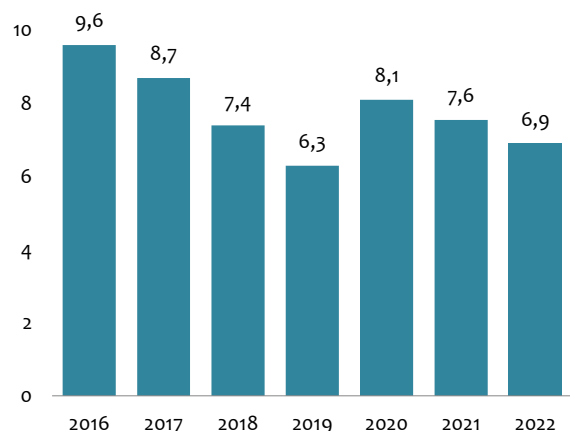
Nodarbinātības un ekonomiskās aktivitātes līmenis
15-74 gadu vecumā, procentos

Aktivitāšu atjaunošanās darba tirgū kopumā atstāj pozitīvu ietekmi arī uz darba tirgus piedāvājuma pusi. Iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis 2022.gada 4.ceturksnī palielinājās līdz 68,5%, kas bija par 0,9 procentpunktu augstāks rādītājs nekā attiecīgi 2021.gada 4.ceturksnī, tādējādi sekmējot kopējā darbaspēka piedāvājuma pieaugumu. 2022.gada 4.ceturksnī ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem kopumā

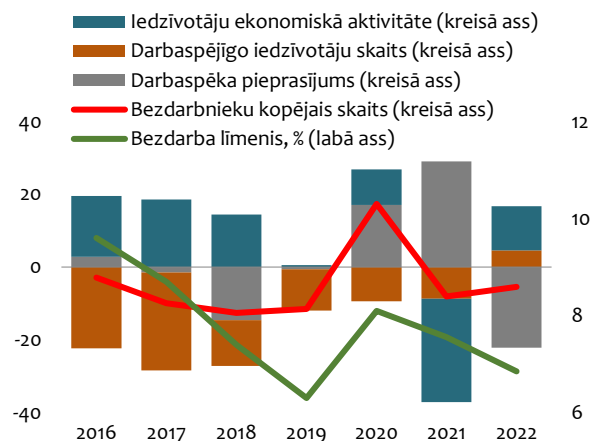
palielinājās līdz 954,1 tūkst., kas bija par 23,4 tūkst. jeb par 2,5% augstāks rādītājs nekā pirms gada.

Bezdarba līmenis
15-74 gadu vecumā, procentos

Līdztekus iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes pieaugumam, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita dinamiku 2022.gada 4.ceturksnī labvēlīgi ir ietekmējis arī darbaspējīgo iedzīvotāju skaita pieaugums – 2022.gada 4.ceturksnī iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem palielinājās par aptuveni 14,6 tūkst., salīdzinot ar 2021.gada 4.ceturksni.

Bezdarbs un to ietekmējošiem faktoriem
izmaiņas tūkstošos pret iepriekšējo gadu*

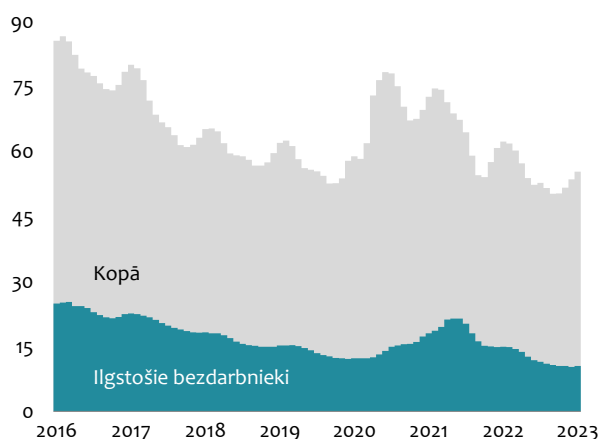
*2022.gada 1.pusgadā, izmaiņas pret 2021.gada 1.pusgadu.

Vienlaikus jāatzīmē, ka ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits joprojām atpaliek no 2019.gada līmeņa, ko ietekmē gan mazāks darbaspējīgo iedzīvotāju skaits (salīdzinot ar 2019.gadu), gan arī zemāks iedzīvotāju līdzdalības līmenis darba tirgū, kas kopumā joprojām turpina uzturēt negatīvu spiedienu uz darba tirgus piedāvājuma pusi un, palielinoties darbaspēka pieprasījumam, ar vien būtiskāka problēma iezīmējās kvalificēta darbaspēka nepietiekamība, jo īpaši straujāk augošajās nozarēs.

Līdz ar nodarbinātības pieaugumu turpina samazināties bezdarba rādītāji. Bezdarba līmenis 2022.gada 4.ceturksnī samazinājās līdz 6,7%, kas bija par 0,4 procentpunktiem mazāks rādītājs nekā attiecīgi 2021.gada 4.ceturksnī (7,1%), savukārt vidēji 2022.gadā bezdarba līmenis samazinājās līdz 6,9% (samazinājums par 0,7 procentpunktiem, salīdzinot ar 2021.gadu). Kopumā 2022.gada 4.ceturksnī darba meklējumos bija 63,5 tūkst. iedzīvotāju vecumā no 15-74 gadiem, kas ir par 4,5% (3 tūkst.) mazāk nekā 2021.gada 4.ceturksnī.

Pozitīvas tendences vērojamas arī ilgstošo bezdarbnieku dinamikā. Kopš 2021.gada vidus pakāpeniski samazinās gan ilgstošo bezdarbnieku skaits, gan arī to īpatsvars kopējā darba meklētāju skaitā. Laika posmā no 2021.gada decembra beigām līdz 2022.gada decembra beigām reģistrēto ilgstošo bezdarbnieku skaits kopumā samazinājies par vairāk nekā 30% jeb 4,6 tūkst. Kopumā 2022.gada decembra beigās bez darba ilgāk par gadu bija aptuveni 10,3 tūkst. reģistrēto darba meklētāju jeb aptuveni 19% no visiem reģistrētiem bezdarbniekiem.

Reģistrētie bezdarbnieki
tūkstošos

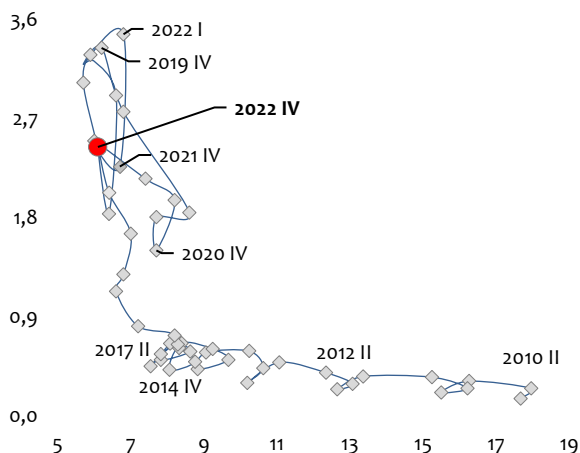
Vienlaikus, neskatoties uz bezdarba samazināšanos, joprojām saglabājas augsts risks, ka daļai no esošiem bezdarbniekiem tuvākajos gados varētu būt problēmas atrast savām prasmēm atbilstošu darbu, jo pilnīga atgūšanās nozarēs, kurās aizvadītos gados zaudētas visvairāk darbavietu, varētu būt ilgstoša, bet nozarēs, kurās veidojas jaunas darba iespējas, iepriekš apgūtās prasmes var nebūt pieprasītas. Tāpat jāņem vērā, ka ilgstoša atrašanās ārpus nodarbinātības rada strukturālā bezdarba riskus, proti, jo ilgāk cilvēks ir bez darba, jo lielāks risks tam ir zaudēt iepriekšējās darba iemaņas un prasmes, kā arī grūtāk pielāgoties jaunām darba tirgus prasībām.

Jāņem vērā, ka Covid-19 pandēmijas krīze kopumā ir pātrinājusi darbaspēka pieprasījuma strukturālās pārmaiņas, pātrinot darbavietu automatizāciju darbaspēka intensīvajās nozarēs – galvenokārt samazinot zemas un vidējas kvalifikācijas darbaspēka pieprasījumu bez profesionālām prasmēm, savukārt palielinot augstākās kvalifikācijas darbavietu īpatsvaru, jo īpaši informācijas un

komunikācijas pakalpojumos. Līdz ar to būtiska nozīme strukturālo pārmaiņu pārvarēšanai darba tirgu joprojām ir kvalifikācijas paaugstināšanas un pārkvalifikācijas pasākumiem.

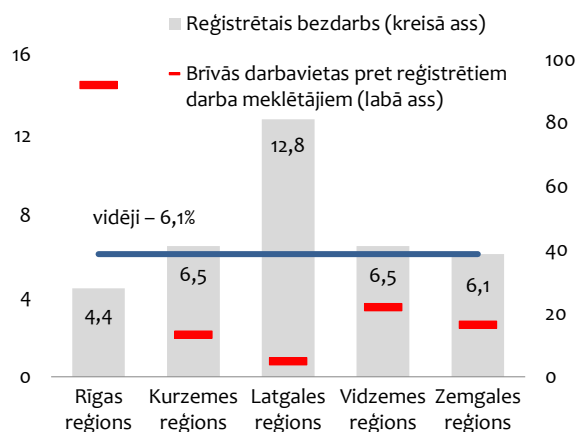
Beveridža līkne

Pa ceturkšņiem, procentos; horizontālā ass – reģistrētais bezdarba līmenis; vertikālā ass – vakancu skaits pret ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

Tāpat strukturālās problēmas var padziļināt darba tirgus reģionālās atšķirības, kas nākotnē var kavēt darba tirgus atlabšanu. Lai gan darba tirgus reģionālās disproporcijas krīzes laikā ir nedaudz izlīdzinājušās, tomēr bezdarba līmenis Latgales reģionā joprojām ir vairāk nekā divreiz augstāks nekā vidēji valstī, bet gandrīz 3 reizes augstāks nekā Rīgas reģionā, kas kopā ar zemo darbaspēka ģeogrāfisko mobilitāti, palielina strukturālā bezdarba riskus.

Reģistrētais bezdarbs pa reģioniem 2022.gada beigās, procentos

Lai arī situācija Latvijas darba tirgū pakāpeniski uzlabojās, tomēr jāatzīmē, ka uzlabojumi kopumā joprojām saglabājas lēnāki nekā kaimiņos. Nodarbinātības līmenis Latvijā 4.ceturksnī bija par 5,6 procentpunktiem zemāks nekā Igaunijā (69,6%), un par 1,3 procentpunktiem zemāks nekā Lietuvā (65,3%). Tāpat arī bezdarba līmenis Latvijā 4.ceturksnī saglabājās par vidēji 1,3 procentpunktiem augstāks nekā Igaunijā (5,4%), un par 0,3 procentpunktiem augstāks nekā Lietuvā (6,4%).

Neskatoties uz iedzīvotāju nodarbinātības pieaugumu, aizņemto darbavietu skaits kopumā 2022.gadā samazinājās līdz 887,7 tūkst. – samazinājums par 4,9 tūkst. darbavietu jeb 0,6%, salīdzinot ar 2021.gadu.

Vienlaikus jāatzīmē, ka pieaudzis to aizņemto darbavietu skaits, kur darbinieki nodarbināti pamatdarbā, kā arī palielinājies vidējais darbinieku skaits normālā darba laika vienībās, kas kopumā norāda uz tendenci samazināties gan nepilnas slodzes darbavietu skaitam, gan arī darbinieku skaitam, kas nodarbināti vairākās darbavietās vienlaicīgi. Līdz ar to, lai arī kopējais aizņemto darbavietu skaits samazinās, nodarbināto skaits turpina augt, ņemot vērā 1 darbavietas darbaspēka ietilpības pieaugumu.

Aizņemto darbavietu skaits darbiniekiem pamatdarbā 2022.gadā palielinājās par 7,1 tūkst. jeb 1,2%, salīdzinot ar 2021.gadu, kopumā sasniedzot 618,9 tūkst. darbavietas. Savukārt vidējais darbinieku skaits normālā darba laika vienībās atbilstošā laika periodā palielinājies par 26,5 tūkst. jeb 3,7% un 2022.gadā kopumā sasniedzot 737,8 tūkst. darbinieku.

Aizņemtās darbavietas pa nozarēm struktūra 2022.gadā, procentos

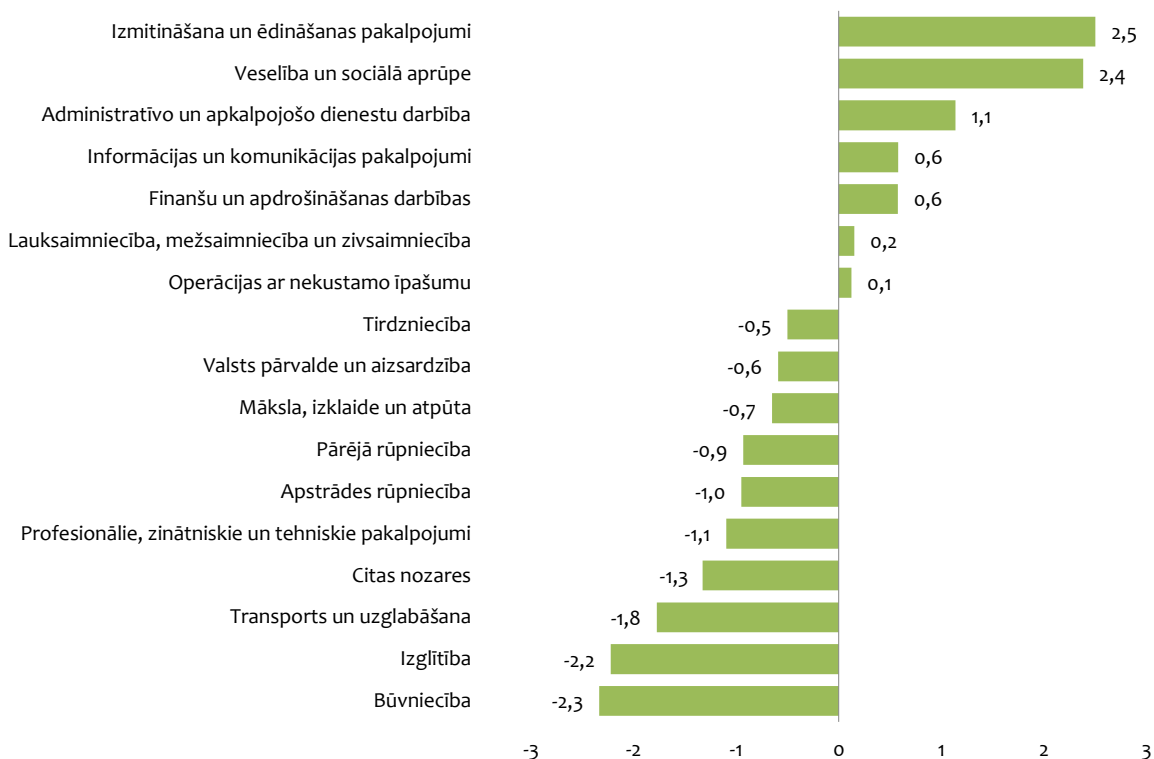

2022.gadā skaitliski būtiskākais aizņemto darba vietu pieaugums bija vērojams izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, veselības un sociālās aprūpes nozarē, kā arī administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā. Straujāku darbavietu pieaugumu izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, kā arī administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā lielā mērā veicinājis zemās bāzes efekts nozarēs pēc Covid-19 pandēmijas un, neskatoties un nozaru pakāpenisku atgūšanos, aizņemto darbavietu skaits tajās joprojām ir ievērojami zemāks nekā tas bija pirms Covid-19 krīzes 2019.gadā. Aizņemto darbavietu skaits izmitināšanas un ēdināšanas nozarē 2022.gadā bija par 17% jeb aptuveni 6,3 tūkst. mazāks nekā attiecīgi 2019.gadā, bet administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā – par aptuveni 2,2 tūkst. mazāks.

Ņemot vērā būvniecības apjomu sarukumu, būtiskākais aizņemto darbavietu skaita sarukums 2022.gada beigās bija vērojams būvniecības nozarē, kā arī ar to saistītajās jomās. Kopumā būvniecībā aizņemto darbavietu skaits gada griezumā saruka par 2,3 tūkst. jeb 3,8%, kur gandrīz 2/3 no kopējā samazinājuma noteica darbavietu sarukums specializētajos būvdarbos.

Tāpat nozīmīgs aizņemto darbavietu skaita samazinājums vērojams izglītības nozarē – samazinājums par 2,2 tūkst. darbavietu jeb 2,2%, transporta pakalpojumos – samazinājums par 1,8 tūkst. darbavietu jeb 2,6%, profesionālo un zinātniski tehnisko pakalpojumu nozarē – samazinājums kopumā par 1,1 tūkst. darbavietu jeb 2,7%, salīdzinot ar 2021.gadu.

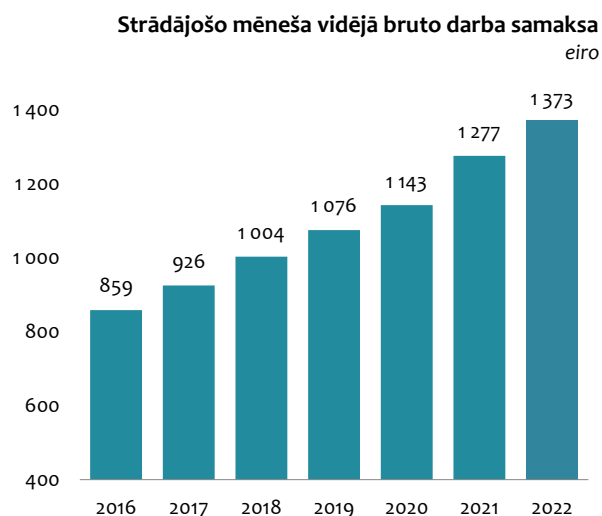
Aizņemto darba vietu skaita izmaiņas
2022.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tūkstošos

DARBA SAMAKSA

Ņemot vērā aktivitāšu atgriešanos darba tirgū, gan arī pieaugošo darba tirgus piedāvājuma puses spiedienu, turpina pieaugt vidējā darba samaksa tautsaimniecībā.

Vidējā mēneša bruto darba samaksa 2022.gadā kopumā palielinājās par 7,5%, salīdzinot ar 2021.gadu, pieaugot līdz 1 373 eiro. Vienlaikus 2022.gada 4.ceturksnī algu pieaugums gada griezumā sasniedza 8%, bet vidējā bruto darba samaksa palielinājās līdz 1 443 eiro. Jāatzīmē, ka jau 2021.gadā vidējās bruto darba algas pieaugums veidoja gandrīz 12%, kas bija straujākais algu palielinājums pēdējo 13 gadu laikā, līdz ar to kopējais algu kāpums aizvadīto 2 gadu laikā pārsniedz 1/5.

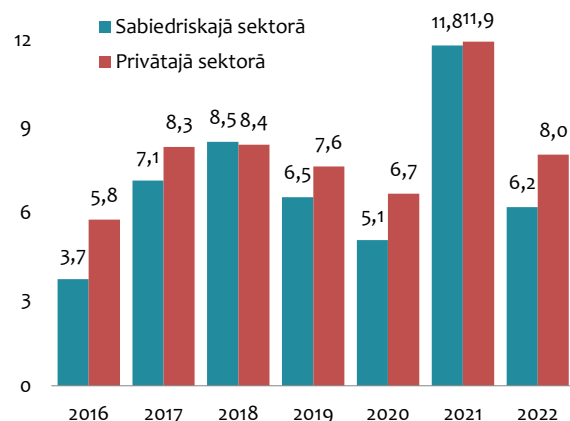

Būtiski vidējās algas pieaugumu 2021.gadā ietekmēja minimālās algas likmes palielināšana par 16,3% – uz 500 eiro no 430 eiro 2020.gadā, kā arī zemāk apmaksātu darbavietu īpatsvara samazinājums, piemēram darbavietu samazinājums tādās nozarēs kā izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi, transporta pakalpojumi, kā arī administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā. Savukārt 2022.gadā algu pieaugumu lielā mērā turpina noteikt gan akūtais darba roku trūkums, gan arī pieaugošais inflācijas spiediens. Jāatzīmē, ka inflācijas ietekmē, **pirmo reizi kopš 2010.gada Latvijā gada griezumā vērojams reālas darba samaksas samazinājums**. 2022.gada reālā darba samaksa samazinājās par vidēji 8,7%, salīdzinot ar 2021.gadu.

2022.gadā darba algas ir augušas gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā strādājošiem. Salīdzinot ar 2021.gadu, vidējā bruto alga sabiedriskajā sektorā (bez nodibinājumiem, biedrībām, fondiem un to komercsabiedrībām) pieauga par 6,2% (līdz vidēji 1 373 eiro), bet privātajā sektorā – par 8% (līdz vidēji 1 375 eiro). Savukārt gada 4.ceturksnī vidējā darba samaksa

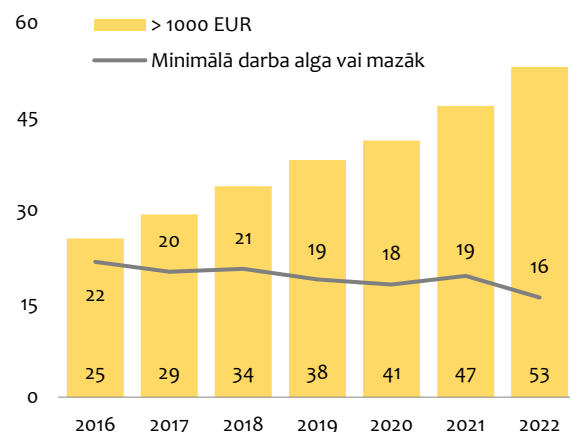
sabiedriskajā sektorā strādājošiem palielinājās par vidēji 4,9% (līdz 1 451 eiro), bet privātajā par 9,3% (līdz 1 441 eiro). Kopumā darba algu pieaugums privātajā sektorā pēdējo 4 gadu laikā saglabājis straujāks nekā sabiedriskajā sektorā strādājošiem un 2022.gadā vidējā bruto alga privātajā sektorā gada griezumā pirmo reizi pēdējo 2 dekāžu laikā pārsniedza vidējo bruto darba algu sabiedriskajā sektorā.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa
izmaiņas procentos

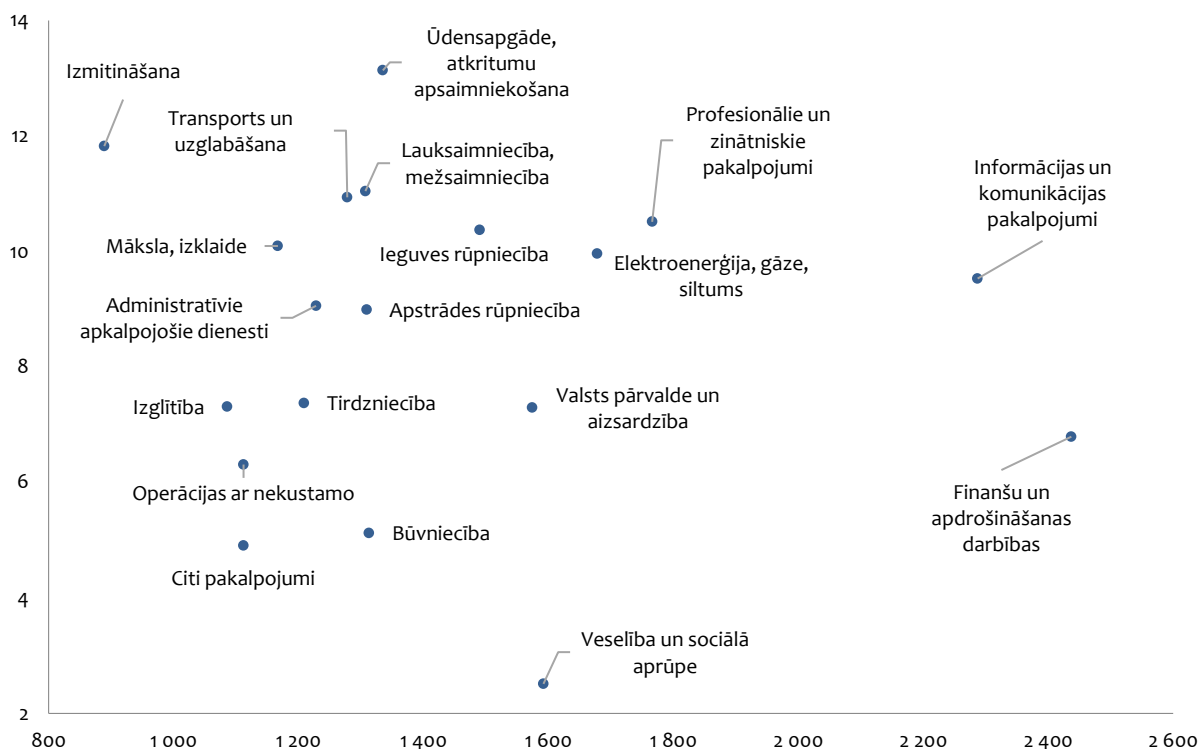
Kopumā joprojām stabili saglabājas tendence samazināties zemi apmaksātu darbinieku īpatsvaram, par ko liecina arvien pieaugoša tendence nodarbināto īpatsvarā, kas saņem algu virs 1 000 eiro mēnesī. 2022.gadā vairāk nekā pusei (53%) no visiem nodarbinātajiem bruto atalgojums pārsniedza 1 000 eiro.

Nodarbināto sadalījums pa bruto algu grupām
īpatsvars procentos no kopējā nodarbināto skaita

Bruto darba alga tautsaimniecības nozarēs

2022.gadā; horizontālā ass – vidējā bruto darba alga, eiro; vertikālā ass – darba algas izmaiņas salīdzinot ar 2021.gadu, procentos

2022.gadā atalgojuma pieaugums bija vērojams visās tautsaimniecības nozarēs. Nozīmīgākais atalgojuma pieaugums bija ūdensapgāde un atkritumu apsaimniekošanā – salīdzinot ar 2021.gadu, vidējā bruto alga pieauga par 13,1%, kā arī izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos (pieaugums par 11,8%), kur vidējais atalgojums līdz šim ir bijis jūtami zemāks nekā vidēji tautsaimniecībā.

Vienlaikus lēnāk algas augušas veselības un sociālās aprūpes nozarē (vidējā bruto alga 2022.gadā pieauga par 2,5%, salīdzinot ar 2021.gadu), kas lielā mērā skaidrojams

ar piemaksu mazināšanos nozarē, kas bija izplatītas Covid-19 pandēmijas laikā. Tomēr neskatoties uz lēnāku algu pieaugumu 2022.gadā, kopumā veselības un sociālā aprūpē joprojām saglabājās otrais straujākais atalgojuma kāpums salīdzinot ar pirms pandēmijas periodu – salīdzinot ar 2019.gadu, algas veselības un sociālā aprūpē augušas par aptuveni 44%.

Augstākais atalgojuma līmenis 2022.gada joprojām saglabājās finanšu pakalpojumu nozarē – vidējā mēneša bruto alga 2 437 eiro, savukārt zemākā darba samaksa bija izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 889 eiro mēnesī.

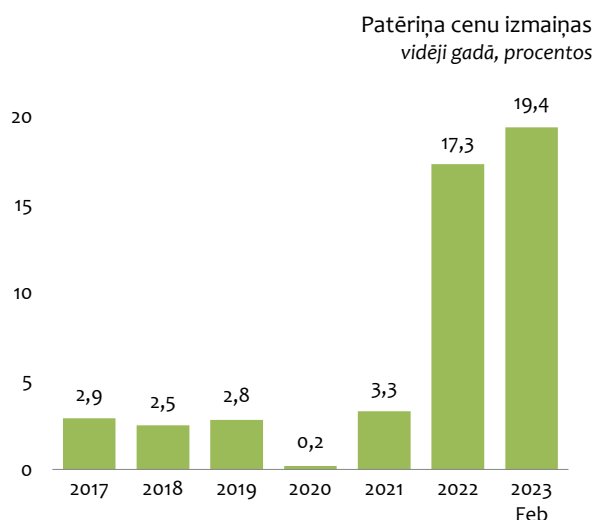
2023 | 1

EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

CENAS

2022.gadā bija vērojams ļoti straujš cenu kāpums. Patēriņa cenas pieauga par 20,8%, bet gada vidējā inflācija bija 17,3%. Būtiska ietekme uz patēriņa cenu līmeni bija pasaules cenu kāpumam energoresursiem un pārtikai, ko pastiprināja Krievijas iebrukums Ukrainā.

2023.gada divos mēnešos cenas turpināja augt. Patēriņa cenas 2023.gada februārī, salīdzinot ar 2022.gada decembri, pieauga par 1,1%, kas bija straujākais kāpums janvārī-februārī kopš 2011.gada, izņemot 2022.gadā šajā periodā vēroto cenu kāpumu. To turpināja ietekmēt augstās pasaules cenas un nestabilā ģeopolitiskā situācija. Salīdzinot ar 2022.gada februāri, patēriņa cenas pieauga par 20,3%. Gada vidējā inflācija februārī bija 19,4%.

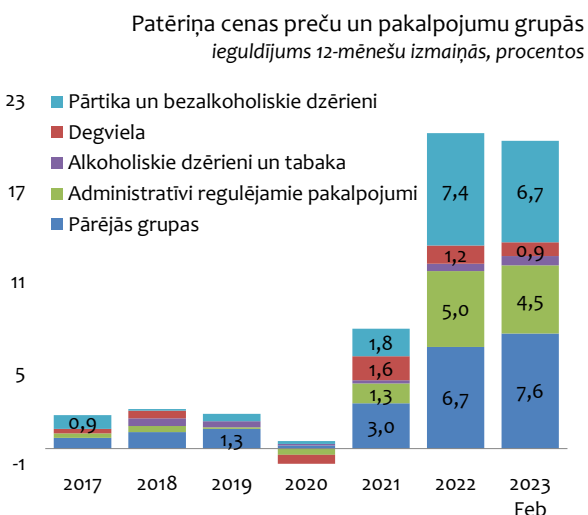
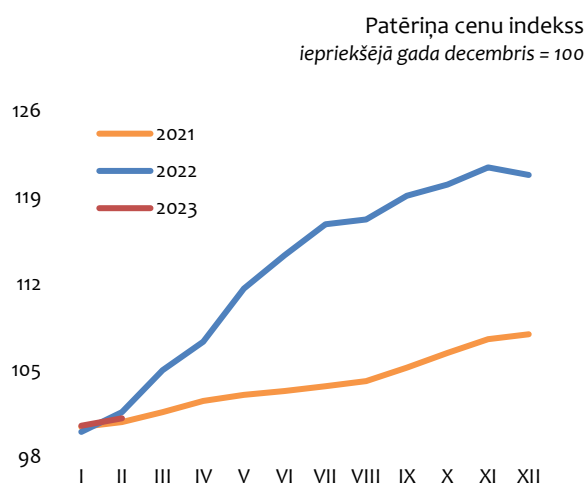

Galvenie cenas ietekmējošie faktori 2022.gadā:

- (1) lielākā ietekme uz vidējo patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pārtikai, ko ietekmēja pārtikas produktu cenu straujš pieaugums pasaulē kopš 2020.gada vidus. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam maizei un graudaugiem, piena produktiem un gaļai;
- (2) cenu kāpums ar mājokli saistītiem energoresursiem (elektroenerģijai, dabasgāzei, cietajam kurināmajam un siltumenerģijai), ko noteica pasaules cenu kāpums dabasgāzei un naftai;
- (3) cenu kāpums pakalpojumiem – lielākā ietekme bija ar mājokli saistīto pakalpojumu, ēdināšanas, ambulatoro, atpūtas un kultūras pakalpojumu sadārdzināšanās, cenu kāpums personisko transportlīdzekļu apkopei un remontam,

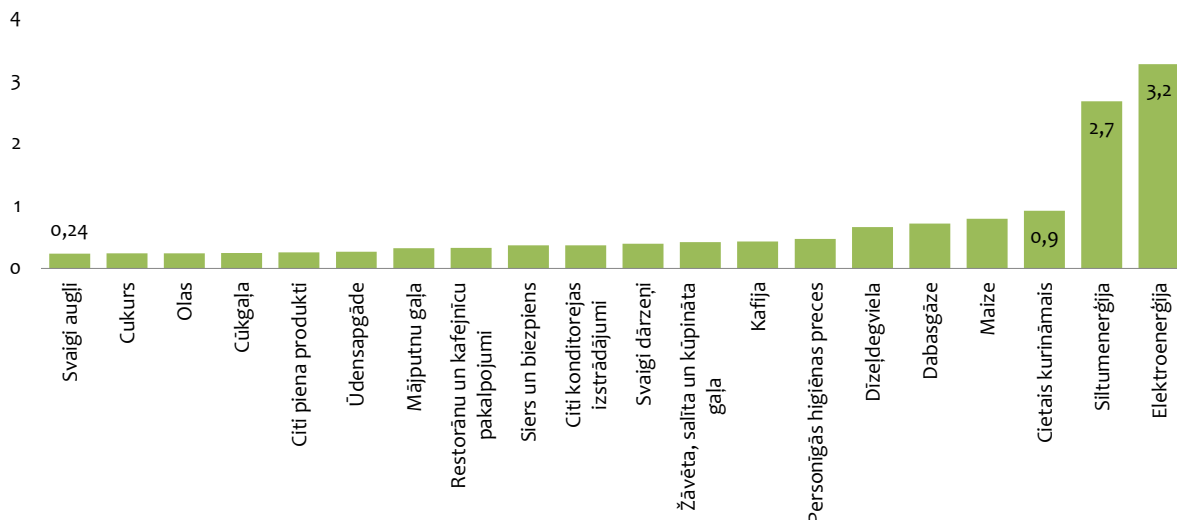
autotransportlīdzekļu apdrošināšanai, kā arī mobilā tālruņa pakalpojumiem;

- (4) cenu kāpums degvielai pasaules naftas cenu kāpuma dēļ, kas bija īpaši straujš gada pirmajā pusē. To veicināja sankcijas pret Krieviju, pieprasījuma kāpums un ierobežota ieguve.

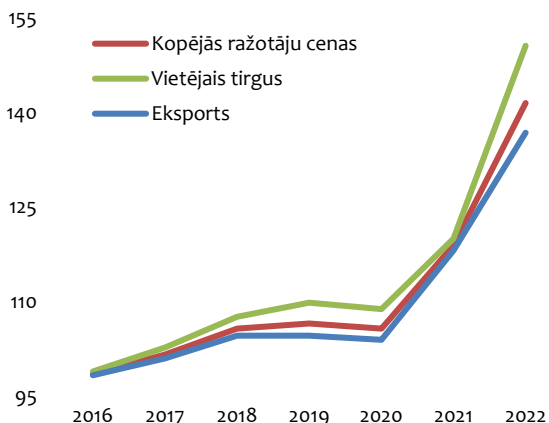
Kopumā 2023.gadā vidējā gada inflācija būs zemāka par 2022.gadā vēroto. Arī turpmāk galvenā ietekme uz cenu izmaiņām joprojām būs saistīta ar energoresursu un pārtikas cenu svārstībām pasaulē, būs vērojama arī to pakārtotā ietekme uz rūpniecības preču un pakalpojumu cenām. Ņemot vērā nenoteikto ģeopolitisko situāciju un inflācijas dinamikas bāzes efektu, 2023.gadā kopumā vidējā gada inflācija paredzama 9% robežās.

Preces un pakalpojumi ar lielāko ietekmi
patēriņa cenu izmaiņās
ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās 2023.gada februārī, procentpunktos

2022.gadā energokrīzes ietekmē turpinājās ļoti straujš ražotāju cenu kāpums apstrādes rūpniecībā.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā
2015.gads = 100

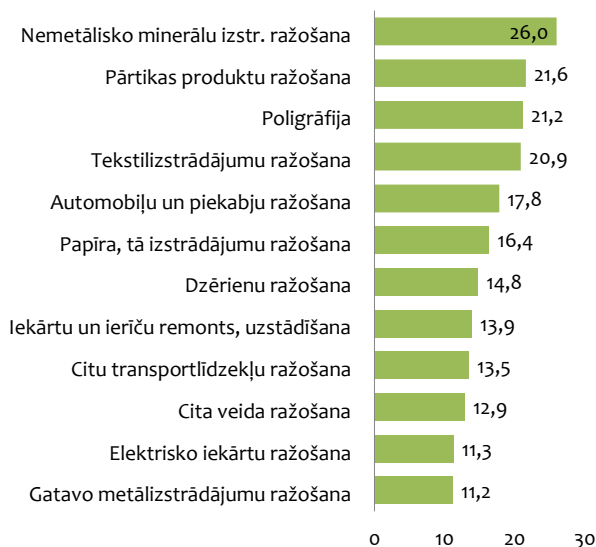
2022.gadā ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā pieauga par 19,1%. Vietējā tirgū realizētai produkcijai cenas auga par 25,5%, bet eksportētajai produkcijai – par 15,9%. Ražotāju cenas pieauga visās apstrādes rūpniecības nozarēs. Ietekmīgākais cenu kāpums bija kokapstrādē, pārtikas produktu, nemetālisko minerālu izstrādājumu un gatavo metālizstrādājumu ražošanā.

2023.gada sākumā ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā samazinās. 2023.gada janvārī-februārī ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā samazinājās par 1%, ko galvenokārt noteica cenu kritums kokapstrādē.

2023.gadā kopumā apstrādes rūpniecības ražotāju cenas pieaugs mērenāk, var pat samazināties. Ražotāju cenu līmeni lielā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju

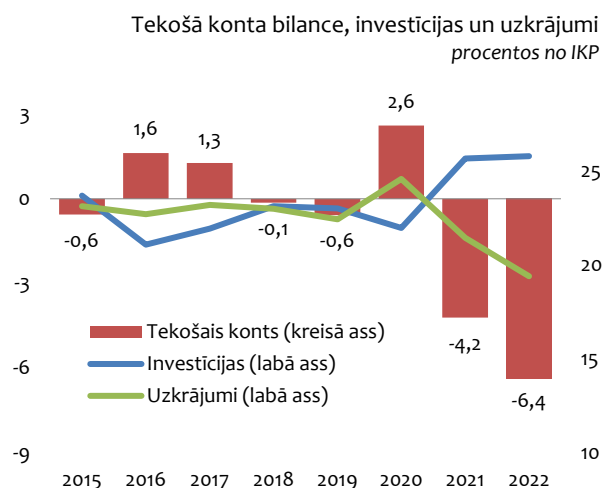
cenu svārstības, ko pamatā nosaka pasaules izejvielu cenu dinamika. Jāatzīmē, ka pasaules enerģijas un izejvielu cenām pēdējos mēnešos ir vērojams kritums, kas varētu mazināt arī ražotāju cenu pieauguma tempu. Bet būtiska ietekme uz ražotāju cenām joprojām būs ierobežotām izejvielu piegādēm saistībā ar noteiktajām sankcijām Krievijai un Baltkrievijai par agresiju Ukrainā. Arī vietējā tirgū realizētajai produkcijai cenu pieauguma tempi pēdējos mēnešos mazinās, ko galvenokārt ietekmē gan energoresursu un izejvielu cenu kritums pasaulē, gan vietējā tirgū, kā piemēram neapstrādāta pārtika, koksne u.c. Vienlaikus vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenu dinamiku ietekmēs izaugsmes tempi, kas gada pirmajā pusē būs ļoti mēreni.

Ražotāju cenu straujākās izmaiņas
apstrādes rūpniecības nozarēs 2023.gada februārī
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

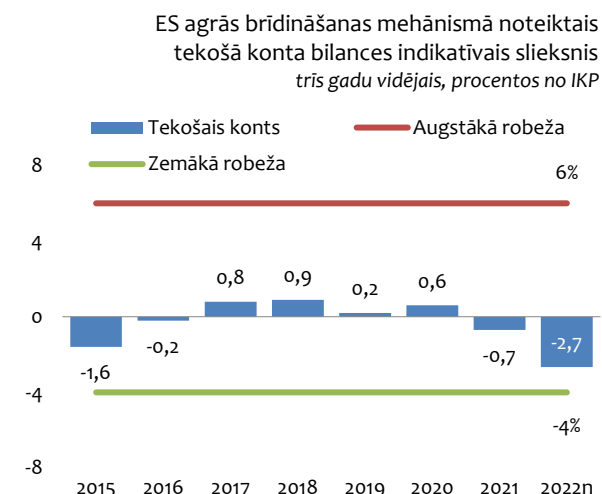

MAKSĀJUMU BILANCE

Ārējo šoku ietekmē kopš 2020.gada ir palielinājušās tekošā konta svārstības. 2020.gadā globālās tirdzniecības straujā krituma apstākļos tekošā konta balance būtiski uzlabojās, veidojot pārpalikumu 2,6% no IKP. Pieaugot ekonomiskām aktivitātēm un iekšzemes pieprasījumam tekošā konta balance 2021.gadā bija negatīva – 4,2% no IKP. Arī 2022.gadā tā turpināja pasliktināties, deficītam pieaugot līdz 6,4% no IKP, ko būtiski ietekmēja ģeopolitiskās vides izmaiņas pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā.

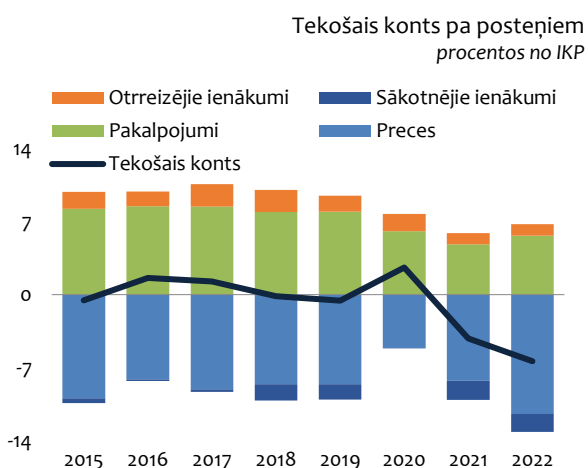
Neskatoties uz maksājumu bilances tekošais konta deficīta palielināšanos, tas nepārsniedz ES brīdināšanas mehānismā noteiktos indikatīvos sliekšņus un ir vērtējams kā ilgtspējīgs. Tomēr jāatzīmē, ka saglabājoties tekošā konta lejupvērstām tendencēm palielinās ārējās nesabalansētības riski.

Pēdējos gados ir vērojama ārējā tirdzniecības plūsmu vājināšanās. Tā galvenais cēlonis bija ekonomiskais šoks, ko vispirms izraisīja Covid-19 pandēmija, tad Krievijas invāzija Ukrainā, kas pastiprināja ārējās vides nenoteiktību. 2021.gadā preču eksporta vērtība bija par 20,5% augstākā

līmenī nekā pirms gada, bet importa vērtība palielinājās nedaudz straujāk nekā eksporta – par gandrīz 26,5% un tirdzniecības deficīts sasniedza 8,2% no IKP.

Arī 2022.gadā eksporta dinamika bija mērenāka nekā importa. Energoresursu sadārdzināšanās un nepieciešamība mainīt to piegādes avotus Ukrainas kara dēļ būtiski palielināja importa vērtību. Tā kā eksports turpināja pieaugt lēnāk nekā imports un cenu kāpums vairāk ietekmēja importētās produkcijas cenas, tirdzniecības deficīts palielinājās līdz 11,5% no IKP.

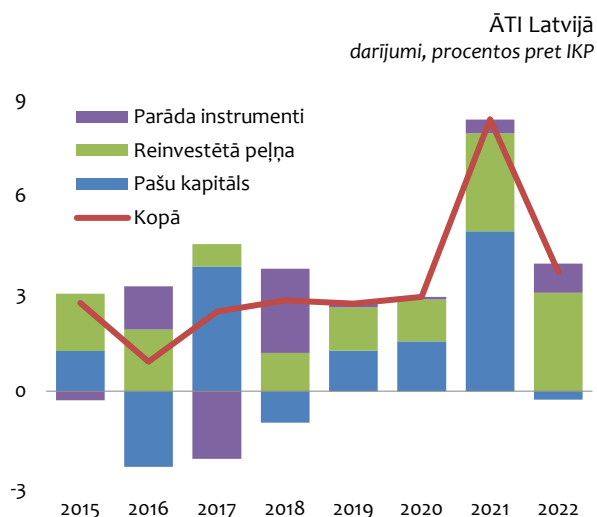
Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību ar Covid-19 saistītais šoks ietekmē spēcīgāk nekā preču tirdzniecību. Lai arī pandēmijas ierobežojumu daļējā atcelšana veicināja pakalpojumu eksporta un importa pieaugumu, tomēr 2021.gadā pakalpojumu bilances pārpalikums turpināja sarukt, sasniedzot 4,8% no IKP. 2022.gadā pakalpojumu imports faktiskajās cenās bija par 34,2% lielāks nekā pirms gada, bet eksports pieauga par 34,8%, un pakalpojumu bilances pārpalikums palielinājās līdz 5,7% no IKP. Pēdējos trīs gados (2020-2022) pakalpojumu pozitīvā balance par gandrīz 66% nosedza preču ārējās tirdzniecības deficītu, kas ir mazāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas gados.

Ienākumu un kapitāla konta izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar ES fondu līdzekļu apgušanu. Kapitāla konta bilances pārpalikums 2022.gadā bija 1,1% no IKP līmenī.

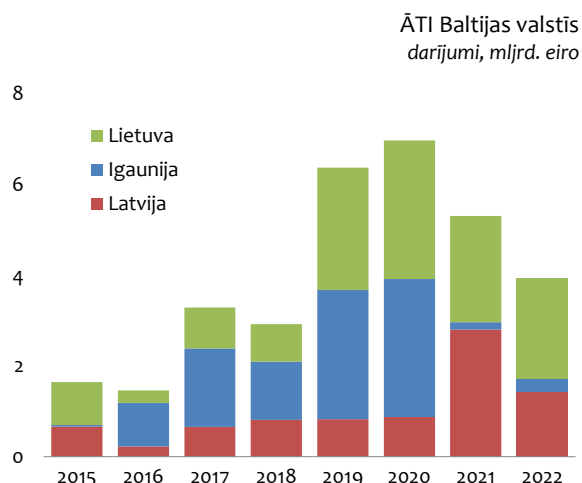
Finanšu konta bilances stāvokli pēdējos gados noteica finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, valsts sektora parādu restrukturizācija, Latvijas Bankas pasākumi paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros, kā arī Eiropas Centrālās bankas ierobežojošās monetārās politikas īstenošana inflācijas apkarošanai. 2022.gadā finanšu konta aktīvi pieauga mērenāk nekā saistības un finanšu konta balance (ar rezerves aktīviem) bija -1,9% no IKP līmenī. Maksājumu bilances kontu stāvokli tuvākajā nākotnē noteiks ieviestu sankciju pret Krieviju ietekme uz pārrobežu plūsmām un Latvijas ekonomiku skopumā.

ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

Ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmu intensitāte ir mērena. Covid-19 pandēmijas izplatīšanas ierobežojumi, kā arī nestabilitāte pasaules ekonomikā ir nozīmīgs šķērslis investīciju pārrobežu plūsmām.

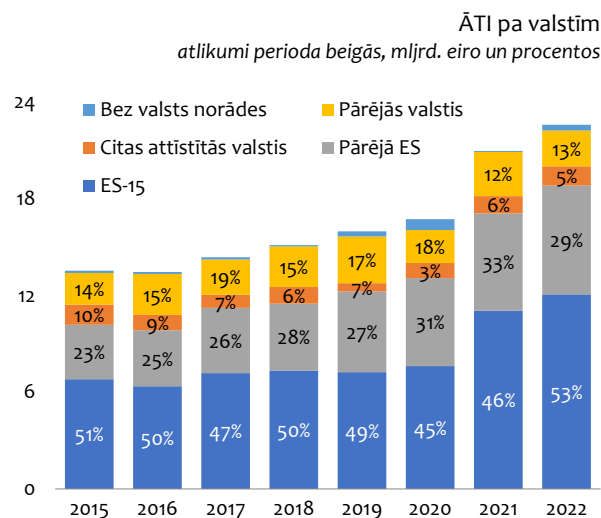

Baltijas valstīs kopumā tiešo investīciju pārrobežu plūsmas 2022.gadā bija mērenākas nekā pirms gada. Tās sasniedza 2,8% no IKP līmeni, kur lielākā daļa no ĀTI plūsmām bija Igaunijas ekonomikā. 2022.gadā Baltijas valstīs kopumā piesaistītās ĀTI neto plūsmas bija gandrīz 3,9 mljrd. eiro. Gandrīz 36% no kopējā ĀTI darījumu apjoma bija Latvijas ekonomikā. Igaunijas un Lietuvas daļa ĀTI darījumu kopapjomā veidoja attiecīgi 7,5% un 56,2 procentus.

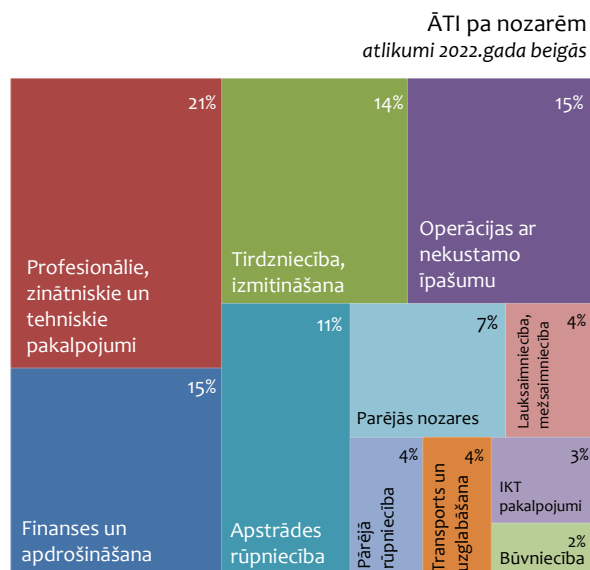

2022.gadā ĀTI darījumu apjoms bija uz pusi mazāks nekā pirms gada un veidoja 3,7% no IKP. Lielā mērā to noteica ieguldījumu negatīvās plūsmas uzņēmumu pašu kapitālos, reaģējot uz ES sankcijām pret Krieviju. Ārvalstu kapitāla aizplūšanu kompensēja nerezidentu ieguldījumi reinvestētās peļņas un parāda instrumentu veidā. Ārvalstu tiešo investoru ienākumi palielinājās par 19,5%. Lielāka daļa no tiem bija reinvestēta.

Uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā 2022.gada beigās sasniedza gandrīz 22,6 mljrd. eiro, t.i. 57,8% no IKP. Gada laikā tās pieauga par 6,4%. Uzkrāto ĀTI ģeopolitiskā struktūra ir samērā stabila. Tajā dominē ES uzņēmēju investīcijas, kas 2022.gada beigās veidoja 81,7% no kopējām uzkrātajām ĀTI Latvijas tautsaimniecībā. Lielākā ieguldītājvalsts Latvijas ekonomikā ir Zviedrija. Tās uzņēmēju uzkrātās investīcijas kopš 2020.gada ir augušas 2,3 reizes un 2022.gada beigās veidoja 28,5% no kopējām uzkrātajām ĀTI. Apjomīgi ir arī Igaunijas, Lietuvas, Krievijas, Nīderlandes, Kipras un Vācijas uzņēmēju ieguldījumi.

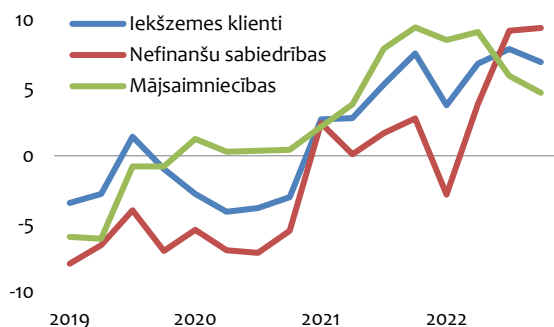
Ir mainījusies uzkrāto ĀTI nozaru struktūra. Pateicoties apjomīgiem ieguldījumiem profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē, tās daļa 2021.gada beigās uzkrāto ĀTI kopapjomā palielinājās līdz 21%. Nozīmīgi ieguldījumi ir veikti finanšu starpniecībā (15,2% no visām ĀTI), tirdzniecībā (13,3%), darījumos ar nekustamo īpašumu (14,4%) un apstrādes rūpniecībā (12,1%).

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

Banku sektors turpina stabili darboties. Noguldījumu apjomi turpina augt, tomēr kredītešanā aktivitāte joprojām ir mērena, uzņēmējdarbības kredītešana vērtējama kā vāja.

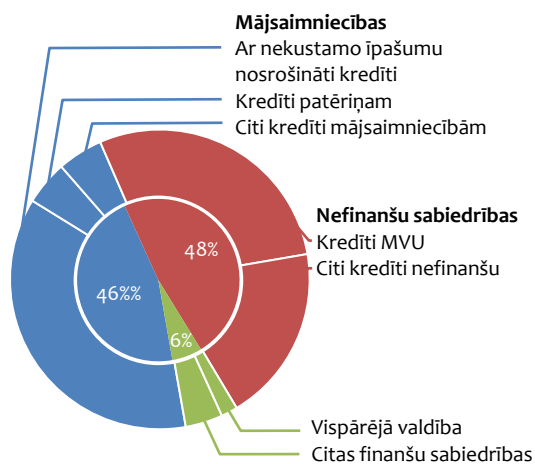
Nebanku klientu kredītu atlikumu dinamika perioda beigās, pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Avots: FKTK

Kopējais banku kredītportfelis 2022.gada beigās bija 15,7 mljrd. eiro. **No tā iekšzemes nebanku klientiem bija izsniegti 13,1 mljrd. eiro, pieaugums gada laikā bija 6,9%.** Nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pieauga par 9,4%, taču mazo un vidējo uzņēmumu kredītešana attīstījās lēnāk. Mājsaimniecību kredītešanas pieauguma temps arī bija lēnāks, gada laikā – 4,6%.

Rezidentu nebanku klientu kredītportfelis 2022.gada jūnija beigās, procentos

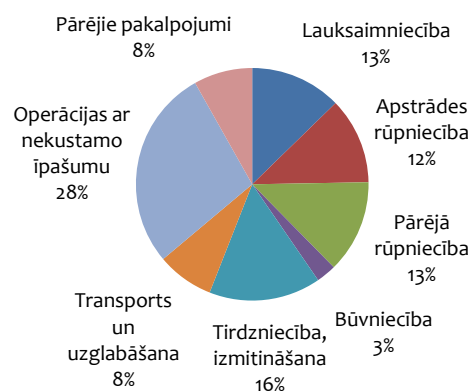
Avots: LB

Apskatot **kredītu sadalījumu pa nozarēm**, 2022.gada beigās līderis joprojām bija operācijas ar nekustamo īpašumu, šai nozarei izsniegti 28% no visiem uzņēmumu kredītiem. Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, kā arī lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecības nozares sekoja katra ar 13%.

Eiro izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmes (atlikumiem) kopš 2016.gada bija bez būtiskām izmaiņām.

2022.gada 4.ceturksnī ir vērojams kredītu procentu likmju straujš kāpums, kuru izsauca ECB lēmumi par bāzes procentu likmju paaugstināšanu inflācijas ierobežošanai. 2022.gada beigās nefinanšu sabiedrībām ilgtermiņa kredītiem procentu likmes bija 3,93%, bet īstermiņa kredītiem – 3,94%. Savukārt šajā laikā mājsaimniecībām kredītiem mājokļa iegādei ilgtermiņa procentu likmes bija 3,73%, un īstermiņa procentu likmes – 4,73%.

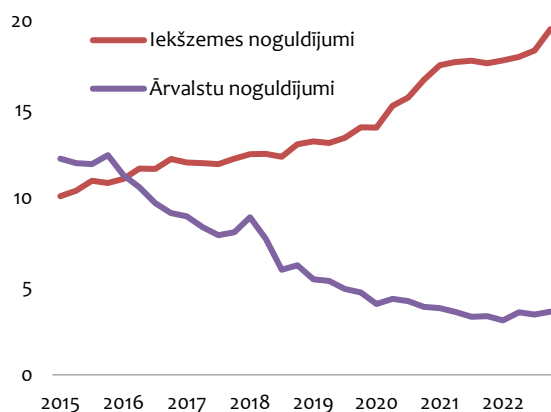
Iekšzemes nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pa nozarēm 2022.gada beigās, procentos

Avots: LB

Kopējie noguldījumi 2022.gada beigās pieauga līdz 23,1 mljrd. eiro, par 10,4% pārsniedzot 2021.gada rādītāju. Straujāks noguldījumu pieaugums sākās ar 2020.gada 2.ceturksni, kas sakrīt ar Covid-19 krīzes sākumposmu, kad iedzīvotāji bija piesardzīgāki savos tēriņos un vairāk centās veidot uzkrājumus. Pieauguma tendence turpinājās arī 2022.gadā. Šajā laikā iekšzemes noguldījumi pieauga par 10,9%, un ārvalstu noguldījumi – par 7,8%. Iekšzemes noguldījumu īpatsvars bija 85%, un tas pakāpeniski palielinās. Ārvalstu noguldījumu īpatsvars bija 15% no kopējā noguldījumu apjoma. Salīdzinājumam 2015.gadā to īpatsvars pārsniedza pusi no visiem noguldījumiem.

Iekšzemes un ārvalstu noguldījumi bankās miljardi eiro

Avots: LB

KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenotajā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta „Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula”, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu 2020.-2022.gadā tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsauktā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula būs spēkā arī 2023.gadā.

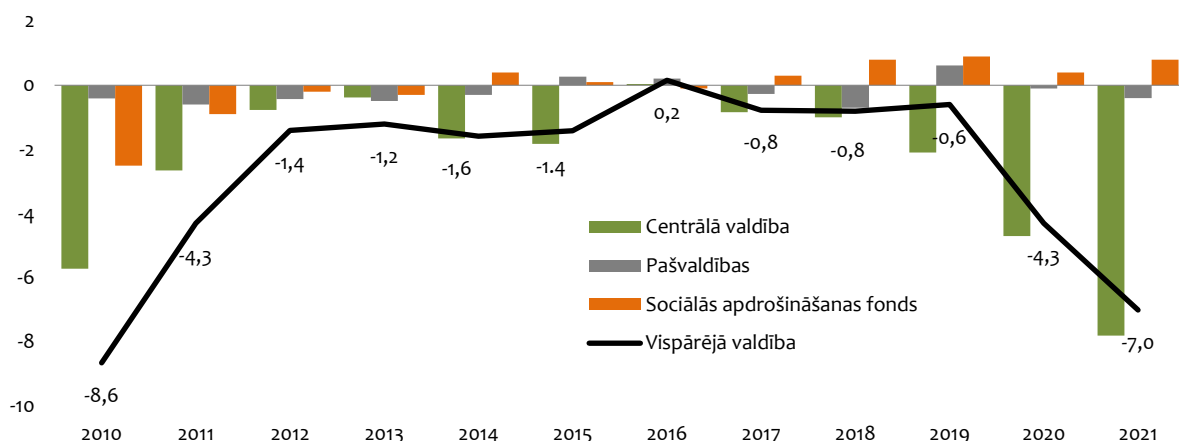
Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2020.gadā pieauga līdz 4,3% no IKP jeb 1,3 mljrd. eiro, bet 2021.gadā – līdz 7% no IKP jeb 2,4 mljrd. eiro. Atbilstoši FM novērtējumam vispārējās valdības budžeta deficīts

2022.gadā bija 4,7% no IKP. Saeima budžeta deficītu 2023.gadam ir apstiprinājusi 1,8 mljrd. eiro jeb 4,2% no IKP apmērā.

Vispārējās valdības budžets

	2018	2019	2020	2021
Ieņēmumi, mljrd. eiro	11,2	11,5	11,5	12,5
% pret IKP	38,5	37,6	37,8	37,0
Izdevumi, mljrd. eiro	11,5	11,7	12,7	14,8
% pret IKP	39,4	38,2	42,2	44,0
Bilance, mljrd. eiro	-0,24	-0,17	1,32	-2,35
% pret IKP	-0,8	-0,6	-4,3	-7,0

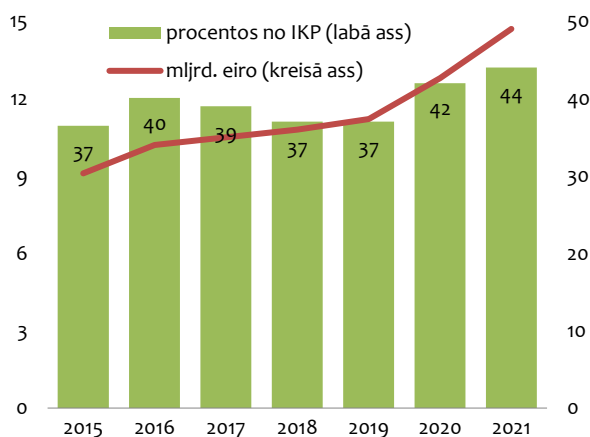
Vispārējās valdības sektora budžeta balance sadalījumā pa apakšsektoriem procentos no IKP

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Covid-19 uzliesmojums izraisīja nepieciešamību ievērojamā apmērā nodrošināt finansējumu Covid-19 izraisītās krīzes ietekmes mazināšanai. Valsts parāda apjoms 2020.gadā pieauga līdz 42% no IKP jeb 12,7 mljrd. eiro un 2021.gadā tas turpināja palielināties līdz 43,6% no IKP jeb 14,7 mljrd. eiro.

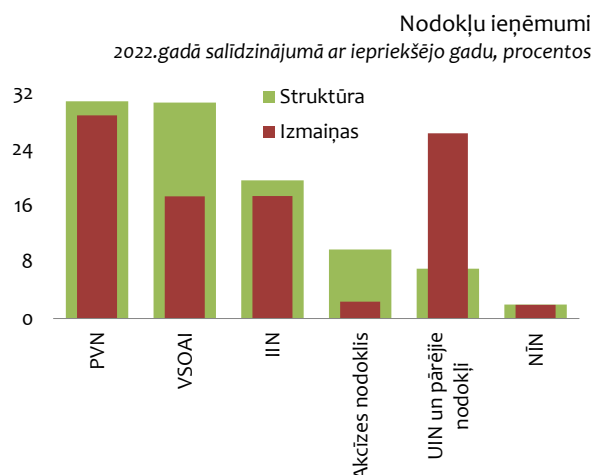
Atbilstoši Finanšu ministrijas novērtējumam 2022.gadā valsts parāds bija 42% no IKP. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, sagaidāms, ka parāda apjoms turpmākajos gados stabilizēsies attiecībā pret IKP.

Vispārējās valdības konsolidētais bruto parāds pēc nominālvērtības gada beigās

BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI

Kopš 2011.gada pieaug valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi. Covid-19 krīzes rezultātā budžeta ieņēmumi vienīgi 2020.gadā mazliet samazinājās. Ekonomikai atkopjoties pēc šī šoka, pozitīvā dinamika ir atjaunojusies. Budžeta ieņēmumi 2022.gadā pieauga par 13,7%.

Visās lielākajās nodokļu grupās 2022.gadā pieauga ieņēmumi. Labvēlīgā darba tirgus situācija un algu pieaugums redzami nodarbinātības nodokļu pozitīvajā dinamikā. Ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārskata periodā bija par 17,4% lielāki kā iepriekšējā gadā, turpretim ieņēmumi no valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām – par 17,3 procentiem.

Valsts konsolidētais kopbudžets

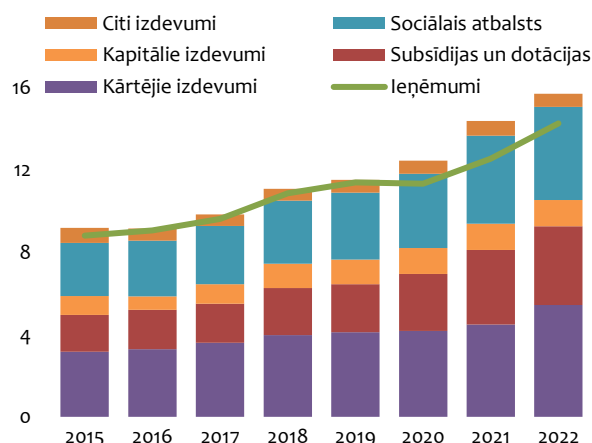
	mljrd. eiro			izmaiņas procentos
	2020	2021	2022	2022
Ieņēmumi, tai skaitā:	11,3	12,5	14,3	13,7
Nodokļu ieņēmumi, tai skaitā:	9,0	10,0	11,6	15,2
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	2,8	3,0	3,5	17,3
Pievienotās vērtības nodoklis	2,5	2,8	3,6	28,8
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1,8	1,9	2,3	17,4
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	0,2	0,3	0,4	34,7
Akcīzes nodoklis	1,1	1,1	1,1	2,4
NĪN	0,2	0,2	0,2	1,9
Pārējie nodokļi	0,3	0,7	0,6	-21,4
Citi ieņēmumi	2,3	2,5	2,8	10,8
Izdevumi	12,5	14,4	15,7	9,2

Patērīna nodokļu ieņēmumus 2022.gadā ietekmēja gan ekonomiskās aktivitātes palielināšanās, gan vispārējais cenu pieaugums. Ieņēmumi no pievienotās vērtības nodokļa

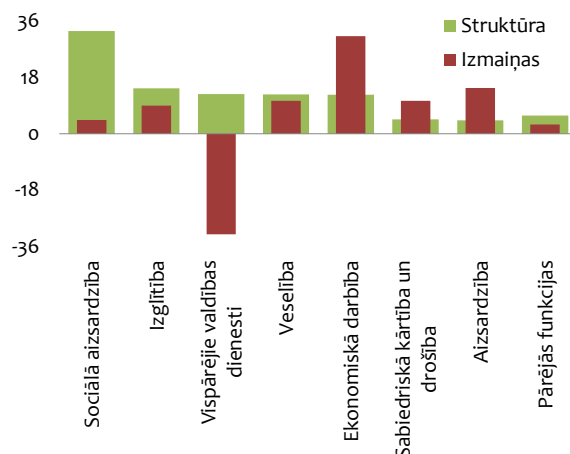
pārskata periodā pieauga par 28,8%, savukārt no akcīzes nodokļa – par 2,4 procentiem.

Palielinājās arī kapitāla nodokļa ieņēmumi, kā arī uzņēmuma ienākumu nodokļa ieņēmumi, kas 2022.gadā bija par 34,7% lielāki nekā pirms gada.

Valsts konsolidētā budžeta izdevumu pieauguma temps 2022.gadā bija 9,2%. Budžeta izdevumu posteņu dinamiku noteica līdzekļu novirzīšana Covid-19 atbalsta pasākumiem, energoresursu cenu kompensēšanai, kā arī Ukrainas atbalstam. Visstraujāk pieauga kārtējie izdevumi – par 20,9%. Mērenāks pieauguma temps bija izdevumiem subsidijām un dotācijām – par 5,9%, un sociālā atbalsta izdevumiem – par 5,4%. Pārskata periodā kapitālo izdevumu pieaugums bija 1 procents.

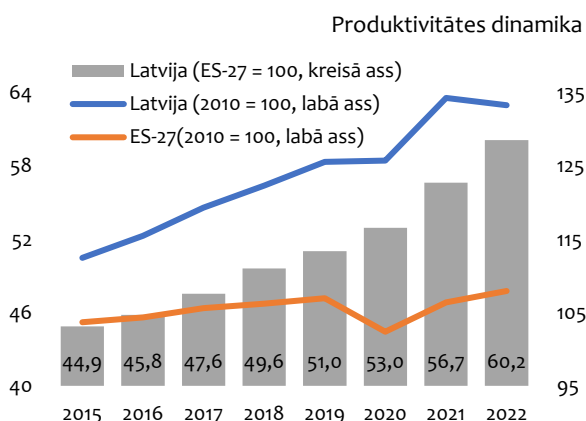
Valsts konsolidētais kopbudžets pa posteņiem
mljrd. eiro

Apskatot budžeta izdevumus pēc funkcionālajām kategorijām var redzēt, ka 2022.gadā izdevumi straujāk pieauga tādās sfērās, kā ekonomiskā darbība, aizsardzība, sabiedriskā kārtība un drošība, kā arī sociālā aizsardzība.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi pa funkcijām
2022.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, procentos

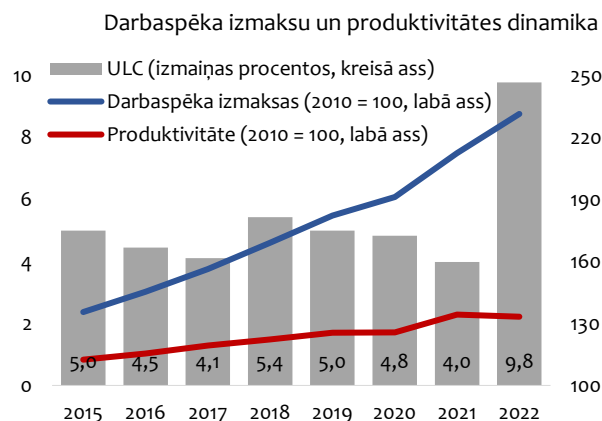
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPEJA

Produktivitātes dinamika pēdējos gados ir svārstīga, ko noteica korekcijas produktu un darba tirgos, reaģējot uz ārējiem šokiem. Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes ietekmē 2020.gadā produktivitāte pieauga tikai par 0,1%. Atjaunojoties ekonomiskām aktivitātēm, 2021.gadā, tā palielinājās par 6,8%. Savukārt 2022.gadā produktivitāte bija par 0,7% zemākā līmenī nekā pirms gada un sasniedza 60,2% (75,8% pēc PPS) no vidējā ES līmeņa. Kopš 2012.gada produktivitātes plaisa ar ES vidējo līmeni (pēc PPS) ir samazinājusies par gandrīz 13 procentpunktiem.

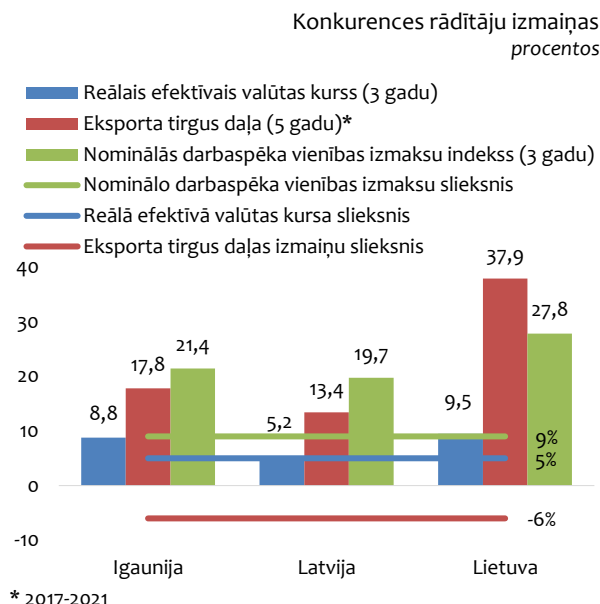

Darbspēka izmaksas turpina pieaugt. Ekonomisko aktivitāšu samazināšanās dēļ darbspēka izmaksas 2020.gadā pieauga lēnāk nekā pirms gada – par 5% (2019.gadā – par 7,8%). Lai gan darbspēka izmaksu kāpums bija mērenāks, tas nekompensēja produktivitātes lēno pieaugumu (par 0,1%), un ULC palielinājās par 4,8%.

2021.gadā darbspēka izmaksas turpināja strauji augt, par 11% pārsniedzot iepriekšējā gada līmeni. Tas neradīja būtisku spiedienu uz darbspēka vienības izmaksām, jo vienlaikus pieauga produktivitāte, un ULC palielinājās tikai par 4%. Savukārt 2022.gadā, saglabājoties straujai darbspēka dinamikai (pieauga par 9%) un vienlaikus samazinoties produktivitātei, darbspēka izmaksas palielinājās par 9,8%, kas bija straujāks ULC kāpums pēdējos desmit gados.

Straujš nominālā ULC pieaugums bija vērojams arī citās Baltijas valstīs. 2022.gadā, salīdzinot ar 2019.gadu, nominālais ULC Latvijā pieauga par 19,7%, Igaunijā – par 21,4% un Lietuvā – par 27,8%, kas ir daudz straujāk nekā vidēji ES un šim rādītājam ir būtiski pārsniegts ES brīdināšanas mehānisma (MIP) noteiktais sliekšnis (9%).

Reālais efektīvais valūtas kurss (REER) pieaug. Uz patēriņa cenu indeksa (PCI) balstīts REER pret 42 tirdzniecības partnervalstīm periodā no 2019. līdz 2022.gadam pieauga par 5,2%, kas bija lielāks par MIP noteikto sliekšni.

Neskatoties uz izmaksu konkurētspējas rādītāju negatīvo tendenci, Latvijas eksporta tirgus daļas ilgtermiņa dinamika uzlabojas. Vidēji piecos gados (2018.-2021.gads) Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos pieauga par 13,3%, ko lielā mērā ietekmēja 2021.gada pozitīvās izmaiņas preču eksporta tirgū. Latvijas daļa preču eksporta tirgū piecos gados (2018.-2021.gads) pieauga par 19,2%. Pakalpojumu eksporta tirgus daļa pasaulē palielinājās daudz mērenāk – par 1,8%, galvenokārt to noteica tirgus daļas samazinājums 2019. un 2020.gadā, attiecīgi par 2,9% un 1,1% pandēmijas izplatības ierobežojumu dēļ.

Produktivitātes palielināšana ir galvenais konkurētspēju noteicošais faktors. Lai arī Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos pieaug, tomēr konkurētspējas mazināšanas riski joprojām ir ļoti augsti. Arvien vairāk palielinājusies plaisa starp produktivitātes un darbspēka izmaksām. Pēdējo gadu tendences liecina, ka pat samazinoties ekonomiskām aktivitātēm un produktivitātei, darbspēka izmaksas turpina pieaugt, tātad arvien lielāks kļūst risks, ka izmaksu konkurētspēja mazināsies. Produktivitātes noturīgi pozitīvo dinamiku lielā mērā noteiks strukturālās izmaiņas Latvijas tautsaimniecībā virzībā uz augstākas pievienotās vērtības aktivitātēm un zināšanu ietilpīgām nozarēm.

BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS

Atbilstoši 2011.gadā pieņemtajiem ekonomiskās un fiskālās politikas uzraudzības noteikumiem tika izveidota makroekonomiskās nesabalansētības procedūra, kuras mērķis ir savlaicīgi identificēt (ar brīdināšanas mehānisma rādītāju saraksta palīdzību) un koriģēt makroekonomiskās nesabalansētības.

2023.gada Brīdināšanas mehānisma ziņojumā Latvija nav atzīmēta to 10 ES dalībvalstu vidū, kurām tika konstatētas makroekonomiskās nesabalansētības. Atšķirībā no citiem gadiem, padziļinātai analīzei kādā no 3 tēmām (mājokļu tirgus, konkurētspējas dinamika, ārējā ilgtspējība un līdzsvars) papildus tika izvēlētas 7 jaunas valstis, tostarp, Latvija, jo tām pastāv risks, ka var iestāties nesabalansētība.

Latvijas rezultātu apkopojums liecina, ka 2021.gadā četri rādītāji pārsniedza indikatīvos sliekšņus, proti, nominālo darbaspēka vienības izmaksu indekss, mājokļu cenu indekss, ekonomiski aktīvā darbaspēka līmeņa izmaiņas un jauniešu bezdarba līmeņa izmaiņas.

BMZ ir atzīmēts, ka ārējie ilgtspējības riski ir ierobežoti, neraugoties uz pasliktinošām perspektīvām. Bažas par izmaksu konkurētspēju joprojām ir aktuālas. Nominālo vienības darbaspēka izmaksu pieaugums 2021.gadā palēninājās līdz 4%, bet turpmāk sagaidāms straujš pieaugums. Augstā inflācija rada papildu spiedienu uz algu pieaugumu, tādēļ ekonomiskās perspektīvas pasliktināšanās samazinās produktivitātes pieaugumu.

Bažas radīja arī augstais mājokļu nominālo cenu pieaugums, kas 2021.gadā bija 10,9% un 2022.gada 2.ceturksnī gada griezumā sasniedza jau 16,5%. Tomēr hipotekārā kredītēšana ir mērena, un mājāsaimniecību parāds ir zems un samazinās, bet banku sektors ir stabils un labi kapitalizēts.

Ekonomiskās aktivitātes līmenis ievērojami samazinājās 2021.gadā, pārtraucot gandrīz desmit gadus ilgušo uzlabošanās tendenci, taču tiek lēsts, ka tas ir pieaudzis 2022.gadā. Jauniešu bezdarbs nav uzlabojies pēc pieauguma 2020.gadā.

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju saraksts Latvijai

	Robežvērtības	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ārējā nelīdzsvarotība un konkurētspēja							
Tekošā konta bilance (% no IKP, 3 gadu vidējais)	-4%/6%	-0,2	0,8	0,9	0,2	0,7	-0,7
Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (% no IKP)	-35%	-54,3	-51,5	-45,4	-40,4	-35,1	-28,1
Reālais efektīvais valūtas kurss – 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflators (% izmaiņas 3 gadu laikā)	±5%* & ±11%	4,8	1,7	5,1	3,8	5,9	2,3
Eksporta tirgus daļa – % no pasaules eksporta (% izmaiņas 5 gadu laikā)	-6%	9,1	7,3	8,4	3,3	17,5	11,8
Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss (% izmaiņas 3 gadu laikā)	9%* & 12%	14,9	14,2	14,7	15,2	16,1	14,7
Iekšējās nesabalansētības							
Mājokļu cenu indekss (% izmaiņas gadā, deflēts)	6%	7,2	5,3	6,3	5,8	2,7	7,2
Privātā sektora kredītplusma (izteikta % no IKP, konsolidēta)	14%	2,5	2,8	-0,2	1,1	-1,9	0,9
Privātā sektora parāds (izteikts % no IKP, konsolidēts)	133%	78,3	75,7	69,8	66,2	64,7	58,1
Vispārējās valdības parāds (izteikts % no IKP)	60%	40,4	39,0	37,1	36,7	43,3	44,8
Bezdarba līmenis (3 gadu vidējais rādītājs)	10%	10,2	9,4	8,6	7,5	7,3	7,3
Finanšu sektora saistības kopā (% izmaiņas gadā)	16,5%	4,7	6,2	-3,5	4,6	10,8	13,2
Nodarbinātības rādītāji							
Ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis – no visiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 64 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	-0,2 procentpunkti	2,4	2,5	1,9	1,1	1,1	-1,8
Ilgtermiņa bezdarba līmenis – no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 74 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	0,5 procentpunkti	-1,9	-1,5	-1,5	-1,7	-1,2	-1,1
Jauniešu bezdarba līmenis – no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 24 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	2 procentpunkti	-5,7	-2,6	-4,1	-4,8	-2,1	2,6

* – eirozonas valstīm.

Piezīme: izceltie skaitļi pārsniedz agrās brīdināšanas mehānismā noteiktās robežvērtības jeb sliekšņus.

Avots: MIP procedūras rādītāji, Eurostat

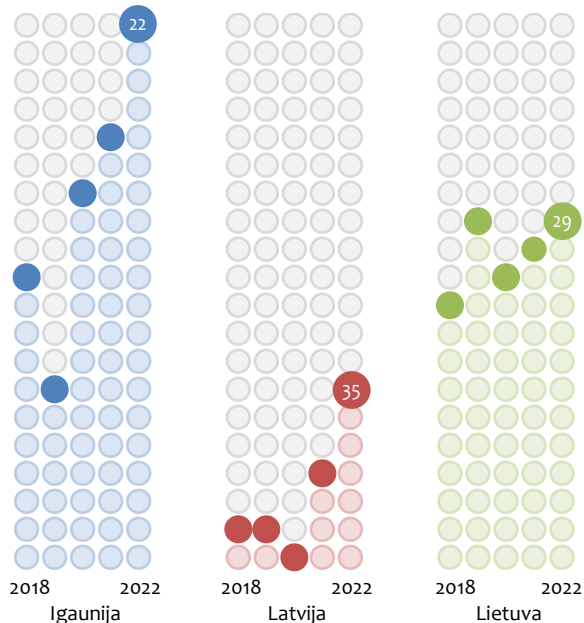
2023 | 1

LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS

Starptautiskā vadības attīstības institūta, Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas, Eiropas Komisijas un citu organizāciju veidotie reitingi raksturo Latviju kā valsti, kas ir salīdzinoši stabila un noturīga pret dažādiem ārējiem satricinājumiem, kā arī ietver sevī attīstības potenciālu. Uzrādītais progress pēdējos gados gan nav ļāvis saglabāt sasniegtās vietas vairākos reitingos.

Starptautiskā vadības attīstības institūta (IMD) ikgadēji publicētajā **Pasaules konkurētspējas reitingā 2022** (World Competitiveness Ranking 2022) Latvija 63 valstu vidū ir ierindojusies 35. vietā, uzlabojot savu vietu par 3 pozīcijām salīdzinājumā ar 2021.gadu. Progresu gada laikā ir izdevies sasniegt pateicoties valdības stabilitātei, investīciju pieaugumam ekonomikā, eksporta pieaugumam un uzņēmumu ieguldījumu pieaugumam pētniecībā un attīstībā. Progresu ir bremsējis enerģijas cenu pieaugums, kas ir izraisījis augstu patēriņu cenu inflāciju, kā arī ir pasliktinājušies nodarbinātības rādītāji.

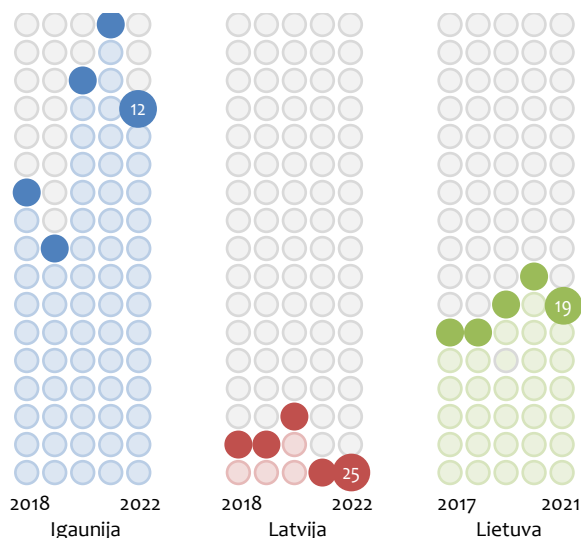
Baltijas valstu vietas Pasaules konkurētspējas reitingā

Avots: IMD, World Competitiveness Ranking 2022

Eiropas Komisijas ikgadēji publicētajā **Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā 2022** (European Innovation Scoreboard 2022) Latvija 27 ES valstu vidū ir ierindojusies 25. vietā un atrodas *pietīcīgo novatoru* valstu grupā. Pārskatā ir atzīmēts, ka kopumā uzņēmējdarbības vide ir labvēlīga un inovāciju potenciāls ir augsts, bet nav lielu uzņēmumu, kas veiktu ieguldījumus pētniecībā un attīstībā.

Baltijas valstu vietas Eiropas Inovācijas rezultātu pārskatā*

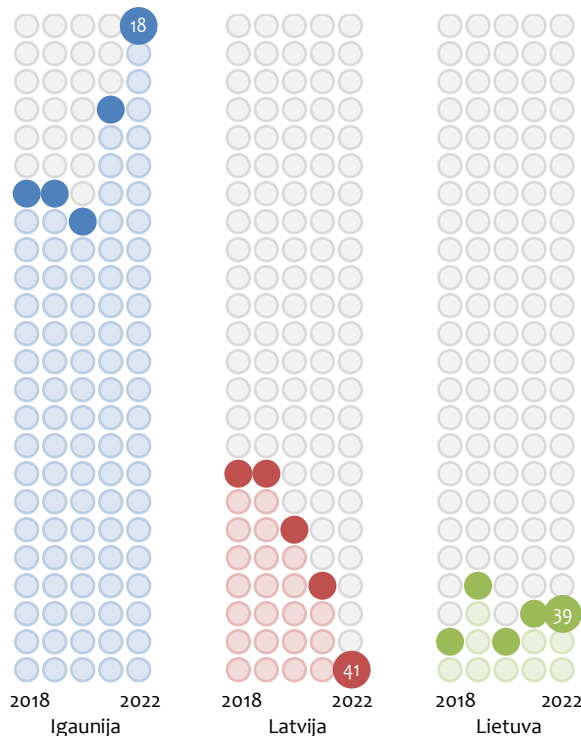

Avots: European Commission, European Innovation Scoreboard 2022

* kopš 2020.gada bez Apvienotās Karalistes.

Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) sagatavotajā **Globālajā Inovācijas indeksā 2022** (Global Innovation Index 2022) Latvija ir ierindojusies 38.vietā starp 132 apsekotajām valstīm.

Baltijas valstu vietas Globālajā Inovāciju indeksā

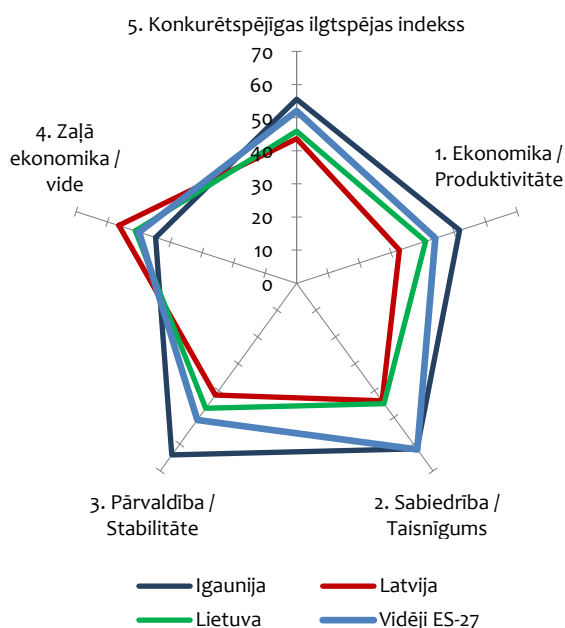

Avots: Cornell University, INSEAD, WIPO, Global Innovation Index 2022: What is the future of innovation-driven growth?

Kā Latvijas stiprās puses ir izceltas: skolēnu un skolotāju attiecība vidējās izglītības iestādēs, augstskolā uzņemto vidējo izglītību ieguvušo īpatsvars, IKT izmantošana, ekoloģiskā efektivitāte, zinātnisko grādu saņemušo nodarbināto sieviešu īpatsvars, iekšzemes bruto izdevumi pētniecībai un attīstībai, kas finansēti no ārvalstīm, augsto tehnoloģiju eksports, kultūras un radošo pakalpojumu eksports, nacionālo spēlfilmu skaits, poligrāfijas un citu mediju nozaru īpatsvars, radošo industriju preču eksports.

2022.gada Kembridžas Universitātes Ilgtspējīgas vadības institūta vadībā izstrādātajā **Konkurētspējīgas ilgtspējas indeksā** (*Competitive sustainability index*), kas mēra konkurētspēju saistībā ar pāreju uz viedu, zaļu un klimatneitrālu ekonomiku, Latvija 27 ES valstu vidū ir ierindojusies 19.vietā un atrodas mēreno izpildītāju valstu grupā (Igaunija – 11.vietā un ir iekļauta labo izpildītāju grupā, Lietuva – 16.vietā un ir iekļauta mēreno izpildītāju grupā).

Baltijas valstu sniegums Konkurētspējīgas ilgtspējas indeksā un tā dimensijās
(vērtējuma skala no 0-100, kur 100 ir labākais vērtējums)

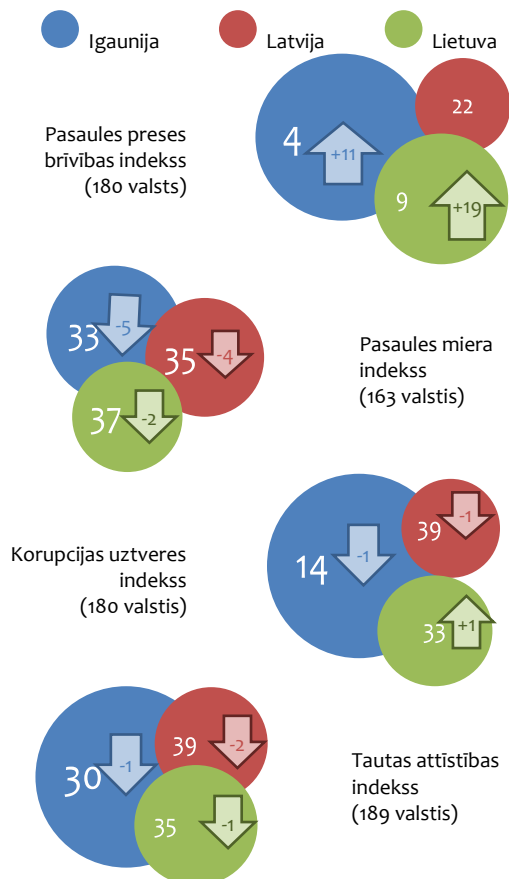

Avots: University of Cambridge Institute for Sustainability Leadership, *Competitive sustainability index 2022*

Konkurētspējīgas ilgtspējas indeksam ir 4 dimensijas, no kurām Latvijas sniegums pārsniedz vidējo ES 27 rādītāju tikai vienā – zaļās ekonomikas un vides dimensijā, pateicoties saglabātai bioloģiskai daudzveidībai, labiem ūdens, mežu un vēja resursiem un racionālai to izmantošanai.

Starptautiskās preses un vārda brīvības organizācijas "Reportieri bez robežām" veidotajā **Pasaules preses brīvības indeksā** Latvija 2022.gadā ieņēma 22.vietu (apsekotas 180 valstis) saglabājot 2021.gada vietu.

Baltijas valstu vietas starptautiskos reitingos
vieta un izmaiņas gada laikā

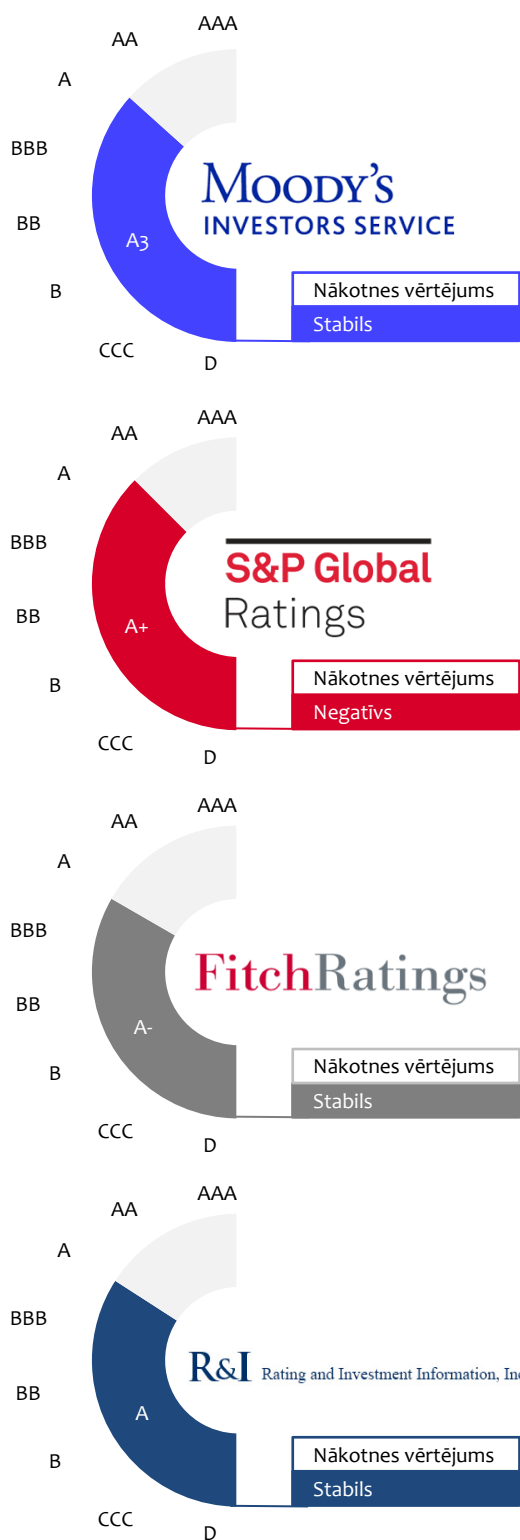
Avots: Reporters Without Borders, 2022 World Press Freedom Index; The Institute for Economics and Peace, Global Peace Index 2022; Transparency International, Corruption Perceptions Index 2022; United Nations Development Programme, Human Development Report 2021/2022.

Ekonomikas un miera institūta veidotajā **Pasaules miera indeksā** Latvija 2022.gadā ieņēma 35.vietu (apsekotas 163 valstis). Salīdzinot ar 2021.gadu Latvija ir pasliktinājusi vietu par 4 pozīcijām, jo ir palielinājusi izdevumus aizsardzībai un atrodas blakus karā iesaistītām valstīm.

Starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* veidotajā **Korupcijas uztveres indeksā** Latvija 2022.gadā ieņēma 39.vietu (no apsekotajām 180 valstīm), pasliktinot pozīciju par 3 vietām, salīdzinot ar 2021.gadu.

Apvienoto Nāciju attīstības programmas (UNDP) veidotajā **Tautas attīstības indeksā**, Latvija 2022.gadā ieņēma 39.vietu (no apsekotajām 189 valstīm) pasliktinot vietu par 2 pozīcijām, salīdzinot ar 2020.gada rezultātu.

Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā

Avots: Valsts kase

Starptautiskā reitinga aģentūra *S&P Global Ratings* 2020.gada februārī paaugstināja Latvijas kredītreitingu no „A” līmeņa uz „A+” līmeni, kas ir līdz šim vēsturiski visaugstākais Latvijai noteiktais kredītreitinga līmenis. Jaunākajā novērtējumā, kas veikts 2022.gada decembrī, šī aģentūra apstiprināja, ka Latvija joprojām atbilst „A+” līmenim, bet samazināja nākotnes novērtējumu no stabila uz negatīvu, to pamatojot ar ietekmi, ko uz Latvijas ekonomiku atstāj ieilgusī Krievijas karadarbība Ukrainā un augstā inflācija. Pārējās reitinga aģentūras kopš Covid-19 pandēmijas sākuma savu vērtējumu par reitingiem nav mainījušas.

Aģentūru vērtējums balstās secinājumos, ka pasākumi, kas mazina Latvijas enerģētisko atkarību no Krievijas, dalība NATO un ES, mērenais valsts parāda līmenis un kopumā efektīvas valsts ekonomikas politikas veidošana, ir pietiekami, lai uzturētu augsto kredītreitingu.

Krievijas karš Ukrainā ietekmē Latvijas eksporta un importa rādītājus, bet inflācija mazina patērētāju pirkspēju, kas atstāja negatīvu ietekmi uz ekonomikas izaugsmi 2022.gadā. Tomēr aģentūras atzīmē Latvijas tautsaimniecības spēju ātri pielāgoties ārējiem satricinājumiem un uzskata, ka Latvijas uzņēmumi spēs novirzīt lielāko daļu eksporta uz citiem tirgiem, kā arī tuvākajā laikā samazināt importu no Krievijas un Baltkrievijas tirgiem, tādējādi ierobežojot militārā konflikta ilgstošas negatīvas ietekmes risku uz Latvijas ekonomiku. Tomēr ilgstoša Krievijas karadarbība Ukrainā var palielināt Latvijas kā mazās un atvērtās ekonomikas izaugsmes un konkurētspējas riskus, kā arī radīt tiešas un netiešas izmaksas ekonomikai un valsts budžetam.

Valsts parāda līmenis, lai arī ir palielinājies, joprojām ir relatīvi zems, un parāda apkalpošanas izmaksas ir vērtējamas kā mērenas. Kā kredītreitinga paaugstināšanas galvenie šķēršļi saglabājas šādi tālāk minētie: zems iedzīvotāju ienākumu līmenis un ilgtermiņa demogrāfiskie izaicinājumi. Jauns faktors, kas var ierobežot turpmāku pozitīvu reitingu attīstību, pēc starptautiskās reitinga aģentūras *Moody's Investors Service* norādēm, ir relatīvi augstie valstij piederošo uzņēmumu parādi.